

CUMHURİYET FAZİLETTİR

ATATÜRK'ÜN TÜRK KİMLİĞİ
İNŞASI VE MİLLİ BİRLİK

CUMHURİYET ATATÜRK
DÖNEMİNDE BİLİM

MİLLİ MÜCADELEDEN MECLİSE:
CUMHURİYET'İN KADINLARI



İçindekiler

- Bizden
- Atatürk'ün Türk Kimliği İnşası Ve Milli Birlik
- Cumhuriyet Döneminde Bilim
- Milli Mücadeleden Meclise: Cumhuriyet'in Kadınları
- Eskişehir
- Cumhuriyet Yolu...
- Kanser Tedavisinde Yeni Umut: Ceranib-2 Molekülü'nün Akciğer Ve Meme Kanseri Tedavisinde Kullanımı
- Sanayi Sonsuz Sınır: Kartal Kiremit Fabrikası
- Kampüs Sınırlarının Ötesinde: Eskişehir Teknik Üniversitesi – Eskişehirspor İş Birliği
- Lezzet Hikayeleri
Proses Mühendisliği'nden Kurabiyeciliğe Bir Başarı Hikayesi:
Kurabiyeci Volkan
- Tarihten Bilimsel Notlar: Fizikçi Ve Matematikçi Isaac Newton
- Beş Kitap Beş Dünya
- 29 Ekim Mesajları
- Radyo ESTÜ'nün Açılışı
- Basında Biz



Adres: Kurumsal İletişim Birimi
Eskişehir Teknik Üniversitesi
İki Eylül Kampüsü
26555 Tepebaşı / ESKİŞEHİR
Santral: +90 222 321 35 50

www.eskisehir.edu.tr
<https://eskisehir.edu.tr/universitemiz/estu-aktif>

ISSN: 2718-0018

ESTÜ Aktif

İmtiyaz Sahibi

Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu

Yayın Yönetmeni

Prof. Dr. Abidin Kılıç

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Ertuğrul Algan
Doç. Dr. Burçin Yersel
Dr. Öğr. Üyesi H. Selçuk Kıray
Dr. Öğr. Üyesi Asuman Kaya
Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan
Öğr. Gör. Dr. Arzu Çelen Özer
Öğr. Gör. Alper Bayrakdar

Röportajlar

İhsan Tarık Çelik
Mine Fakılı

Fotoğraf

İhsan Tarık Çelik

Görsel Yönetmen

Dr. Öğr. Üyesi H. Selçuk Kıray
Öğr. Gör. Alper Bayrakdar

Tasarım

Öğr. Gör. Alper Bayrakdar

Bizden,

Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk “Efendiler, yarın Cumhuriyet’i ilan edeceğiz Bugünkü hükümetimiz, devlet teşkilatımız doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet ve hükümet teşkilatıdır ki onun adı Cumhuriyettir. Artık hükümet ile millet arasında geçmişteki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millet ve millet hükümettir” diye tanımlıyor. Ve üzerinden 97 yıl geçiyor. 100. Yıla 3 yıl kala bu vatanın evlatları olarak gururluyuz. Coğrafyamız zorlu, coğrafyamız çetin. Ama bir pırlanta taşıdır bu coğrafyanın ortasında Türkiye Cumhuriyeti. İlelebet payidar kalacaktır.

Bu sayımız al bayrakla süslü. Cumhuriyet Bayramımıza özel bir içerikle karşınızdayız. Sayın Rektörümüzün Cumhuriyet Bayramı mesajı ile açıyoruz sayfalarımızı.

Cezmi Karasu Hoca’nın kalemine sağlık ne de güzel yazmış. Teşekkür ediyoruz kendisine.

Prof. Dr. Esin Kahya’nın bir yazısı bizi çok etkiledi ve tıpkısını yayımlıyoruz. Sizin de beğeneceğinizden eminiz. Editörümüz Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan “Kadın” ve Cumhuriyet’i yazdı. Övünmekte tevazu sahibiyiz Cumhuriyetimiz için kadın hakları konusunda ki tarihin en karanlık zamanında bir güneş gibi parladığından.

Prof. Dr. Ertuğrul Algan, Eskişehir’de bu kez Cumhuriyet için arşivini araladı.

Dr. Öğretim Üyesi H. Selçuk Kıray Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Müzesi’nde sizler için deklanşöre bastı.

Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü’nden H. Mehtap Kutlu ve Ekibi kazandıkları başarıyı bizler ile paylaştı. Teşekkür ediyoruz.

Sanayi Sonsuz Sınır’da yine bir başarı hikayesi ile iz sürmeye devam ediyoruz. Keyifle okuyacaksınız.

ESES-ESTÜ iş birliği bir örnek olmalı. ESES’e elbirliği ile destek olmalıyız. Kırmızı Şimşeklerin tarihi bunu hak ediyor.

Lezzet Durakları’nda Kurabiyeci Volkan’ı tanıyacaksınız. Ama tanımanın en iyi yolu tatmak.

Tarihten Bilimsel Notlar, 5 Kitap yine sayfalarımızda yer buluyor. Her sayıda bize sunulan yaklaşımlarla düşünce dağarcığımıza yeni fenerler yakılıyor.

Üniversitemiz çalışanlarından aldığımız Cumhuriyet Bayramı mesajlarını sizler ile sayfalarımızda da paylaşıyoruz.

Ve RADYO ESTÜ artık programlı yayınına başladı. Yaklaşık 40 gündür üzerinde çalışıyoruz. Alınacak çok yol var. Radyoyu radyoculuğu seven herkese aramızda yer var. Katkınızı bekliyoruz.

Basında yer alan üniversitemiz haberlerini de sizinle paylaşıyoruz.



ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ESKİŞEHİR TECHNICAL UNIVERSITY

Milletimizin egemenlik ve bağımsızlık mücadelesinin sonucunda kazanılan Kurtuluş Savaşımızın ardından kurulan, şanlı zaferlerle dolu tarihimizin en önemli dönüm noktası Türkiye Cumhuriyeti'nin 97. Yıldönümü kutlu olsun.

Eskişehir Teknik Üniversitesi ailesi olarak; Birlikte başarmaya odaklı ve sürekli öğrenen bir kurum kültürü ile fark yaratan, küresel değişim ve dönüşüm sürecinde sürdürülebilir bir geleceğe giden yolda öncülük eden bir araştırma üniversitesi olma hedefimiz çerçevesinde çalışanlarımız, öğrencilerimiz ve mezunlarımız ile birlikte eğitim-öğretim ve araştırma alanındaki faaliyetlerimizle toplumda değer yaratmak üzere ülkemiz için çalışıyoruz ve bundan sonra da bütün gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Bu inanç ve güvenle; Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları ile bu toprakları bize vatan kılan tüm şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi minnetle anıyorum. Yüce Türk Milletinin ve bilimin çizdiği yolda emin adımlarla yürüyen Eskişehir Teknik Üniversite ailesinin Cumhuriyet Bayramı'nı en içten duygularımla kutluyorum.

Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu
Rektör



ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
ESKİŞEHİR TECHNICAL UNIVERSITY



29 EKİM

CUMHURİYET BAYRAMI

Kutlu Olsun



RADYO
ESTÜ

Yayındayız

<http://radioestu.eskisehir.edu.tr/>



ATATÜRK'ÜN TÜRK KİMLİĞİ İNŞASI VE MİLLİ BİRLİK

Dr. Öğr. Üyesi Cezmi KARASU

Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk "Benim en büyük eserim Türkiye Cumhuriyeti" demektedir. Kuşkusuz Türkiye Cumhuriyeti; Türk milletinin her bir ferdinin yönetime ortak olması özelliği nedeniyle çağdaş dünyanın gereğidir. Ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin arzu edilen başarıyı sağlayabilmesi için genel ve çoğulcu katılımdan önce başka bir gelişmeye gereksinim vardı. O da "Türk Millet" fikrinin oluşması ve gelişmesi idi.

Milletlerin varlıklarının, tarih sahnesine çıkışlarının tarihi yüzyıllar hatta bin yıllar öncesine gidebilir. Ancak milletin tanımı ve bu tanımlar çerçevesinde milli kimliklerin oluşumu daha yakın zamanlarda XIX. yüzyılda yaşanan gelişmelerdendir.

Hatırlanacağı üzere Osmanlı İmparatorluğunun Rumeli coğrafyasında yaşayan gayrimüslim topluluklar da XIX. yüzyılda milli kimlik oluşturma süreçlerini tamamlayarak birer birer imparatorluktan ayrılarak milli devletlerini kurmuşlardır. Yunanlar, Sırlar, Bulgarlar, Hersekliler,

Romenler XIX. yüzyılın milli devletleri olarak milli kimliğin inşa süreçlerini tamamlayan uluslara örnek olarak verilebilir. Buna karşılık Osmanlı İmparatorluğunda yaşayan Türkler için milli bir bilinçten söz etmek bölücülük olarak nitelendirilmiştir. Türkçülüğün bir milli doktrin olarak yüksek perdeden dillendirilmesi ancak imparatorluğun yıkılışının hemen çeyrek yüzyıl kadar öncesinde olabilmektedir. Milliyet fikri bireylerin birbirleri ile geçmişten gelen bağlarbağlanmasında güçlü bir bünyeyi meydana getirmesi düşüncesine dayanır. Bireyler kültür birliği, dil ve inanç birliği, tarih birliği, düşünce ve ideal birliği ortak değerlerle birbirlerine ve yaşadıkları coğrafyaya bağlanırlar. Milliyet fikri yalnızca korunması gereken değerleri ortaya koymakla kalmaz aynı zamanda korunması gereken toprakları ve ortak coğrafyayı da işaret eder.

İşte Osmanlı ordusunun bu düşüncelerden yoksun olarak girdiği Balkan Savaşlarında yaşadığı büyük hezimet ve utanç (ki Balkan yenilgisi Osmanlı kaynaklarında "hacalet"



olarak tanımlanır) milliyet fikrinden yoksunluğun nasıl sonuçlara doğurabileceğinin somut örneğidir denilebilir. Aynı şekilde günümüzde Ukrayna coğrafyasında ya da güneyimizdeki topraklarda yaşanan işgal olaylarının altında da milliyet fikrinin olmayışı önemli bir etken olarak kendisini hissettirir.

1912 yılında Balkan faciasını yaşayan ordu nasıl oldu da sadece üç yıl sonra Çanakkale’de neden destansı bir başarının kahramanı haline geldi denirse cevap yine bellidir. Bu arada hükümette ve orduda ciddi bir düzenleme gerçekleştirilmiştir. Bu değişimin sonucu olarak Türk ordusu ilk kez “Vatan” için savaşmıştır. Yukarıda söylendiği üzere “Vatan toprağı” düşüncesi de milliyet fikrinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Gerek Balkan Savaşlarındaki ağır hezimetini gören gerekse Çanakkale savaşlarında bu durumu tersine çevirenler aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu kadrosunu oluşturmuşlardır. Çanakkale savaşlarına “Milli Kurtuluş Savaşının Önsözüdür” deniliyorsa; Gazi Mustafa Atatürk için “Çanakkale’de milleti O’nu, O milletini tanıdı” deniliyorsa eksenimiz yine milliyet fikridir.

Yukarıda saydığımız XIX. Yüzyılın milli devletlerinde milliyet fikrinin inşa edicileri genellikle dilciler, edebiyatçılar ve/veya din önderleridir. Türkiye Cumhuriyeti’nde ise inşa edici karakter bir asker ve siyasetçi olan Mustafa Kemal Atatürk’tür. Bu özelliği nedeniyle yabancılar yüzyılda bir kez gelen dahi kişiliğin XX. Yüzyılda Türk milletinin bağrından ifade ederler. İçeride ise karıştırlıkların çoğunlukla edebiyatçılardan ve din önderlerinden geliyor olması da muhtemelen yine aynı gerekçeye dayanmaktadır.

“Türk Milleti” kendisine ilk kez 731 yılında Orhun Yazıtlarında yer bulmuş olsa da Türk Milliyeti ancak Türkiye Cumhuriyeti ile ifade edilir olmuştur. Atatürk ilkelerinin en önemlisinin milliyetçilik olduğunu söylersek hiç yanılmış olmayız. Çünkü cumhuriyeti anlamlı kılacak olan temel düşünce budur. Atatürk Türkiye Cumhuriyeti

fikrini anlatırken “Yeni Türkiye Devleti cihana hâkim olan milliyetçilik fikrinin Türkiye’deki tecellisidir, tahakkukudur” demektedir. O bu ifade ile imparatorluk gibi çok uluslu, çok kültürlü bir yapıdan milli bir devlete dönüşün temelini ortaya koymaktadır.



Vakit Gazetesi 30 Ekim 1923

Şunu söylemeliyiz ki başta Atatürk olmak üzere Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran kadronun önündeki tablo hiç de iç açıcı bir manzara arz etmiyordu:

- İmparatorluk bünyesinde yaşamakta olan otuzdan fazla etnik topluluk yeni devlet içinde varlığını sürdürmekte idi.
- İmparatorluk endüstri devrimine ayak uyduramamış; çağdaşlarının gerisinde kalarak ve onlara açık pazar haline gelerek Dünya Savaşı sonunda paylaşılmış ve tarih sahnesinden silinmişti.

- Genç Türkiye Cumhuriyeti’nin çağdaş dünyada varlığını sürdürebilmesi çağdaş bir sanayi toplumuna dönüşebilmesine bağlı idi.

- Milli bir devleti bütün modern kurumlarıyla hemen oluşturabilecek bir gelişmiş alt yapı ve insan kaynağı mevcut bulunmuyordu.

- Cumhuriyetin kurulduğu dönemde uygarlık araçlarını

memleketin her köşesine yayacak bir şebek olan demiryolları yeterli değildi ve bu araçları işletecek Türk personel yok denecek kadar azdı.

-Yeni milli Türk devletinin asıl kimliğini oluşturacak olan Türkler on yılı aşkın süredir cepheden cepheye koşarak savaşmışlar,ölmüşlerveağıryaralaralmışlar,yorulmuşlardı. Bir çağdaş kalkınma mücadelesine omuz vermekten uzakta idiler.

Bütün bu olumsuzlukların üstesinden gelinebilmesi için memlekette yaşayan herkesi kucaklayan, tek bir ferdi bile dışarıda bırakmayan bilinçlenme zorunluluğu vardı. İşte Atatürk'ün kültürel kabullenmeye dayalı olarak ifade ettiği "Ne Mutlu Türk'üm Diyene" tanımı bu temellere dayanmaktadır. Peki bu tanımlamadaki "Türk" ne anlama gelmekteydi?BusorunucevabınıdaAtatürkvermektedir: "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir!"

Görüldüğü üzere Atatürk'ün tanımı herhangi bir farklılığa yada ayrılığa değil butopraklardayaşayanbütünbireylerin ortak noktalarına vurgu yapmaktadır. O nedenledir ki Atatürk'ün tanımından sadece ve sadece milli barış ve milli bütünlük çıkar.

Atatürk Medeni Bilgiler kitabına eklenmiş olan el yazılarında milleti tarif ederken tarih birliği, kültür birliği, düşünce (ideal birliği) gibi noktalara vurgu yapmıştır. Yaşadığı dönemden yüzyıl sonrasına ışık tutan bu noktalar yaşamsal derecede önem taşımaktadırlar. Modern dünyada özellikle ideal birliği milletleri bir arada tutan "olmazsa olmaz" değerlerdendir. Bugün artık tek bir etnisiteye sahip millet varlığından veya devlet yapısından söz etmek mümkün değildir. Günümüzde eğer bir millet tanımı yapılacaksa bunun ilk koşulu kuşkusuz bireylerin bir arada yaşama iradesidir ve gelecekte de bir arada yaşama arzusudur. Bu ideal birliği milli birliğin günümüzdeki en önde gelen özelliğidir.



Yenigün Gazetesi,30 Ekim 1923

(Resim altı: Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Reis-i Cumhuru ve büyük halâskârı)

Yukarıda cumhuriyetin ilk yıllarında karşılaşılan zorluklar arasında toplumun hem milli nitelikte olmadığından hem de çağdaş bir yapıda olmadığından söz edilmişti. Atatürk ve kurucu kadro bu iki devasa sorunu birbirine sararak giderme yolunu seçtiler. Çağdaş bir toplum olma yolunda omuz veren bireylerin aynı zamanda milli ideal etrafında kenetlenmelerinin daha kolay olacağını ön gördüler. Böylelikle çağdaşlaşma mücadelesi milli birliği güçlendirecek; güçlü milli birlik de çağdaşlaşma azmini yükseltecekti. Toplumdaki her bir birey kucaklayan Türk milleti tanımının geliştirildiği 1930'lu yıllarda hem planlı kalkınma modeli geliştirilmeye başlandı hem de Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu gibi yapılanmalarla milli birliğin kuramsal alt yapısı oluşturuldu.

Atatürk ve kurucu kadro iyi biliyordu ki ekonomik yapıyı ve üretim ilişkilerini değiştirmeden sadece devletin yapısının değiştirilmesinin çok fazla bir anlamı yoktur. Ekonomik yapının çağdaş düzeye getirilmesi bireylerin üretken olmasını sağlayacağı gibi, sosyal ve siyasal yaşama da bilinçli bir biçimde katılması sonucunu getirecektir. Zaten Atatürk'ün tanımıyla bir erdem olan cumhuriyet; ancak bireylerin üretken katkılarıyla erdem niteliğine kavuşabilir. Şu noktayı da mutlaka vurgulamak gerekir ki Atatürk'ün millet ve toplum tanımlamalarının içinde kadın-erkek ayrımı da bulunmaz. Her bir fert üretken olmalı ve cumhuriyetin faziletlerinden yararlanmalıdır.

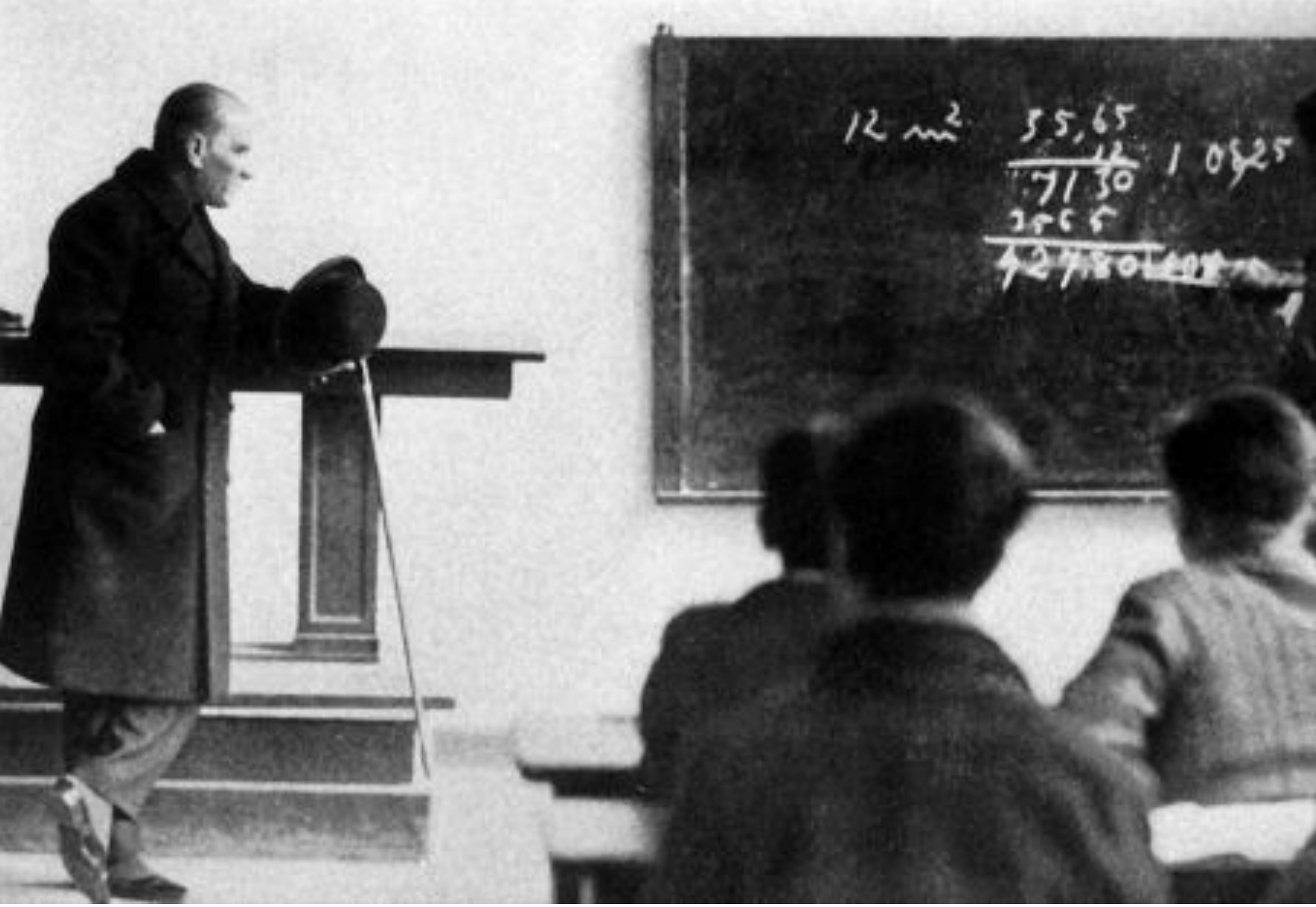
Son sözler olarak şunları söyleyebiliriz:

-İdeal birliğine sahip bireylerden oluşan toplumlar "biz" diyebilmektedirler. Şayet bir toplumda bireyler birbirlerinden "onlar" demeye başlamışlarsa ideal birliği yara almıştır.

-Eğer Atatürk'ün yaptığı özümсенir ve o çizgide bir milli birlik anlayışı egemen olursa milli barışa hizmet edilir. O nedenle milli birlik mesajları "Türk'üyle Kürt'üyle, Alevi'siyle, Sünni'siyle...." gibi farklılıklara değil örneğin "Bu topraklarda yaşayan her bir birey..." gibi ortak noktalara vurgu yapmalıdır.

-"Cumhuriyetin bekçileri" olmak yeterli değildir. Üretime katkı sağlamadan cumhuriyet binasının önünde bekleyen bekçiler yerine "cumhuriyetin işçileri" olmak gerekir. Böylelikle üreterek cumhuriyet binasının güçlenmesine katkı sağlanabilir.

-Cumhuriyet korumak için kan; yaşatmak ve yüceltmek için alın teri ve emek ister.



(<https://www.frmtr.com/tarih/7653862-cumhuriyet-doneminde-bilim-prof-dr-esin-kahya.html> adresinden tıpkı alıntıdır.)

CUMHURİYET DÖNEMİNDE BİLİM

Prof. Dr. Esin Kahya

Ondokuzuncu yüzyıl, hem Doğu hem de Batı için, özellikle entelektüel kültür açısından, dev dönüşüm ve değişimlerin ortaya çıktığı büyük bir dönemi simgelemektedir. Bu dönemde bilim ve onun uygulamaya boyutu olan teknolojiye hemen hemen tarihin hiçbir döneminde görülmedik ölçüde hızlı gelişmeler ortaya çıkmış ve bunun doğal bir sonucu olarak, toplum yaşamında da köklü değişimler yaşanmaya başlanmıştır.

Batı'da bu dönemde ortaya çıkan gelişmeler, aslında 15. yüzyılda ortaya çıkan Rönesans ve Reform hareketlerinin ve daha sonrada Aydınlanmanın yarattığı "yeni" düşünsel, kültürel ve sanatsal anlatım ve yaratıcılığın dominant

konuma geçtiği bir ortamın ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemin düşünsel kavrayışına egemen olan etmen "bilgi" ve "daha çok bilgi" üretmektir. Başlangıçta bunu nasıl yapacağını tam olarak bilememesine karşın, Rönesans aydınının emin olduğu tek bir şey vardır, o da eski olan her şeyin değiştirilmesi, reddedilmesi ve yenisinin bulunup yerine konulmasıdır. Bu bağlamda, geleneğin getirdiği ve empoze ettirdiği her tür değer yargısına karşı çıkmak Rönesans aydınınının vazgeçilmez temel davranış modeli olmuştur: her şey değişmeli ve dönüşüme uğratılmalıdır. Değişim ve dönüşüm ise bilinçlenmeyle olur. Bilinçlenme ise bilgiye ve yalnızca doğru bilgiye dayanılarak elde

edilebilir. Çünkü bilgi güç demektir.

Batı için “yeniden doğuş” düşüncesinin anlamı kısaca budur. Burada düşünceye egemen olan başat kavram “yeni”dir. Bu yeniyi arama düşüncesiyle doğanın bilgisi elde edilmeye çalışmış, ve bu çaba başarıyı da getirmiştir. En azından otorite kabul edilen ve kesinlikle reddedilmesi gereken eskinin gelenekçi doğa anlayışı, doğa olaylarına sade bir başvuru sonucu kolaylıkla aşabilmiştir. Artık sıra yeni bilgilerden oluşan yeni bir bilim oluşturmaktır. Bu anlayış Rönesans düşüncesini Aydınlanmaya doğru gittikçe ivmelendirirken, diğer taraftan da bilimi bu yeni anlayışla oluşturulan bilgi yığınlarını kuramsallaştırmaya doğru sevk etmiştir. En sonunda Isaac Newton (1642-1727) bu bakışı, büyük ve sentezci bir kavrayışla, anıtsal yapıtı olan Doğa Felsefesinin Matematik İlkeleri’nde (1687) somutlaştırmıştır. Kısaca Principia olarak tanınan bu kitap aslında klasik fiziğin son noktasıdır ve Newton’un burada sergilediği düşünceler ve ulaştığı sonuçlar yaklaşık gelecek iki yüz yıl boyunca “Newton Programı” olarak Batı bilim ve düşünce yaşamına egemen olmuş, arkasından da onsekizinci yüzyıl bilimsel devrimi gerçekleşmiş ve ardından da ondokuzuncu yüzyılda bilim ve teknolojiye büyük gelişmelerin önünün açılması sağlanmıştır.

Onsekizinci yüzyıldan itibaren, Batı’da her şey bilgi kuramsal -epistemolojik- bir zeminde ve bağlamda değerlendirilmeye başlanmış ve dolayısıyla da bilgi araçlarına tarihin hiçbir döneminde karşılaşılmayan bir yoğunlukla (maddi-manevi) gereksinim duyulmasına yol açılmıştır. Çünkü başlangıçta bilgi yalnızca “güç” olarak algılanırken, gittikçe zaman içerisinde yaşamı belirleyen bir olguya dönüşmüş ve artık aynı zamanda ekonomik bir değer, kısaca “para” olduğu da anlaşılmıştır. Osmanlı ise bu durumu gerçek anlamda ancak ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında kavramış ve savunmaya başlamıştır. Bu nedenle Osmanlı için aslında gerçek uyanış ve zihniyet değişiminin bu tarihten itibaren başladığını söylemek doğru olacaktır.

Batı Dünyası, yukarıda gösterildiği üzere, Rönesans düşüncesiyle, toplumsal, ekonomik ve kültürel alanlarda, özellikle de bilim ve felsefe alanında, tarihinin hemen hiçbir döneminden rastlanmayan büyük bir atılımı gerçekleştirmiş, bunu gerçekleştirirken, kabul ettiği yeni anlayış ve yöntem bir yandan doğaya ilişkin yeni ve güvenilir bilgiler üretmeyi çok kolaylaştırmış, diğer yandan da, yine bu dönemin bir ürünü olan matbaanın icâdıyla da, bu bilgilerin doğru ve hızlı bir biçimde geniş halk kitlelerine ulaştırılması olanaklı hale gelmiştir. Batı kültür dünyasında önemli ve çığır açıcı gelişmelerin kaydedilebilmiş olması aslında bu düzenin sonucudur.

Ancak, yapılacak ayrıntılı bir inceleme aslında bu belirlemenin de eksik, yapay ve desteksiz olduğunu göstermektedir. Çünkü ortaya çıkan problemlerin nedenlerine yönelik bir kavrayış bu dönemde ortaya çıkmaya başlamış olsa bile, geleneksel bilgi üretme yollarına dayanan, otoritelerin söylediklerinin basit tekrarlanması türündeki çalışmalar henüz bütün canlılığını

korumaktadır ve daha da önemlisi hâlâ otoritelere güvenerek Batı karşısında varlık gösterilebileceği inancı devam etmektedir. Bunun en güzel örneği, bu yeni dönemi kavradığı varsayılan Yirmi sekiz Mehmed Çelebi’nin yapmış olduğu Şehrezûrî’nin (Ölümü 1298) eş-Şeceretü’l-İlâhiyye³ (el-Şecer el-İlâhiyye) adlı kitabının tabîyyât -fizik- bölümüne ilişkin çevirisidir.

On sekizinci yüzyılda Osmanlı Devleti’nin bilim ve kültür dünyasının Batı karşısındaki konumunun anlaşılmasını sağlaması bakımından önemli ip uçları taşıyan bu kitabın hiçbir orijinal yanı yoktur ve bütünüyle Aristoteles (M.Ö. 384-322) ve İbn Sînâ’nın (980-1037) açıklamalarının tekrarından oluşturulmuştur. Geç bir dönemde olmasına karşın, klasik Yunan ve daha sonra İslâm Dünyası’nda verilen bilgilerin derlemesinden oluşturulmuş yararsız bir çalışmadır. Aynı zamanda, böyle bir yapıtın, son derece geç bir dönemde çevrilmiş olması, Osmanlı Devleti’nin zaman içerisinde kendisini gelişen bilim ve teknolojiye ne denli kopardığını ve çağını yakalamakta aciz içerisine düştüğünü çok açık bir biçimde göstermektedir.

Düşünce alanında içine düşmüş olan bu gerileme, aslında ve doğal olarak, bütün kültür katmanlarının doğasını betimleyen bir göstergedir. Öyle ki, bu gerilemeye koşut olarak Devlet’in de hızla toprak kaybetmeye başladığı görülmektedir. Bütünüyle feodal yapıya sahip bir devlette uyanışı tetikleyen en önemli etmen de aslında bu toprak kaybı olmuştur. Çünkü sonuçta kötü gidişi durduracak çarenin, orduyu öncelikle yenileştirmek ve o günkü koşullara ayak uyduracak bir konuma ulaştırmak ve daha sonra diğer alanlarda yenileştirme çabalarına girmek gerektiği ancak böylelikle anlaşılabilmektedir. Nitekim bu anlayış yalnızca askeri alanlarla sınırlı kalmamış ve sonuçta bütün toplum kesimlerinin geliştirilmesine ve yenileştirilmesine yönelik çalışmalar böylece başlatılmıştır. Padişah III. Ahmed ve Sadrazamı Damat İbrahim Paşa’nın, kültürel alanda başlatılan geliştirme çabalarını daha fazla etkin kılabilmek için 30 kişilik komisyondan oluşan bir çeviri bürosu kurmaları bu durumun açık bir göstergesidir ve Osmanlı yöneticilerinin bu dönemde zihinsel anlamda ciddi dönüşümlere uğradıklarına işaret eden değerli bir atılımdır. Ancak doğa ve matematik alanlarında hiçbir çalışmanın çevrilmesinin öngörülmemiş olması ise, hem bilginin değerinin yeterince kavranamadığını, hem de başlatılan ciddi girişimin gerekli yararı sağlamasını engellediğini göstermektedir. Çevrilmesini öngördükleri yapıtlardan birisi Antikçağ’ın büyük düşünürü Aristoteles’in Fizik kitabıdır. Bu çeviri işini de dönemin önde gelen aydınlarından Yanyalı Es’ad Efendi (öl. 1730) üstlenmiştir. Oldukça geç bir dönemde Aristoteles’in fizik kuramının Osmanlı Devleti’nin bilim ve kültür ortamına aktarılmasını sağlamış olan bu çalışmanın, artık o dönemde bütünüyle nicelikselleşmiş, temel ilke ve kanunları konulmuş bir mekanik biliminden hiçbir şekilde söz etmeyişi, Osmanlı’nın gelişen Batı bilim ve kültüründen bütünüyle uzaklaştığının ve Batı biliminin de doğru kavranamadığının bir göstergesi olması bakımından büyük değer taşımaktadır.

Yirmisekiz Mehmed Çelebi'nin Paris seyahati sırasında ünlü astronom Cassini'nin (1625-1712) İstanbul'a getirdiği halde Türkçe'ye çevrilmesinin ancak 50 yıl sonra yapılması da dönemin bilimsel düzeyini, bilime ve bilimsel bilgiye olan ilgisini gösteren diğer bir kanıttır.

Bütün bunlardan açıkça anlaşılanyenileşme hareketlerinin başında harp okullarının açılmış olması gelmektedir ve bu durum aynı zamanda Osmanlı biliminin gelişmesi ve Batı biliminin aktarılması açısından da en ciddi adımı oluşturmaktadır. 1773 yılında İstanbul'da Avrupa'ya örnek alarak bir denizcilik mühendisliği askeri okulunun, Mühendishâne-i Bahrî-i Hümayûn ve daha sonra da 1789 ile 1795 arasındaki sürede kara askeri mühendislik okulunun, Mühendishâne-i Berrî-i Hümayûn, birkaç aşamada kurularak faaliyete geçirilmiş olması bu durumun bir kanıtıdır. Eğitim alanında onsekizinci yüzyılda başlayan bu yenileşme hareketleri, ondokuzuncu yüzyılda Askeri Tıp Okulu (1827), Dârülfünûn, Maden Mektebi (1858) ve Sivil Tıp Okulu'nun kurulmasıyla devam etmiştir.

Bu aslında doğal gözükmemektedir. Çünkü öncelikle şunu belirtmemiz gerekir ki, bir ülkede bilimsel araştırma ortamı kolay oluşmamaktadır ve verimli sonuçlar elde edebilmek için yıllarca çabalamak gerekmektedir. Başlangıçta iyi fark edilmeyen bir önemli zorluk, gerçekten yetenekli gençlerin zamanında bulunup desteklenememesinden kaynaklanmaktadır. Kim çok yetenekli, kim çok hevesli ama az yetenekli, bunları ayırt edebilmek için ülkede başarılı araştırmacılardan meydana gelen yetkili bir çevre bulunması şarttır. Böyle bir çevre yoksa, doğal olarak yanlış insanlar desteklenebilmekte ve sağlıklı bir bilim ortamı da bir türlü kurulamamaktadır. Osmanlı Devleti'nin bütün iyi niyetine karşın başarısız olmasının temel gerekçesi de budur. Çünkü her şeyden önce yurt dışına gönderilen öğrencilerin bir kısmı başarısız olmuş, bir kısmı ülkeye geri dönmemiş, dönenlerin bir kısmı devletten yardım sağlayamadığı için öğrendiklerini uygulayacağı ortamları yaratamamış ve büyük bir kaynak başarısız bir biçimde yok olmuştur. Buna karşılık çok az bir kısım ise eğitimlerini tamamladıktan sonra ülkeye dönmüş ve elde ettikleri olanaklarla devletin gelişmesine katkı yapmaya çalışmışlardır. Buradaki en göze çarpan yön, Osmanlı Devleti'nin artık bilime ve bilimsel bilgiye dayanması gerektiğinin bilincine varmış olmasına karşın, maddi olanaklarının neredeyse yok denecek kadar azalmış olmasına bağlı olarak, dışarıya gönderdiği insanların ülkelerine döndüklerinde çalışmalarını sağlayacak maddi desteği verebilecek güce sahip olmamasıdır.

Yapılan uygulamaların ekonomik, siyasal ve toplumsal istikrarsızlıkların giderilmesinde başarısızlığa uğramasıyla, Birinci Meşrutiyet ilan edilmek durumunda kalınmıştır. Ancak kısa süre içerisinde ülke sınırları içerisinde ortaya çıkan huzursuzluk, başıboşluk ve özellikle dış güçlerin ülke işlerine kolay müdahale etmesiyle ortaya çıkan kargaşa bir kez daha istibdat yönetiminin ön plana geçmesine yol açmış ve bu yönetimin yarattığı baskı ve katı yönetimin yarattığı olumsuz koşullardan kurtulmak için de, daha

sonra 23 Temmuz 1908 yılında İkinci Meşrutiyet ilan edilmek durumunda kalınmıştır. Daha çok toplumsal ve siyasal amaçlarla gerçekleştirilmiş reformlar olmalarına karşın, her üç hareketin de, ister istemez bilimsel etkinlik üzerinde derin izleri olmuştur.

Son derece hızlı bir toplumsal, siyasal ve entelektüel değişim ve oluşum ortamında doğmuş ve yetişmiş olan Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni kurduğu 23 Nisan 1920 tarihinden itibaren, aynı zamanda, bir ülkenin savaş alanlarında kazandığı başarıyı, bilim ve kültür alanında ortaya koyacağı başarılarla taçlandırmadığı sürece, varlığını uzun yıllar korumasının olanaklı olmadığı gerçeğinden hareketle, bir yandan yeni siyasal yapıyı biçimlemeye çalışırken, bir taraftan da bilim ve kültür alanında dayanılması gereken temellerin neler olması gerektiği konusunda da çalışmayı ihmal etmemiştir.

Batı'nın gelişmişliğinin altında yatan temel motivasyonun bilim ve bilime dayalı aktiviteler olduğunu çok iyi fark etmiş olan Atatürk, bu gerçekliği tüm halka anlatabilmek için ünlü "Hayatta en hakiki mürşid ilimdir, fendir." sözünü söylemek gereksinimini duymuştur. Bu söz aslında Cumhuriyet'in dayandırılacağı esasları da özetleyen bir belirlemedir. Nitekim Cumhuriyet'in kurulmasından hemen sonra Samsun'da İstiklâl Ticaret Mektebi'nde yapmış olduğu bir konuşmada (22 Eylül 1924), şunları belirtmektedir: "Dünyada her şey için, maddiyat için, maneviyat için, muvaffakiyet için en hakiki yol gösterici ilimdir, fendir. İlim ve fennin dışında kılavuz aramak gaflettir, bilgisizliktir, doğru yoldan sapmaktır."



Böylece, bilimin önemine ve bilimsel gelişmeleri yakından izlemenin gereğine dikkat çekmiş olan Atatürk'ün, bilim ve teknolojiyi kendisine ve kurduğu Cumhuriyet'e tek yol gösterici olarak kabul ettiği açıkça anlaşılmaktadır. Türk milletinin kazandığı askeri zaferlerin ardında yatan gerçeğin de, yine bilimsel bilginin akılsal bir biçimde uygulanımı olduğunu belirtmektedir:

İçinde bulunulan çağın ve getirdiği yaşam biçiminin

bilimsel bilgiye dayandığını ve gerçek gücün bu bilgi olduğunu her fırsatta vurgulayan Atatürk, “Türk milletinin yürümekte olduğu ilerleme ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale müspet ilimdir” diyerek Cumhuriyet’in ilanından sonra, bu düşüncelerini uygulamaya geçirecek kurum ve kuruluşların hızla kurulmasına yönelmiştir. Bilgiyi taşıyan ve yaygınlaştıran en önemli araç olan alfabenin yenilenmesi ve buna bağlı olarak dilin gelişmesinin sağlanması gerektiğini çok iyi anlamış olan Atatürk öncelikle Harf Devrimi’ni gerçekleştirmiş ve bununla birlikte bir dizi köklü değişimi Türk insanının yaşamına sokmuştur.

Harf Devrimi’ne ilişkin şu sözleri onun yaratıcı ve kavrayıcı dehasını açıkça göstermektedir:

“Her şeyden evvel her gelişmenin ilk yapı taşı olan meseleye temas etmek isterim. Hervasıadan evvel, büyük Türk milletine kolay bir okuma yazma anahtarı vermek lazımdır. Büyük Türk milleti, bilgisizlikten, az emekle kısa yoldan ancak kendi güzel ve asil diline kolay uyan böyle bir vasıta ile sıyrılabilir. Bu okuma yazma anahtarı ancak Lâtin esasından alınan Türk Alfabeti’dir. Basit bir tecrübe Lâtin esasından Türk harflerinin, Türk diline ne kadar uygun olduğunu, şehirde ve köyde yaşı ilerlemiş Türk çocuklarının ne kadar kolay okuyup yazdıklarını güneş gibi meydana çıkarmıştır.”

Osmanlılar döneminde, askeri gerekçelerle ve özellikle Fransızların yardımıyla mühendislik, tıp ve harp okulları kurulmuştu. Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından sonra, Avrupa’daki modellere uygun üniversite kurma girişimlerinde bulunulmuş ve 14 Ocak 1863 tarihinde İstanbul’da Dârü’l-Fünûn-ı Şahâne (İmparatorluk Üniversitesi) adıyla ilk üniversite kurulmuştur. Batılı örneklerine uygun bir biçimde kurulan ilk Türk üniversitesi olarak kabul edilmesine karşın, Dârü’l-Fünûn da diğer eğitim kurumlarında olduğu gibi, medrese geleneğinin derin izlerini taşımaktan kurtulamamıştır.

Bilimin üretilmesi ve sürdürüldüğü kurum olan üniversitenin, çağdaş uygarlık düzeyini belirleyen ulusların sahip olduğu kurumsal niteliklerle birlikte ülkede kurulması amacıyla, Cumhuriyet Dönemi’nde, öncelikle Osmanlı Devleti’nin bir bilim ve kültür kurumu olan Darü’l-Fünûn, yukarıdaki nitelikleri taşıyacak şekilde Almanya’dan Türkiye’ye gelen bilim adamlarının yardımıyla yeniden yapılandırılarak, 1924 yılında İstanbul Üniversitesi adıyla öğretime açılmıştır. Bu ilkeler doğrultusunda, aynı tarihte Ankara’da da Yüksek Ziraat Enstitüsü kurulmuştur. Türk bilim tarihinde özel bir yeri olması dolayısıyla, İstanbul Üniversitesi’nden biraz daha ayrıntılı söz etmek yararlı olacaktır.

İstanbul Üniversitesi, Dârü’l-Fünûn adı altında dört aşama geçirmiştir. Bunlar sırasıyla; Birinci Dârü’l-Fünûn (1863), Dârü’l-Fünûn-u-Osmani (1870), Dârü’l-Fünûn-u Sultani (1874) ve Dârü’l-Fünûn-u Şahane’dir (1900). Dârü’l-Fünûn 1908’de bazı yeniliklere kavuşmuşsa da Batı anlamında bir Üniversite düzenine ancak, 1911 yılında geçebilmiştir. 1911 yılında Dârü’l-Fünûn yönetmeliği yeniden yapılmış

ve bilimsel özerklik verilmiştir. Bu yönetmelikle Dârü’l-Fünûn beş farklı şubeye ayrılmıştır. Bu beş şubeden biri, bugünkü Fen Fakültesinin, Fünûn yani Fenler şubesiydi. Fenler şubesi, şimdiki adlarıyla “Matematik Bilimleri” ve “Doğa Bilimleri” kısımlarından oluşmaktaydı. Matematik, Fizik ve Mekanik dersleri “Matematik Bilimleri” ders programı içindeydi. “Doğa Bilimleri” programında ise Denel Fizik dersi verilmekteydi. Başlangıçta “Matematik Bilimleri” ders programındaki bazı dersler Salih Zeki tarafından verilmiştir.

1919 yılında yapılan bir düzenleme ile sınıf yerine sömestre sistemi getirilmiş ve “Fünun Şubesi” yerine “;Fen Medresesi” adı kullanılmaya başlanmıştır. Cumhuriyet kurulduktan sonra 1 Nisan 1924’de Dârü’l-Fünûn’a tüzel kişilik kazandırılmış ve 7 Ekim 1925 tarihinde bir yönetmelikle bilimsel ve idari özerklik kazandırılarak, bünyesindeki “Medreselere” “Fakülte” adı verilmiştir. Bu dönemde özellikle Fransa’dan çok sayıda öğretim elemanı Türkiye’ye davet edilerek çeşitli dallarda Türk hocalarla birlikte ders vermeleri sağlanmıştır.



1933 Üniversite Reformu’yla birlikte, 1 Temmuz 1933’de, Dârü’l-Fünûn yerine İstanbul Üniversitesi kurulmuştur. Gerçekleştirilen bu reformla birlikte, İstanbul Üniversitesi’nde yeni bir yönetim yapılanmasına gidilmiş,

bilim dalları modern esaslara oturtulmuş, eğitim ve öğretimde çağdaş atılımlar gerçekleştirilebilmesinin önü açılmıştır.

İstanbul Üniversitesi'nde bu yapılanları bir başlangıç olarak gördüğü ve 1933 yılında yürürlüğe koyduğu Üniversite Reformu'yla, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak ve üzerine çıkmak olan, asıl amacını gerçekleştirmeyi düşündüğü anlaşılan Atatürk'ün, böylece, pek çok konuda olduğu gibi, modern düşünce ve anlayış temelinde yükselen üniversite ve onun simgelediği çağdaş kültür toplumunun temellendirilmesi hedefini Türk toplumunun önüne koyduğu ve bu bağlamda yapılması gerekenleri de ilk kez gerçekleştirmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu konudaki düşüncelerini en iyi şu sözleri açıklamaktadır: Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür. Kültür, okumak, anlamak, görebilmek, görebildiğinden mana çıkarmak, uyanık davranmak, düşünmek, zekayı terbiye etmektir.... Şimdiye kadar takip olunan öğretim ve eğitim usullerinin milletimizin gerileme tarihinde en mühim bir sebep olduğu kanaatindeyim. Bunun için bir milli terbiye programından bahsederken, eski devrin uydurma hikayelerinden ve doğuştan mevcut özelliklerimizle hiç de münasebeti olmayan yabancı fikirlerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelebilen bütün tesirlerden tamamen uzak, milli ve tarihi seciyemizle orantılı bir kültür kastediyorum. Çünkü milli dehamızın tam gelişmesi ancak böyle bir kültür ile temin olunabilir Milletimizin dehasının gelişmesi ve bu sayede layık olduğu medeniyet seviyesine ulaşması şüphesiz ki yüksek meslekler erbabını yetiştirmekle ve milli kültürümüzü yükseltmekle mümkündür.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinin kültür olduğunu ve kültürün sürekli yükseltilmesi gerektiğini çok kesin bir biçimde belirleyen Atatürk'ün, bu bağlamda gerçekleştirmiş olduğu yüksek eğitim reformunun ne kadar önemli olduğu açığa çıkmaktadır. Çünkü kültürün yükselmesini sağlayacak kurumlar yüksek eğitim kurumlarıdır ve bu nedenle üniversitenin çağdaş uygarlık düzeyini belirleyen standartlara kavuşturulması bir zorunluluktur. Bu anlamda laik bir bilim zihniyeti, gözlem ve deneye dayanan bir öğretim ve her türlü dogmatik anlayıştan kurtulmayı amaçlayan özellikleri ön plana çıkaran bir üniversite reformunun öngörülmüş olması genç cumhuriyetin geleceğe güvenle bakabilmesinin sağlanmasında büyük önem taşımaktadır.

İleriye yönelik son derece doğru kararlar verdiği kısa süre içerisinde anlaşılan ve reformun gerçekleştirildiği dönemde Batılı pek çok bilim adamını ülkeye getirmeyi başaran Atatürk, çok az bir zaman dilimi içerisinde, bilgiye dayalı bir toplum yaratma idealine ulaşmayı başarmıştır. Öyle ki, İstanbul Üniversitesi'nin ardından, 12 Temmuz 1944 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi, 13 Haziran 1946 tarihinde Ankara Üniversitesi, 25 Şubat 1953 tarihinde Atatürk Üniversitesi, 20 Mayıs 1955 tarihinde Karadeniz Teknik Üniversitesi ve Ege Üniversitesi, 15 Kasım 1956 tarihinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve 1 Ekim 1967

tarihinde Hacettepe Üniversitesi Türk toplumunu bir bilgi toplumu yapma idealini gerçekleştirmek amacıyla açılmışlardır.

Bilginin üretilmesinde ve geliştirilmesinde, en az üniversiteler kadar önemli görevleri olan başka kurumlara da gereksinim vardır. Bu nedenle genç Cumhuriyet'in gelişim çizgisine koşut bir biçimde, bilimin yerleşmesini, yaygınlaşmasını ve toplumsallaşmasını, aynı zamanda bilim ve teknoloji alanında gerekli olan atılımların sağlanmasını yapmakla görevlendirilen bir dizi çeşitli araştırma ve geliştirme kurumları da zaman içerisinde kurulmuş ve Türk insanın yararlanmasına açılmıştır.



Bilimlerdeki Gelişmeler

Cumhuriyet döneminde yaratılan olumlu koşullara bağlı olarak, üstün nitelikli, bilimin pek çok dalında yaptıkları çalışmalarla katkıda bulunmuş ve bu katkılarından dolayı, uluslararası bilim ödüllerine lâyık görülmüş çok sayıda Türk bilim adamı yetişmiştir. Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kalkınma stratejisiyle başlayan canlılık bir süre sonra kendini bilim alanında da hissettirmeye başlamıştır. Bu dönemin yarattığı ivmelenmeyle, Cahit Arf, Ahmet Cemal Eringen, Ratip Berker, Mustafa İnan, Turhan Onat, İhsan Ketin, Sırrı Erinç, Feza Gürsey, Asım Orhan Barut, Behram Kurşunoğlu, Oktay Sinanoğlu, Gazi Yaşargil gibi dünya bilimine damgasını vuran çok önemli bilim insanları yetişmiştir.

Özellikle kuramsal fizik ve atom-molekül fiziği sahalarında yukarıda adı geçen Türk fizikçileri, dünya fiziğinde çok önemli bir yer işgal etmişler, yaptıkları çalışmalarla büyük yankılar uyandırmışlardır. Özellikle Feza Gürsey, Asım Orhan Barut, Cevdet Erkinsoy ve Oktay Sinanoğlu fizikte temel problemlerle uğraşan en önemli bilim adamları arasına girmişlerdir. Bu fizikçilerimiz, Türk fiziğinin en parlak devrini yaşadığı 1960-1973 döneminde yaptıkları kuramsal çalışmalarla adlarının bilim dünyasına yerleşmesini sağlamışlardır. Feza Gürsey SU6 Kuramı,

Asım Orhan Barut Dinamik Simetriler-Dinamik Gruplar Kuramı, Cavid Erginsoy katı hal fiziğinde Kanallama Kuramı, Oktay Sinanoğlu atom-molekül fiziği ve kuantum kimyasında Çok Elektron Kuramı ile haklı bir ün elde etmişlerdir. Kuramsal fizikteki bu başarıların benzeri ne yazık ki, deneysel fizik sahasında elde edilememiştir.

Matematik alanındaki gelişmeler açısından da durum aynıdır ve gerçek anlamda atılımın yapılması için 1933 Üniversite Reformu'nun getirdiği olumlu koşulları beklemek gerekmiştir. Cumhuriyet öncesi dönemde Baş Hoca İshak Efendi, Vidinli Tefik Paşa ve Salih Zeki matematik alanında sayabileceğimiz en önemli araştırmacılarıdır. Bunların yaptıkları çalışmalar da daha çok Batı'da ortaya konulmuş başarıları Türkçe'ye aktarmak ya da güncelleşmesini sağlamaktan ibaret kalmıştır.

Matematik konusunda Cumhuriyet dönemindeki ilk araştırmaları 1928 yılında, Kerim Erim ve Hüsnü Hamid (sayman) ve talebesi Ahmet Hamit Dilgan yurtdışında da yayımladıkları İtalya'da yayımladıkları makaleler ile gerçekleştirmişlerdir. Hüsnü Hamid makalesinde Osmanlı matematik tarihini ele almış, Kerim Erim ise Erlangen Üniversitesi'nde 1919 yılında yapmış olduğu Doktora tezinin sonuçlarını açıklamıştır. Bunları Ratip Berker'in çalışmaları izlemiştir.

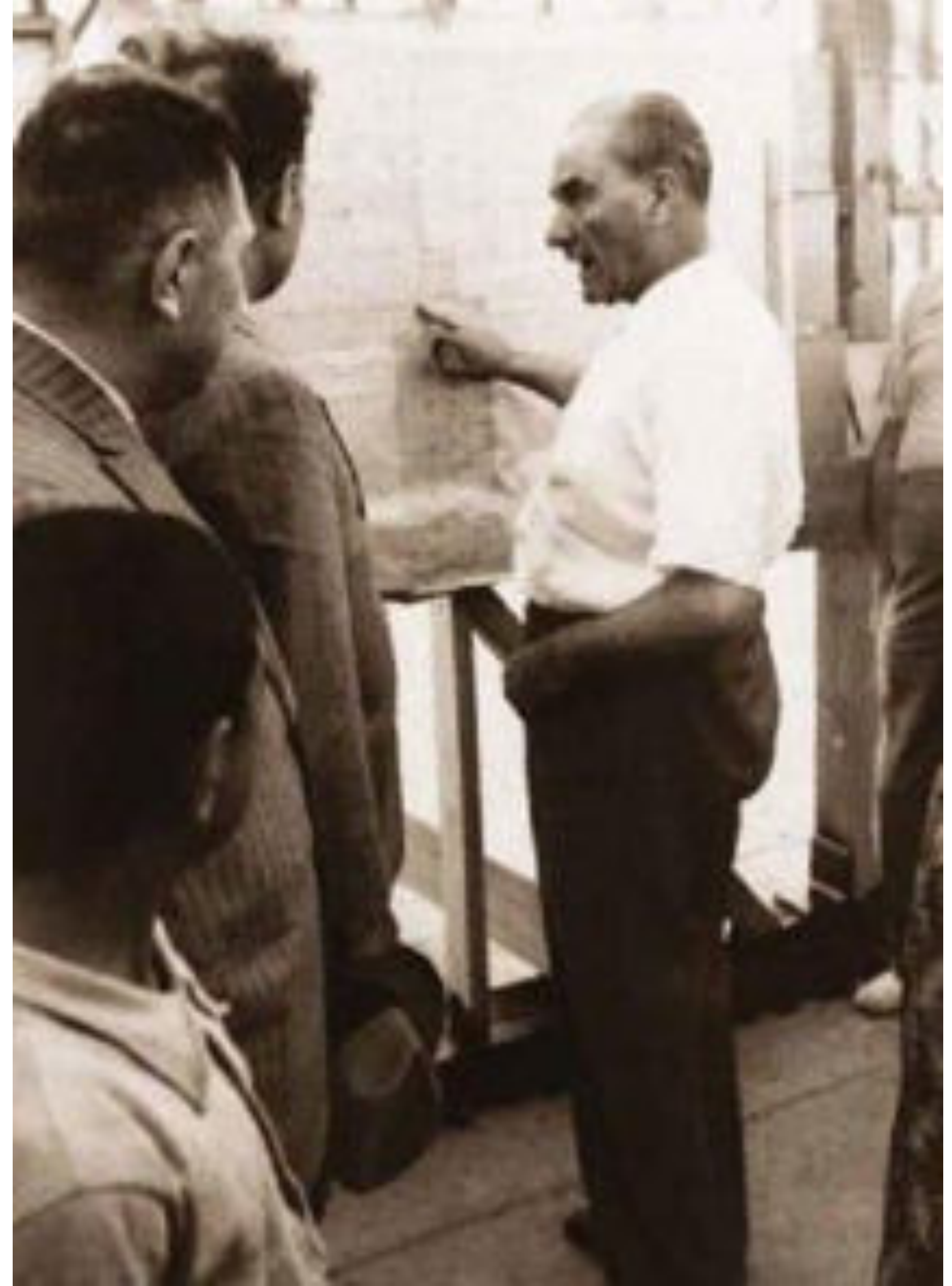
Cengiz Uluçay Bieberbach Konjonktörü adıyla ABD'de yaptığı araştırmada o zamana kadar halledilmemiş mühim birmeseleyi çözerek matematik âleminde mevkiini almıştır. Daha sonra Riemann yüzeylerinin topolojisi hakkında çeşitli araştırmalar yaptı. "Fonksiyonlar Teorisi Riemann Yüzeyleri" adlı eseri ABD Kongre Kütüphanesi'nde katalog numarası alan ilk Türkçe matematik eseridir.

1935-1945 yılları arasında İstanbul Üniversitesi'ne çağrılan yabancı matematikçilerin çalışmalarıyla, bu dönemde daha çok akışkanlar mekaniği, elastisite gibi konular ön plana çıkmıştır. Bu arada yetişen Orhan Alisbah ve Nazım Terzioğlu'nun çalışmalarıyla gerçel ve kompleks analiz konuları, Cahit Arf ile cebir, Kerim Erim, Lütfi Biran, Ferruh Şemin ve Feyyaz Gürsan ile de diferansiyel geometri çalışmaları ağırlık kazanmıştır.

Astronomi konusunda yapılan çalışmaların en fazla ivmelendiği dönem, 1933 Üniversite Reformu'na bağlı olarak İstanbul Üniversitesi, Fen Fakültesi, Astronomi Enstitüsü'nün kurulduğu dönem olmuştur. Berlin Postdam Gözlemevi'nde çalışmakta olan E. F. Freundlich bu enstitünün başına getirilmiş ve onun çabalarıyla Üniversite'nin bahçesinde bir gözlemevi kurulmuştur. Freunlich'den sonra Rosenberg ve daha sonra da Gleissberg ve Royds'un Enstitü yöneticiliği yaptıkları 1933-1950 yılları arasında Nüzhet Gökdoğan, Okyay Kabakçioğlu, Edibe Ballı, Metin Hotinli, Adnan Kıral, Kamuran Avcıoğlu, Fatma Yılmaz ve Salih Karaali gibi astronomlar yetişmiştir.

1944 yılında Ankara Üniversitesi, Astronomi Enstitüsü, 1962 yılında Ege Üniversitesi, Astronomi Bölümü, Aynı yıl Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Astrofizik Anabilim

Dalı, 1987'de de İnönü Üniversitesi, Astronomi Bölümü kurulmuş ve araştırmaların yanında pek çok araştırmacının yetişmesine olanak sağlanmıştır.



Ondokuzuncu yüzyılda önem kazanmış olan ve ilk eserlerin Osmanlı İmparatorluğu zamanında kaleme alındığı Jeoloji konusunu Cumhuriyet dönemi Türkiye'sinde ciddi bir biçimde ele alan resmi kurumlar kurulmuş -Maden Teknik Arama Enstitüsü gibi- ve bu alanda bir çok bilim adamı yetişmiştir. Jeoloji konusu ile ilgilenen bilim adamları arasında Şevket Ahmed Birand, Ahmed Canokay, Bedri Güneri, Fahriye Atıf, Hamid Nafiz Pamir'in adlarını saymak mümkündür. Bu arada daha çok morfoloji ağırlıklı olarak da Cemal Alagöz ve Sırrı Erinç çalışmışlardır.

Aynı şekilde, biyoloji ve tıp alanında da Cumhuriyetle birlikte önemli adımlar atılmıştır. Daha önce, ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında tıp eğitiminde biyoloji programa girmiştir. Cumhuriyetten sonra ise diğer disiplinler gibi, biyoloji de yeniden ele alınmıştır. Bu konuda hizmet verenler arasında Hikmet Birand, Suavi Yalvaç, Yusuf Vardar gibi öğretim üyelerinin adlarını sayabiliriz. 1933 yılındaki üniversite reformundan biyoloji de etkin olmuştur. Bunu takip eden yıllarda yurdumuza gelen ve üniversitelerimizde hizmet eden Alman bilim adamları arasında biyoloji konusunda hizmet verenler nispeten ağırlık taşır. Bunlar arasında Alfred Heilbronn ve Kosswig örnek olarak verilebilir.

Daha sonraki yıllarda araştırma ağırlıklı çalışmalar

yapılmaya başlamış, botanikte Türkiye fauna ve florası, zooloji alanında ise Kelaynak kuşları ve deniz kaplumbağalarına ilişkin önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu alanlarda çalışan nispeten geç tarihli araştırmacılar arasında botanikle ilgili olarak Sara Akdik, Şevket Akalın, Hikmet Birand'ı, zooloji ile ilgili olarak Ahmed Mithad Tolunay, Selahattin Okay, Bekir Alkan, Refik Erdem, Hasan Rüştü Oytun ve Bekir Alkan'ı sayabiliriz.

Bu dönemdeki hayvan araştırmaları özellikle bölgesel çalışmalarla zenginleşmiştir. Çeşitli hayvanların farklı bölgelerdeki dağılımı ve onların bölgesel özellikleri konusunda araştırmalar yapılmıştır. Bunlar arasında çeşitli böceklerle ilgili çalışmalarla (Tevfik Karabağ), bazı memeli hayvanlar üzerinde (tilkiler gibi) yapılan araştırmalar örnek olarak verilebilir (Bahtiye Mussuoğlu).

Darwinizmin yoğun olarak etkisini sürdürdüğü bu dönemde özellikle Darwinizm ve filogeni konusunda yoğun araştırmalara rastlamaktayız. Bu konuda düşünürlerimizin araştırmalarının yanı sıra, biyolojik çalışmalar da vardır (Nihat Şişli'nin çalışmaları gibi). Ayrıca bu konunun antropolojik boyutu ile ilgili çalışmalar da yine bu dönemde yer almıştır.

Cumhuriyetin ilanı ile yeniden ele alınan veteriner hekimlikle ilgili yapılanma çalışmaları, savaş sonrasının zor şartlarına rağmen, devletin ve başta Atatürk'ün bu konuya da diğer ulusu ilgilendiren önemli konular kadar önem verdiğini göstermektedir. Başta ordu veteriner hekimlik görevleri başta olmak üzere, yeniden ele alınan konuyla ilgili ilk atılan adımlar arasında Askeri Tatbikat Mektebi ile Serum Aşı Evî'nin açılması sayılabilir.

Veteriner hekimlik ondokuzuncu yüzyılda tıptan ayrı bir dal olarak belirlenmiştir. Cumhuriyet döneminde kurulan Yüksek Ziraat Okulu içindeki bu okulla birlikte bu alanda sistemli bir eğitim ve öğretimin başladığını söylemek mümkündür.

Bu kurum sadece veteriner hekim yetiştirerek, ülkeye yararlı olmamış, aynı zamanda çıkardığı Türk Askeri Veteriner Hekimleri dergisi ile de yapılan araştırmaları tanıtmıştır.

Cumhuriyetin başlangıç yıllarından itibaren veteriner hekimlik konusunda çalışan birçok isim sayabiliriz. K. Beller ve Üveis Mazkar gibi.

Veteriner hekimlik sadece hayvan hastalıklarıyla ilgili çalışmaları içermez; aynı zamanda, insanlardaki bazı hastalıkların ajanlarının belirlenmesi açısından da hayvan araştırmaları önem taşır. Bunlara Batı'da ve Doğu'da örnekler vermek mümkündür. Dolayısıyla birçok veteriner hekim, tıbbı da hizmet etmiştir. Bunlardan biri de Behçet hastalığı diye bilinen Hulusi Behçet'tir. (1889-1948). Deri hastalıkları konusunda çalışmalar yapmış olan bu bilim adamımızın kendisi de bu hastalığa yakalanmaktan kurtulamamış ve bu hastalık onun hayatının son bulmasına sebep olmuştur. 1947 yılında tanısını verdiği bu hastalık daha sonra onun adıyla anılmıştır.

Cumhuriyet ile birlikte önemli gelişmelerin kaydedildiği

bir diğer alan da tıptır. Tıp genellikle, diğer disiplinlere oranla daha erken gelişmeye konu olmuş bir disiplin niteliğindedir ve diğer bilim dallarına göre daha geniş bir araştırmacı kitlesini bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca tıpla ilgilenenlerden bir kısmı, sadece tıpla değil, disiplinin ve çalıştıkları alanın gösterdiği niteliklere bağlı olarak, başka disiplinlerle de ilgilenmişlerdir. Bunlar arasında fizik ve kimyanın belli dalları nispeten daha önde gelmektedir.

Cumhuriyet döneminde diğer bilim dallarında da görüldüğü gibi, hemen Cumhuriyetin ilanından sonra, Osmanlı döneminde doğmuş ve Atatürk döneminde görev yapmaya başlamış birçok hekim bulunmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında hizmet veren bu hekimlerimiz arasında Dr. Behçet Bey, Besim Ömer, Mashar Osman, Akil Muhtar, Saim Dilemre, Haydar İsmail Gaspıralı, Fahreddin Kerim Gökay, Muzaffer Dilemre, Reşit Galip, Kemal Akay ve Süreyya Tahsin Atademir'in adları sayılabilir. Cumhuriyetin ilerleyen yıllarında sayıları gittikçe artan hekimlerimiz arasına, Tevfik Sağlam, Nurettin Ali Berkol, Muhiddin Dilemre, Kemal Cenap Berksoy, Melahat Terzioğlu, Sadi Irmak, Saip Ragıp Atademir gibi isimler katılmışlardır. Bu isimlere ek olarak günümüzde halen hizmet vermeye devam eden doktorlar arasında ise Ekrem Kadri Unat, Kemal Beyazıd (Türkiyede ilk kalp ameliyatını yapan doktor), Aykut Kazancıgil, Hüsrev Hatemi, Besim Türkan, İhsan Günalp, Ali Rıza Akısan, Kazım Arısan, Muammer Bilge, Orhan Andan'ı saymak mümkündür.



MİLLİ MÜCADELEDEN MECLİSE: CUMHURİYET'İN KADINLARI

Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan

Tarih boyunca kadınların temel taleplerinden biri her zaman eşitlik oldu. Yasalar önünde, iş yaşamına katılımda, iş yaşamının düzenlenmesinde, eğitimde, kamusal alanda, siyasal alanda eşitlik, ailede eşitlik ve belki de başlangıç olarak eşit haklara sahip yurttaşlar olmak kadın mücadelesinin öncelikleri arasında yer aldı. Cumhuriyet, toplumsal yaşamın ve aile yaşamının, erkeklerin kadınlardan farklı ve üstün olduğu temel yaklaşımına göre düzenlenmesinden uzaklaşarak kadın ve erkeğin yasalar önünde eşitliğine dayanan demokratik bir toplum mücadelesinin önemli bir ayağını oluştururken, Türkiye’de kadın çalışmaları özellikle 1980’lerden itibaren hızla

artmıştır. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde kurulan Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi ile akademik çerçevede disiplinler arası bir alan olarak konuşulmaya, tartışılmaya başlanmış, 1990 öncesi kişisel çabalar ile yapılan araştırmalar bugün akademik düzeyde bir kimlik kazanmıştır. 1977 yılında Şirin Tekeli’nin “Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat” adlı doçentlik çalışması kadın ve siyasal yaşam konusunda öncü çalışmalardan biri olarak görülmektedir. Takip eden yıllarda Nermin Abadan Unat tarafından derlenen ve 1978 yılında “Türk Toplumunda Kadın” adlı seminerin makaleler seçkisi olan çalışmayı ilk adımlar olarak görmek mümkündür. 1986 yılında Yıldız

Ecevit'in toplumsal cinsiyet bağlamında ücretli meğ konu alan doktora tezi, ardından gelecek sosyal politikalar ve çalışma yaşamında kadın konusunu ele alan çalışmaların önünü açmıştır. Türk toplum yapısı içinde İslam Öncesi Kadın ve Osmanlı'da Kadın üzerine yapılan çalışmalar da yeni Cumhuriyet kadınına okurken önemli görülmekte ve 1990'lar sonrasında geçmişten bugüne tarih okumaları yapılmaktadır. Serpil Çakır, Şefika Kurnaz, Emel Doğramacı tarihsel okumalar bağlamında önemli çalışmalar ortaya koymuştur. Necla Arat, Necla Mora, Fatmagül Berktaş, Meryem Koray ve Ayşegül Yaraman'ın araştırmaları toplumsal yaşamda kadın, siyasal yaşamda kadın, din ve kadın olgularına açıklık getirirken, 1990'larda Türkiye'de kadın ve kadın sorununa referans kaynaklar olarak girmiştir. Akademik düzeyde yapılan ve yeni nesil araştırmacılara ait yüzlerce çalışma da hep aynı ortak amaca hizmet etmektedir; kadın ve kadın sorunları.

Cumhuriyetin 97. Yılında Cumhuriyet kazanımları ve kadını kamusal alanda tartışırken, kadının tek yönlü yorum kalıplarıyla okunması mümkün olmayandır. Kadını, ikili karşıtlıkları içine sıkıştırmadan, bağlantı noktalarını görerek tanımlamak, kendiliğın bulunuşunu olurlayan bir dizi girişimle mümkün olmaktadır. Geleneğin tam göbeğinde, mevcudiyetini ancak dil yoluyla gösterebilecek olan kadın, cumhuriyet kazanımları ile yasalar önünde eşitliğini sağlarken, kamusal alanda varlığını gösterebilmekte midir?

Türk destanlarında kadın bazen ailenin reisi; her zaman Türk evinin direği iken erkeğin vefalı arkadaşı, her şeyden önce evlatların anasıdır. Yaratılış Destanı'nda Tanrı'ya insanları ve dünyayı yaratması için fikir ve ilham veren bir kadındır. Dede Korkut toplumu göçebe toplum ve Dede Korkut toplumu da kadından kahramanlık ve analık vasfı özelliklerini beklemektedir.

Türk destanlarından Osmanlı modernleşmesine doğru ilerlerken şehirlerden başlamak üzere kadınlarına yaşamında da değişiklikler dikkat çeker. Tanzimat'la birlikte Batı etkisi kadın sorunlarında da Osmanlı'yı etkilemektedir. Batı'daki yeni kavram ve oluşumlara paralel olarak Türk toplumunda kadının yeri önemi konusunda bir takım değişikliklere gidildiği görülürken bu konuda ilk gelişmeler ise eğitim alanında olur. Özellikle Fransız etkisinin kuvvetli görüldüğü bu dönemde Fransa'nın Duruy Kanunu'ndan etkilenecek hazırlanan 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile kızlar için öğretmen okulu açılması, rüştiyelerin çoğaltılması kararlaştırılmıştır.

Semtler	1881-1882				1882-1883				1885-1886			
	Erkek mekteb sayısı	Kız mekteb sayısı	Erkek öğrenci sayısı	Kız öğrenci sayısı	Erkek mekteb sayısı	Kız mekteb sayısı	Erkek öğrenci sayısı	Kız öğrenci sayısı	Erkek mekteb sayısı	Kız mekteb sayısı	Erkek öğrenci sayısı	Kız öğrenci sayısı
Sultan Ahmed	13	7	571	295	13	7	650	390	19	8	811	399
Aksaray	9	10	380	440	9	10	450	570	23	13	925	626
Bayezid	5	5	182	175								
Fatih	13	5	456	244	13	5	640	650	20	4	764	364
Sultan Selim	8	8	447	320	8	8	500	360	13	4	520	380
Haseki	16	13	873	39	8	7	420	365	21	9	674	612
Ak Mahmut	9	6	507	306								
Eyüb	10	4	542	230	10	4	680	256	12	1	638	8
Üsküdar	14	19	809	678	14	19	1119	960	19	16	999	761
Kasımpaşa	12	8	556	422	12	8	658	620	19	2	604	521
Beylerbeyi	13	10	395	310	13	10	450	365				
Emir Buhari					9	6	560	350	13	5	641	432
Tophane					9	8	520	440	11	7	524	346
Beşiktaş					15	20	965	640	28	11	1021	644
Çengelköy									24		300	100
TOPLAM	122	95	5718	3459	133	112	7612	5966	222	80	8421	5193

1881-1886 yılları arası okullarda kız- erkek öğrenci sayıları Şefika Kurnaz Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını 1839-1923)

Bu dönem devlet eliyle mesleki ve kültürel açıdan eğitim kapılarının açıldığı dönem olarak dikkat çeker.

Kanun-i Esasi ile birlikte ilköğretim mecburiyeti anayasal bir kimlik kazanmaktadır. Bu mecburiyetin konulması ile birlikte kız ve erkek çocukları için eşit eğitim hukuken mümkün kılınır..

1906-1907 yılları arasında okulların ülke çapındaki durumuna bakıldığında 4659 erkek okulu ve 349 kız okulu olduğu görülmektedir. Karma okulların sayısı ise 5073'tür. Karma okulların çokluğunun nedeni ise öğrenim yaşının kız-erkek ayrımına mecburi bırakmasıdır. İlköğretimin anayasal mecburiyetine karşılık kız öğrenci sayısının erkek öğrencilerden düşük olmasına ilişkin, nüfus oranlarıyla bağlantılı veri bulunmadığı için genel bir kanıya varmak mümkün değildir. Ancak Aksaray semt örneğinde olduğu gibi kız okullarının sayısının fazla olması ile birlikte öğrenci sayısı artmaktadır. Bu nedenle, farklı değişkenlere dair veriler olmamasına karşın, kızların okullaşma oranının erkeklere göre düşük olduğu söylemek mümkündür.

Tanzimat döneminin getirdiği en önemli değişikliklerden biri belirtilmiş olduğu üzere mesleki eğitim veren okulların açılmasıdır. Ebe Mektebi, Kız Sanayi Mektebi, Kız Öğretmen Okulu gibi mesleki eğitim veren okullar ilk defa bu dönemde açılmıştır. Kız sanayi okulları kadınların el becerilerini geliştirmek ve gelişen el becerilerini ekonomik faaliyet haline getirmek amacıyla kurulmuştur. Ders programlarında yer alan nakış derslerinin varlığı nedeniyle kadınlar için teknik eğitim okullarının açılması kararlaştırılmış olmasına rağmen temel neden ordunun dikim ihtiyacının giderilmesi olduğu görülür.

Cumhuriyet kazanımları ile birlikte toplumun ve kadınların modernleşmesinde en önemli aşamalardan olan sosyal farklılaşmanın ve değişimin sağlanmasında eğitim



kurumlarına büyük önem verilmiştir. Eğitim kurumlarında hümanist felsefeye, rol modellerine, deneyimlere ve ailelere dayalı, bir yaşam tarzının egemen olması gereğinin benimsenmesi ile kentli kadınlar, annelik rollerinin öğreticiliğinin verdiği deneyimle, toplumun da öğretmeni olacaklardır. Bu nedenle kadınların öğretmenlik mesleğiyle toplumun seçkin bireyi olduklarını sembolik olarak göstermeleri önemlidir. Kamusal alanda çalışkanlıklarıyla başarıyı gösteren kadınların, bilim insanı, pilot ve doktor gibi uzman mesleklerde rol model olmaları ve farklı bir sosyalleşme deneyimi ile toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaları amaçlanır. Öte yandan bu kuşağının kadınlarının da kendilerini rol model olarak görme eğilimi olduğu yapılan çalışmalarda karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin ilk Sümeroloğu Muazzez İlmiye Çığ, arkeoloğu Jale İnan, uzay bilimcisi Nüzhet Gökdoğan, ziraat mühendisi Fatma Hikmetişmen, genç Cumhuriyet'in ilk mimarı Mualla Eyüboğlu, ilk kadın öğretmenlerinden Refet Angın, Artvin ili Yusufeli ilçesine bağlı Kılıçkaya beldesinde Belediye Başkanı seçilerek ilk kadın Belediye Başkanı olan Sadiye Hanım, İlk kadın hakimlerimizden Suat Berk, Türkiye'nin ilk kadın avukatı ve kadın hakları savunucularından Süreyya Ağaoğlu gibi kadınlar ile bu kuşaktan pek çok kadın "alanlarında ilk" olduklarının bilinci ve kimliği ile yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Aynı zamanda ülke çapında kadınların bilimsel çağdaş eğitim olanaklarına erişimi sağlanmak istenmiş, başta aile olmak üzere tüm toplumun yeniden inşa sürecinde öncü rol oynamaları beklenmiştir.

Türk kadını Milli Mücadele döneminde verdiği güçlü

mücadelede dikkat çekerken, bağımsızlık mücadelesi hem erkeklerin askere alınması dolayısıyla onların görevlerini kadınların devralması, hem de kadınların erkeklerle omuz omuza savaşması nedeniyle önemli rol değişmelerine yol açmıştır. Bu dönemde kadınları, içinde bulundukları durum ve faaliyetleri bakımından birkaç grupta toplamak mümkündür. Bu güçlü kadınlar: İşgal bölgesinde maruz kaldıkları taarruzlar sebebiyle erkekleri göreve çağıran mazlum kadınlar, eline silah alarak bizzat savaşa katılanlar veya cephe gerisinde hizmet verenler, geniş kitleleri uyandırmak için dernek ve basın faaliyetlerine katılanlardır. Bağımsızlık mücadelesinde ülkenin her tarafında yabancı işgaline karşı protesto mitingleri başlamıştır. İstanbul'da ilk miting 19 Mart 1919'da İnas Dârülfununu öğrencileriyle Asri Kadınlar Cemiyeti üyeleri tarafından düzenlenmiş ve işgal kuvvetleri protesto edilmiştir. Bu mitinglerde Halide Edip, Şükûfe Nihâl, Nakiye Elgün, Münevver Saime, Meliha, Sabahat ve Naciye Hanımlar da yerlerini almışlardır. Bunlardan Halide Edip ve Münevver Saime Anadolu'ya kaçarak Milli Mücadele'ye katılmışlardır. Mitinglerde konuşan hanımların çoğu öğretmen veya İnas Dârülfunun'unda okuyan öğrencilerdir. Bu da Meşrutiyet döneminde açılan kız okullarının Milli Mücadele'ye milliyetçi, aydın bir kadın potansiyeli hazırladığını göstermektedir. Bu kadınlar böylece, milli bir heyecan dalgası doğmasına sebep olmuşlar, diğer kadınlara ve erkeklere öncülük etmişlerdir.

Kurtuluş Savaşı döneminde etkinlik kazanan Türk kadınının, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde aktif olarak siyasal yaşamın içinde olduğu görülmektedir.

Erken 1900’lerde talepleri “iyi anne, iyi eş, iyi Müslüman” olabilmek noktasında eğitim olanağı olan Osmanlı kadınının, II. Meşrutiyet döneminde Osmanlı Demokrat Fırkası’nda ve İttihat ve Terakki Cemiyeti ile Islahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası içinde yer aldıkları görülmektedir. Balkan Savaşları ile birlikte Teali-i Nisvan Cemiyeti’nde beş bin kadının katılımıyla düzenlenen toplantılar kadının siyasal yaşama aktif katılımının da ilk örnekleri olarak kabul edilmektedir.

Kadınların siyasal yaşamda kadın kimliği ile yer alması ise Haziran 1923 yılında Nezihe Muhiddin başkanlığında kurulan Kadınlar Halk Fırkası ile olmuştur. Kurtuluş Savaşı sürecinde Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti aracılığıyla hem cephe gerisinde hem de cephede yer alan Türk kadını taleplerini siyasi parti çatısı altında devam ettirme kararı almıştır. Bu kısa süreli siyasi deneyim Türk kadınına 1930 yılında 1530 sayılı Belediye Kanunu’yla birlikte tanınan belediye meclislerine seçme ve seçilme hakkını beraberinde getirmiştir.



Afet inan tarafından Kadınların belediye seçimlerine katılma hakkını kazandığı gün konusu kadının seçme ve seçilme hakkı olan bir konferansta yapılan konuşmada, bu hakkın, ulus egemenliğinin temel unsurlarından biri olduğunu vurgusu dikkat çekmektedir. Konferansa katılanlar arasında Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü ve Kazım Karabekir de bulunmaktadır. Kadınlar bu tarihten kısa süre sonra 26 Ekim 1933’te, 1924 tarihli Köy Kanunu’nun 20. ve 25. maddelerinde yapılan değişiklikle muhtar ve ihtiyar meclisi seçimlerinde, oy kullanma ve seçilme hakkını kazanırlarken, 1934 yılında siyasal hakları tamamlayacak olan milletvekili seçme ve seçilme hakkının verileceği sürece çok yaklaşıldığı görülmektedir.

Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün kadınlarla ilgili düşünceleri, sadece söylemde kalmamış Cumhuriyet Rejiminin sağladığı ortamda, kadın hakları konusunda çok ileri adımlar atılmıştır. Yerel alanda siyasal haklara sahip olan kadına, genel seçim hakkının da yakında tanınacağı, beklenen bir durumdu. 5 Aralık 1934 tarihli ve 2598 sayılı kanunla kadınlar milletvekili seçme ve seçilme hakkını elde ederlerken siyasal haklar bağlamında, kadın ve erkek eşit hale getirilmiştir. Böylece “Ulus Egemenliği” kavramı, bütün halkı kapsayacak şekilde doğal sınırlarına ulaştırılmış ve demokrasinin temel göstergelerinden biri olan seçme ve seçilme eşitliği sağlanmıştır.

V. YASAMA DÖNEMİ KADIN MİLLETVEKİLLERİ

Adı- Soyadı	Doğum Yeri ve Tarihi	Öğrenimi	Mesleği	Bildiği Yabancı Dil	Medeni durumu	Çocuk	Seçim Bölgesi
Mebrure Gönenç	İstanbul, 1900	Amerikan Koleji	Öğretmen	Fransızca, İngilizce	Evli	2	Afyon
Hatı Çırpan	Kazan Köyü, 1890	Ortaokul	Çiftçi		Evli	6	Ankara
Türkan Örs Baştuğ	Üsküdar, 1900	Üniversite-felsefe	Lise Müdürü	Fransızca	Bekar		Antalya
Fatma Memik	Safranbolu, 1903	Tıbbiye	Deri Hastalıkları Uzmanı	Fransızca	Bekar		Edirne
	İstanbul, 1882	Kız Muallim Mektebi	Lise Müdürü		Bekar		Erzurum
Fakihe Öymen	İşkodra, 1900	Darülfünun-Cografya	Lise Müdürü	Fransızca	Evli	2	Ankara
Şekibe İnel	İstanbul, 1886	Ortaokul	Çiftçi	Almanca	Bekar	1	Bursa
Hatice Özgencer	Selanık, 1865	Rüştiye	Darüleyham Müdür	Rumca	Bekar	4	Çankırı
Mihri İffet Pektaş	Bursa, 1895	Amerikan Kız Koleji	Fransızca Öğretmeni	Fransızca, İngilizce	Evli	2	Malatya
Sabiha Gökçül Erbay	Bergama, 1900	Yüksek Öğretmen Okulu	Lise Müdürü		Bekar		Samsun
Huriye Öniz Baha	İstanbul, 1887	Londra Üniv. pedagoji	Öğretmen	İngilizce	Bekar	1	Diyarbakır
Ayşe Meliha Ulaş	Sinop, 1901	Darülfünun-Edebiyat	Edebiyat Öğretmeni	Fransızca, İngilizce	Evli		Samsun
Ferruh Gürgüp	Kayseri, 1891	Hususi	Biçki- dikiş	Arapça	Bekar		Kayseri
B.B. Morova Aydılek	Bosna, 1897	Ortaokul	Resim öğretmeni		Evli	1	Konya
Esmâ Nayman	İstanbul, 1899	Lise	Dil öğretmeni	Fransızca, İngilizce, Rumca	Evli	2	Seyhan
Zübeyde Arıman	İzmir, 1903	Sorbonne-Edebiyat	Şair, yazar	Fransızca	Evli	1	İzmir
Sabiha Gürkey	Üsküdar, 1888	Darülfünun	Öğretmen	Fransızca	Evli	1	Sivas
Seniha Hızal	Adapazarı, 1897	Darülfünun	Lise müdürü		Bekar		Trabzon

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkını veren kararını, Gazi Mustafa Kemal Atatürk şöyle değerlendirmektedir: “Bu karar Türk kadınına sosyal ve siyasî hayatta bütün milletlerin üstünde yer vermiştir. Türk kadını evdeki medenî mevkiini salâhiyetle işgal etmiş, iş hayatının her safhasında muvaffakiyetler göstermiştir. Siyasî hayatta belediye seçimlerinde tecrübesini yapan Türk kadını, bu sefer de mebus seçme ve seçilme suretiyle haklarının en büyüğünü elde etmiş bulunuyor. Medenî memleketlerin birçoğunda, kadından esirgenen bu hak, bugün Türk kadınının elindedir ve onu salâhiyet ve liyakatle kullanacaktır.”

Yeni cumhuriyetin simgesel gücü olan Köylü Satı (Tırpan) Kadın, Doktor Fatma (Memik) kadın, V. Yasama döneminde güçlü simgeleriyle yerlerini alırlarken I. Dalga demokrasilerin kesintiye uğradığı 1930’lu yıllar Avrupa’sında baskıcı yönetimlerden Türkiye’yi ayıran da işte bu güçlü kadın simgeleridir.

Kaynaklar

- ☐ Kemal Savcı,Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Kadını, Ankara, Cihan Matbaası, 1973.
- ☐ Şefika Kurnaz, Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını (1839-1923), İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1992.

- ☐ Semra Gökçimen, “Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi”, Yasama Dergisi, Sayı:10, Eylül, Ekim, Kasım, Aralık 2008.

- ☐ Ayşegül Yaraman, Bir Demokrasi Tartışması Türkiye’de Kadınların Siyasal Temsili, Ankara, Bağlam Yayıncılık, 1999.

- ☐ Saime Yüceer, Demokrasi Yolunda Önemli Bir Aşama: Türk Kadınına Siyasal Haklarının Tanınması, U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl: 9, Sayı: 14, 2008/1.

- ☐ Songül Sallan Gül, Ayşe Alican, Firdevs Gümüsoğlu Cumhuriyet Modernleşmesinin Aydınlanma Sembolleri: Kadınlar ve Köy Enstitüleri, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 10-11 / Güz 2014 - Bahar 2015.

ESKİ Şehir

Prof. Dr. Ertuğrul ALGAN



“Türk Milleti!

Kurtuluş Savaşı’na başladığımızın on beşinci yılındayız. Bugün Cumhuriyetimizin onuncu yılını doldurduğu en büyük bayramdır. Kutlu olsun!

Şu anda, büyük Türk milletinin bir ferdi olarak, bu kutlu güne kavuşmanın en derin sevinci ve heyecanı içindeyim.

Yurttaşlarım!

Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli, Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyeti’dir. Bundaki muvaffakiyeti, Türk milletinin ve onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak, azimkârane yürümesine borçluyuz. Fakat yaptıklarımızı asla kâfi göremeyiz; çünkü, daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz.”

Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyetin 10. Yılı Konuşması

Bilindiği gibi Cumhuriyet 29 Ekim 1923 tarihinde kabul edildi. O günlerde 29 Ekim bir bayram değildi ancak yurttaşlar o günü bir bayram havasında kutlanmış ve o akşam Ankara’da 101 pare top atışı yapılmıştı. 29 Ekim, bir yıl sonra 26 Ekim 1924 tarihinde 986 numaralı Kararname ile bayram ilan edildi. Tüm ülkede coşkuyla kutlandı. Yine bir bayram... “Zevat-ı Kiram” Köprübaşında nutukları dinlerken...



Eskişehir’de 1950’li yıllara dek bayram kutlamaları, Hamamyolu Caddesi, Köprübaşı ve Atatürk Stadyumu’nun (eski olduğu yerlerde) kutlanırdı. Törenlere başta yöneticiler olmak üzere şehir halkı katılırdı. Söz konusu katılımlar oldukça kalabalık olurdu. Törende “nutuklar irad edilir”, törenlere askerler, öğrenciler, meslek odaları gibi kurum ve kuruluşlar da katılırdı. Şehirde bulunan iki önemli fabrika Devlet Demiryolları Fabrikası ve Şeker Fabrikası, şehrin farklı yerlerine taklar kurardı. Muhtemelen Cumhuriyet’in 15. Yılı. Şeker Fabrikası, Köprübaşı’nda, o dönemdeki Halk Evi, bugünkü İş Bankası önüne takını kurmuş. Sağ tarafta kürsü hazır. Afişte “Yaşasın Cumhuriyet” yazısı okunmakta.



1950'lerden sonra Atatürk Caddesi ve İki Eylül Caddesi törenlerin kutlandığı caddelere dönüştü. Atatürk Caddesi'ndeki törenlere katılacak olan okullar, askeri birlikler ve meslek odaları genelde İstasyon önünde toplanır, caddeyi boydan boya geçerek Vilayet Meydanı civarında yürüyüşlerini bitirirdi. Protokol törene katılanları eski stadyum önünde selamlardı.

İki Eylül Caddesi'ndeki törenler için ise Yediler civarında toplanılır. Vilayet meydanından geçilerek Köprübaşı civarında tören biterdi. Tarih 29 Ekim 1966, Sekreterlik Okulu 1. Sınıf öğrencileri tören geçişlerini yaparken.

*Fotoğraf koleksiyoner Ayhan Oskaylar arşivinden alınmıştır. Fotoğrafı kullanmama izin verdiği için teşekkür ederim.

Daha öncede sözedildiği gibi bugünkü Süleyman Çakır Lisesi'nin bulunduğu yerde bir kütüphane bulunmaktaydı. Bu kütüphane aynı zamanda 1950'lere dek çoğu kutlamanın odağındaydı ve önemli toplantılar bu binada yapılırdı. Kütüphane yerine opera binası yapılmak üzere 1958'de yıkılmıştır. Ancak yerine opera binası da yapılmamıştır. Bu dönemde devreye Eskişehirli hayırsever Hacı Süleyman Çakır devreye girerek, "İbadet ağaç altında da yapılır fakat eğitim bina ister" diyerek lise binasını yaptırmıştır. Süleyman Çakır, Kurtuluş savaşı sırasında Eskişehir'deki öğretmenlerin maaşlarını herhangi bir karşılık beklemeden ödeyen kişidir. Bir bayram öncesi. Kütüphane binası bayraklarla süslenmiş.





CUMHURİYET YOLU...

Dr. Öğr. Üyesi H. Selçuk Kıray

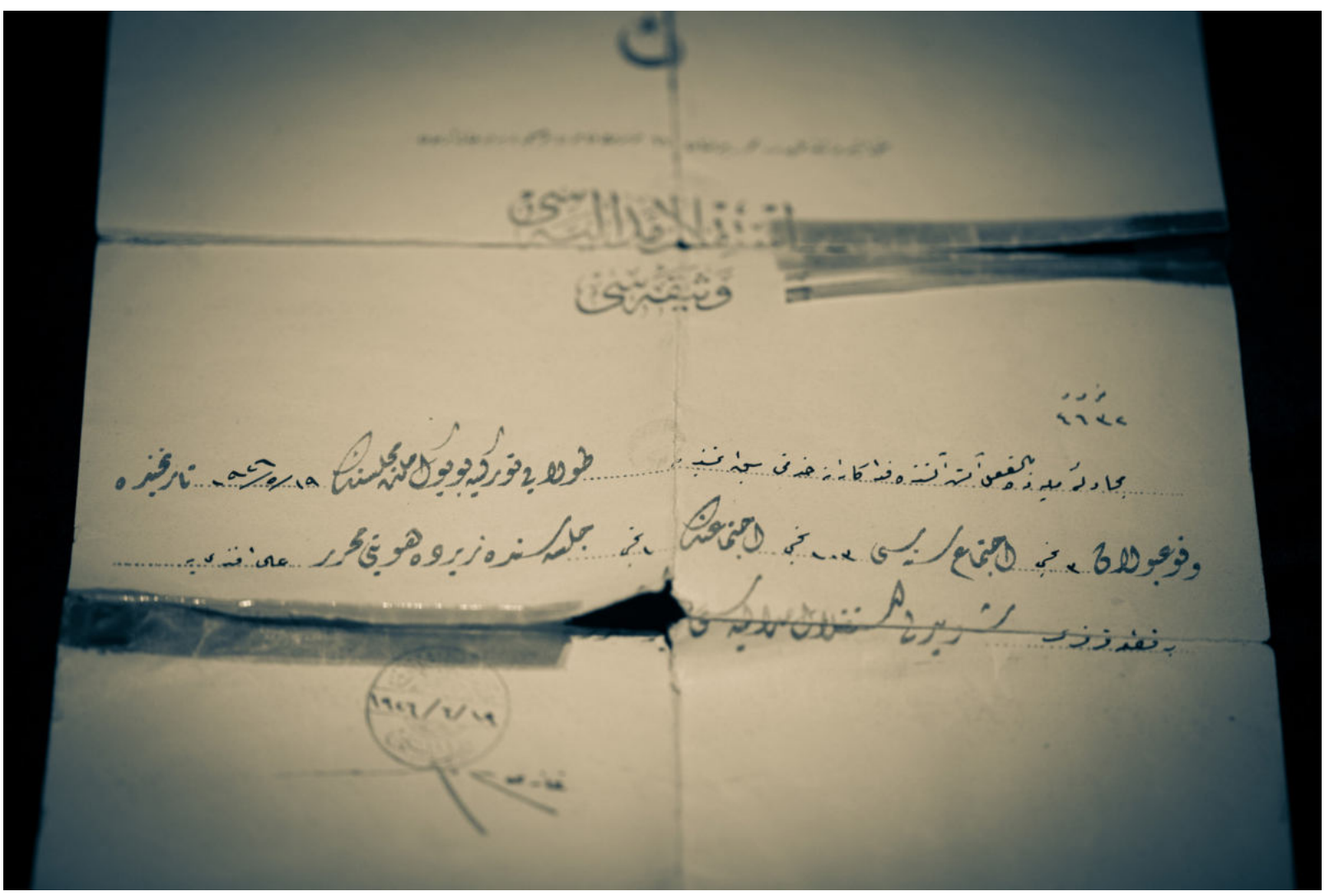
Cumhuriyet'imizin 97. Yıl dönümü kutladığımız bu özel sayımızda Dr. Öğr. Üyesi Selçuk KIRAY'ın objektifinden milli mücadele tarihini okumak için Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Müzesi'nin kapılarını açıyoruz.

Anadolu Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Müzesi, 1916 yılında Turan Numune Mektebi olarak yapılan yapıda faaliyet göstermektedir. 1989 yılında Anadolu Üniversitesi'ne devredilen tarihi yapı, Anadolu Üniversitesi tarafından yaptırılan restorasyon ve tanzim çalışmalarının ardından 23 Nisan 1994 tarihinde Cumhuriyet Tarihi Müzesi olarak ziyarete açıldı. 2013 yılında yeniden yapılandırılmak amacıyla ziyarete kapatılan Cumhuriyet Tarihi Müzesi 21

Mart 2019 tarihinde yeniden ziyaretçileri ile buluşmuş, müzenin resmi açılışı ise 7 Eylül 2019 tarihinde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın tezrifleri ile gerçekleştirilmiştir.

Şanlı tarihimize ait çok özel bir fotoğraf sergisi ile ESTÜ AKTİF okurlarını baş başa bırakırken, Cumhuriyet'imizin 97. Yılında Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün sözleri ile Cumhuriyet Tarihi Müzesi'nde yerimizi alıyoruz. "Bütün millet, bütün dünya bilsin ki, en sonunda millet tam bağımsızlığının temin edildiğini görmedikçe, yürümeye başladığı yolda bir an durmayacaktır."









KANSER TEDAVİSİNDE YENİ UMUT: CERANİB-2 MOLEKÜLÜ'NÜN AKCİĞER VE MEME KANSERİ TEDAVİSİNDE KULLANIMI

İhsan Tarık Çelik

Araştırma-geliştirme faaliyetlerinin toplumsal katkıya dönüşebilmesini sağlamak amacıyla akademisyenlerini ve araştırma ekiplerini sürekli teşvik eden üniversiteler bilime ve insanlığa fayda sağlayarak değer katmaya önem vermektedir. Araştırma-geliştirme faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan ürünler toplum yararına sunulmakta ve insanlığa hizmet etme hedefinin gerçekleştirilmesinde süreklilik sağlanmaktadır. Üniversiteler bu yönü ile kalbe kan pompalayan farklı damarları anımsatıyor. Araştırma-geliştirme projeleri ve toplum yararına dönmüş bilim farklı yollardan aynı noktaya doğru hareket eden yaşamsal döngünün kaynağı olarak karşımıza çıkıyor.

Eskişehir Teknik Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hatice Mehtap Kutlu geliştirdiği "Ceranib-2 Molekülü'nün Akciğer ve Meme Kanseri Tedavisinde Kullanımı" buluşu ile bilimsel bilginin ve araştırmanın önemini bir kez daha vurgulayarak akciğer ve meme kanseri'nde önemli bir ilke imza attığı çalışması ile bizlere bu döngünün önemini bir kere daha gösteriyor. Çağın vebası olarak bilinen kanserin önlenmesinde önemli bir görev üstlenen buluş, meme ve akciğer kanseri tedavisinde Ceranib-2 molekülü'nün kullanımını kapsıyor. Türkiye'de ilk Kryo Elektron Mikroskopi Laboratuvarı'nın Eskişehir Teknik Üniversitesi bünyesinde kurulmasını



sağlayan Prof. Dr. Kutlu, "Kanser Biyoterapotikleri" ile çalışma ve hücrenin iç yapısını görüntüleme üzerine yürüttüğökölü araştırmalarınıEskişehirTeknikÜniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak sürdürüyor. Bu sayımızda kanser tedavisinde bir çığır açan ve Türk Patent ve Marka Kurumu ev sahipliğinde düzenlenen ülkemizin ilk ve tek uluslararası buluş fuarı olan5.İstanbulUluslararasıBuluşFuarı'ndabronzmadalya ile ödüllendirilen "Ceranib-2 Molekülü'nün Akciğer ve

MemeKanseriTedavisindeKullanımı" buluşunukonuştuk.

"Ceranib-2 Molekülün Akciğer ve Meme Kanser TedavisindeKullanımı"buluşunuzuyakındantaniyabilir miyiz?

Akciğer kanseri, birçok ülkede ve ülkemizde de en sık görülen kanserlerden birisidir ve kanser nedenli ölümlerin %28'i bu hastalıktan kaynaklanmaktadır. Akciğer kanseri vakalarının ortalama %85'ini de Küçük Hücreli Dışı Akciğer Kanser (KHDAK) oluşturmaktadır. Son yıllarda KHDAK tedavisindeki gelişmelere rağmen tam yanıt veren bir tedaviye ulaşılamadığı görülmektedir. Bu kanser türüne yakalanan hastaların büyük çoğunluğu ileri evrede tanı almakla birlikte metastaz sebebiyle maalesef kaybedilmektedir. Bu kapsamda, normal hücrelerde toksisiteye neden olmayan, kanser hücreleri üzerinde ise büyümeyiönleyebilecekveprogramlanmışhücreölümünü (apoptoz) başlatıcı, düzenleyici etkileri olabilecek mevcut kemoterapi ilaçlarından farklı hücresel mekanizmaları kullanabilen, alternatif bir seçenek arayışı içerisine girerek yaklaşık 10 senelik bir çalışma sonucunda elde ettiğimiz sonuçlar ile mevcut kemoterapi, immünoterapi ve radyasyon terapisi gibi çeşitli geleneksel kanser terapilerinin dışında, hücrede, hücre içi seramid artışını indükleyerek, bu yoldaki bir enzim inhibitörünü olan ceranib-2 molekülünün, kanser tedavisinin etkinliğini önemli ölçüde arttırabileceğini ve bu tür akciğer kanseri hücrelerinde ve meme kanseri hücrelerinde çok etkili olduğunu gösterdik. 2018 yılında da bizim için önemli bir pazar olan Amerika patentini aldık. Bu patentimizdeki molekülümüz, Seramid Metabolizması'ndaki bir enzimin



çalışmasını azaltarak akciğer ve meme kanserli hücreleri ölüme götürmektedir. O zamandan bu güne kadar patentli bileşiminizin farklı formülasyonlarını yaparak ve daha farklı biyoterapotikleri de kullanarak 3 farklı patent başvurusu yapmış bulunmaktayım.

Akciğer ve meme kanserinin tedavisine yönelik bu önemli buluşun öncül çalışmaları olan farklı projelerde yer aldınız mı?

Daha öncede kanser hücrelerinin tedavisine yönelik pek çokmolekülleçalıştımvebunlarındafarklıüniversitelerdeki akademisyenlerle birlikte farklı formülasyonlarını özellikle tanı ve tedavide etkili olabilecek hedefli nano formları üzerinde çalışmaya devam etmekteyiz.

“Ekibimizdeki öğrencilerimiz ile yeni tedavi seçenekleri arama çabasındayız”

Akciğer ve meme kanserinin aynı projede anılması “her iki kanserin ortak noktası var mı” sorusunu akıllara getiriyor.

Bilindiği üzere akciğer ve meme kanseri birbirinden farklı iki kanser çeşididir. Ancak Ceranib – 2 molekülümüzü pek çok farklı kanser çeşidinde denedik ve en etkili sonuçları bu iki kanser çeşidi hücrelerinde gördüğümüz için bunlarla ilgili olarak patentimize başvurmuştuk. Kanser tedavisinde yeni nesil hedefli terapi için gelecek vaat eden ve tedavi ajanı olma potansiyeli yüksek maddeler olarak nano partikül, nano taşıyıcı sistemler ve özellikle lipid metabolizmasındaki moleküller kanser araştırmaları arasında son yıllarda oldukça fazla yer almaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda kanser tedavisi için yeni yaklaşımlarda sfingolipid yolağının hedeflenmesi yeni kanser ilaç hedefleri arasına girmiştir. Yeni kanser tedavisi stratejileri arasında, hücre içi yeni hedeflerin sfingolipid metabolizmasındaki temel enzimlerden olan seramidaz enzimleri olduğu literatürde de yer almaktadır. Bizler de ekibimizdeki öğrencilerimiz ile yeni tedavi seçenekleri arama çabasındayız. Bundan sonraki beklentimiz, in vivo yani hayvan deneme aşamasına geçebilecek proje bütçesi sağlayıp destek görmektir.



SANAYİ SONSUZ SINIR

KARTAL KİREMIT FABRİKASI

Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan

“Sanayileşmek, en büyük millî davalarımız arasında yer almaktadır. Çalışması ve yaşaması için iktisadi elemanları ülkemizde mevcut olan büyük, küçük her çeşit sanayii kuracağız ve işleteceğiz. En başta vatan savunması olmak üzere, ürünlerimizi değerlendirmek ve en kısa yoldan, en ileri ve gönençli Türkiye ülküsüne ulaşabilmek için bu zorunluluktur.” (1937)

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

Eskişehir sanayisinin soy kütüğünü çıkarmak, yirminci yüzyılın ilk çeyreğinden 21. Yüzyıl için bir sanayi okuması ortaya koymak için izlerin izini sürerek devam ettiğimiz Sanayi Sonsuz Sınır Cumhuriyet’imizin 97. yılında Atatürk

Kalkınma Modeli’ni bir kere daha hatırlayarak çok partili yaşamın kapımızı çalmak üzere olduğu 1944’li yıllara ve Kartal Kiremit Fabrikası’na uzanıyor.

Atatürk Kalkınma Modeli’ni Eskişehir Sanayi Odası’nın 2006 yılında Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün doğumunun 125.yıldönümü anısına, üniversite öğretim üyeleri arasında Türkiye çapında düzenlediği “Atatürk’ün Kalkınma Modeli İçinde Sanayinin Yeri” konulu bilimsel eser yarışmasında “birincilik” ödülünü almış İrfan Kalaycı’nın çalışmasından dipnotlar ile okurken modelin Atatürk’ün söz ve eylemlerinden süzölmüş kendine özgü bir model olduğunu görüyoruz. Model, devletin

karişmacı ve korumacı rolünü eksen alan; tam istihdam, para ve fiyat istikrarı (ya da enflasyonsuz yüksek büyüme), hızlı ve dengeli sermaye birikimi, hakça gelir bölüşümü, dengeli bir dış ticaret, dengeli bir bölgesel kalkınma, özel sektör girişim işletmelerini destekleme ve hızlı teknolojik gelişme gibi iktisat politikası amaçlarını içerirken, Atatürk Kalkınma Modeli'nin araçları bu amaçlara "dengeci" iktisat politikalarıyla ulaşmayı esas alır. Hedef, ulusal kalkınma ve iktisadi bağımsızlığın elde edilmesidir. Atatürk'ün izlediği para politikası, paranın değerini korumak, enflasyona ve devalüasyona yol açmamak için emisyonun harcamalarla orantılı yapılmasına dayanır. Para, Atatürk'ün düşüncesine göre, her türlü vasıtanın üstünde bir mevcudiyet silahıdır. Atatürk Kalkınma Modeli'nde ikinci önemli nokta, dengeli maliye politikasında yeterli vergi toplayarak kamu harcamalarını finanse etmektir. Ayrıca, dış borçları tasfiye etmek ve bağımsız bir gümrük vergisini uygulamak denk bir bütçenin yapılması için zorunlu görülmektedir. Dış ticarete denge ise modelin üçüncü sac ayağıdır. Dış ticarete denge ise Atatürk döneminde ithalat ikamesi yoluyla sağlanmıştır. Bunun için ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde yüz civarında tutulması, Türk parası ile yabancı paralar arasında bir dalgalanma marjının belirlenmesi, ülkenin çıkarları izin verdikçe dış ticarete ambargo konulmaması düşünülmüştür. Kamu sektörü ile özel sektör arasında ise yatırım ve üretim faaliyetleri bazında dengenin kurulmasına ilişkin bir yatırım politikası uygulanmaya çalışılırken, bu dörtlü sac ayağı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ekonomi yönetiminde "dört altın denge" kuralı olarak ifade edilir. Atatürk Kalkınma Modeli'ni çalıştıran ve kurallara uygun manevra yapılmasını sağlayan sistem ise ılımlı devletçilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede genç Cumhuriyet'in ilk yıllarına döndüğümüzde 1923-1929 Dönemi'nin ekonomik ve toplumsal değişimin hız kazandığı gerek mülk edinme gerekse sermaye birikimi süreçlerinin farklı boyutlara taşındığı bir yeniden düzenleme dönemi olduğunu ekonomi politikasının ana ilkelerinin belirlenmesi, kurumsal ve yasal düzenlemelerin tekrar ele alınması ile izleyen dönemler için bir temel oluşturmaktadır. İzmir İktisat Kongresi ve Lozan Barış Görüşmeleri dönemin siyasi olduğu kadar iktisadi gelişmeleri olarak da döneme damgasını vururken, dünya 1929-1930 Büyük Dünya Bunalımı ile, tarihe Kara Perşembe olarak geçecek büyük buhranla sarsılacaktır. Ekonominin kendi kendine tam istihdam düzeyinde dengeye geleceğine inanılan ülkelerde bile hükümetlerin ekonomik ve sosyal yaşama müdahale etme zorunluluğu duyduğu, devalüasyona başvurduğu, artan mal stoklarını eritmeye, gümrük resimlerini yükselterek ve ithalata kota koyarak çeşitli tedbirlerle krizin etkilerini gidermeye çalışmıştır. Genç Cumhuriyet'te ise durum tüm olumsuz etkilerine rağmen Düyun-u Umumiye borçlarına en sadık ülke olmuş ve tarımsal üretime ilişkin beklentiler olumlu bir havanın esmesine neden olmuştur. Tahıl üretiminin ve buna bağlı olarak tahıl ihracatının artacağı beklentisi ve yıl

ortasında gümrük vergileri ile tarımsal üretimin sanayiye dönme kabiliyeti ile sanayi alanında önemli girişimlerin yapılabileceği beklentisi bu olumlu havanın en önemli nedenleri olarak gösterilir.

Genç Cumhuriyet'in ilk yıllarında bu önemli gelişmeler çerçevesinde Eskişehir sanayisinin izlerini sürdüğümüzde dikkatimizi çeken en önemli sektörlerden birisi olarak kiremit ve tuğla sanayi dikkat çekmektedir. Sanayi Sonsuz Sınır'ın sonsuz labirentinde Arslan Kiremit ve bugünün güçlü Kılıçoğlu ile Cumhuriyet'in ilk yıllarında Eskişehir tuğla, kiremit sanayisine adım atarken, Eskişehir'in kiremit ve tuğla üretimi için en ideal coğrafyalardan biri olduğunu, demiryolu taşımacılığının da sanayinin gelişmesinde önemli bir faktör olarak yer aldığını notlarımıza almıştık. Bu bilgilerimize yeni bilgiler ekleyerek sürdüğümüz izlerde takvimler 1927 yılı gösterirken sanayi sayımı sonuçlarına göre, Eskişehir'de 846 işyerinin 35'inin tuğla ve kiremit üretimi yaptıkları, Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan 1932 yılı itibarıyla yararlanan firma sayısının 19 ve çalıştırdıkları toplam işçi sayısının ise 410 olduğu dikkat çekmektedir. Tuğla fabrikalarını, ise un fabrikaları izlemektedir. Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan yararlanan Eskişehirli üreticileri 62 hektar büyüklüğünde Fabrikalar Bölgesi'nde yerini alırken bugün bu bölge kenti en önemli cazibe merkezlerinden birisi haline gelmiştir. Büyük bir bölümü Bulgaristan, Yunanistan, Makedonya, Kırım'dan göç eden ailelerce kurulan kiremit-tuğla fabrikaları Demiryolu ve Bursa-İstanbul yolu ile bağlantılı olarak kurulan tesislerdir. 1927 yılında, Bulgaristan Deliorman Göçmeni Sabri Kılıçoğlu'nun Bulgar Zirkof'tan devraldığı Arslan Kiremit Fabrikası, 1928 yılında Yunanistan göçmeni Muhtar Başkurt'un kurduğu Kurt Kiremit (halen ESPARK alışveriş merkezi), 1933 yılında Kırım göçmeni Kurt Sait Kapan'ın kurduğu Çift Kurt Kiremit, 1942 yılında Gümülcine göçmeni Murat Atılgan'ın kurduğu Fil Kiremit (halen Dedepark Otel), Kırım göçmeni Çolpan ailesinin 1944 yılında kurduğu Kartal Kiremit Fabrikası, Aksekili bir ailenin 1946 yılında kurduğu Güneş Kiremit Eskişehir sanayisinde tuğla-kiremit sektörünün endüstriyel mirasını oluşturmaktadır. Ticaret ve Sanayi Odası'nın verilerine baktığımızda ise, 1925'te kent dışına satılan tuğla ve kiremit miktarı 5 bin ton iken, ertesi yıl bu miktarın 3 bin ton olarak gerçekleştiğini görüyoruz. Yıllar boyu gitgide artan üretimle beraber Eskişehir kiremitlerinin de ihraç payı artmış ve 1932 yılına gelindiğinde 2.500.000 adet tuğla ve kiremit satılmıştır. Bütün bu veriler ışığında bir kere daha görüyoruz ki Eskişehir yıllar içinde toprak sanayisinin merkezi haline gelmiştir.

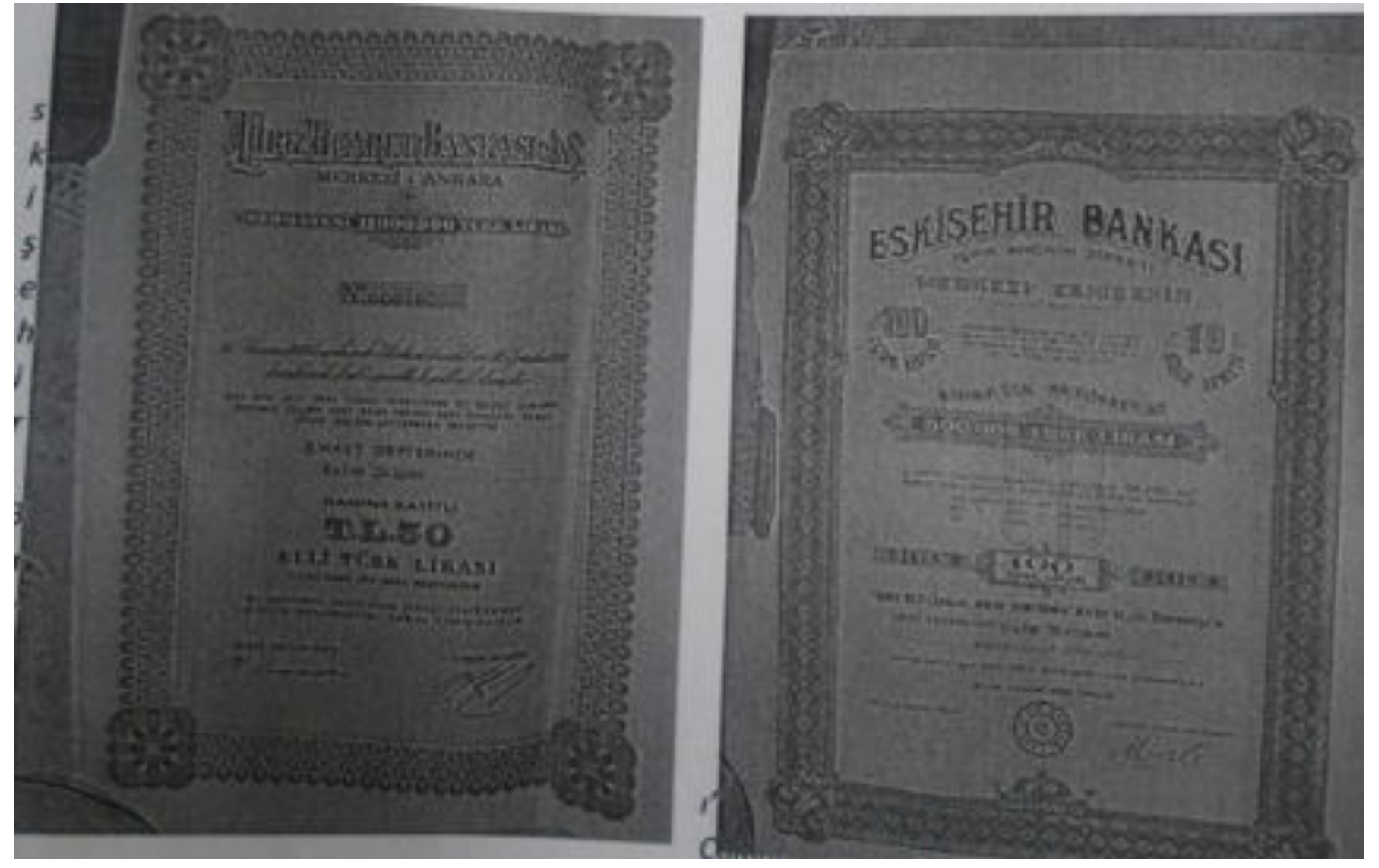
Genç Cumhuriyet'in sanayi hamleleri ile birlikte 1940'lı yıllara doğru hızla yol alırken soy kütüğü çalışmamızda yolumuz Kartal Kiremit Fabrikası ortaklarından Zühtü Çolpan ile kesişiyor. Zühtü Çolpan bugüne kadar yapmış olduğumuz çalışmaların aksine ilk kuşak sanayici olarak çalışmamızın doğasını biraz değiştirerek çalışmamızı Eskişehir sanayisinin genel görünümüne de kaydırıyor.

Bir soy kütüğü çıkarma çabası olan dizi yazımızda yeni sayfaları açmak aslında Zühtü Çolpan alt okumaları ile gelişmemizi de sağlıyor.



Hıdır Mehmet Çolpan

Kırım göçmeni olan Çolpan ailesinin Eskişehir sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yaşamına katkıları sadece Kartal Kiremit Fabrikası ile sınırlı olmadığını Zühtü Çolpan'ın keyifli sohbetinde öğreniyoruz. Zühtü Çolpan'ın babası Hıdır Mehmet Çolpan'ın Eskişehir Ticaret Bankası ve Eskişehir Bankası'nın yapımı sırasında devlet müteahhiti olarak yer aldığını neredeyse yüzyıllık çınar olan Zühtü Bey'in hatıralarından çıkarıyoruz. İstanbul Erkek Lisesi'nde de bir dönem eğitim alan Zühtü Bey, 1944 yılında eski Maliye Bakanlarından Hasan Polatkan'ın kardeşi ile Kartal Kiremit Fabrikası'nı kurduklarını ifade ediyor. Başarılı bir mali müşavir olan Zühtü Bey, Kartal Kiremit Fabrikası kapandıktan sonra da deneyimlerini Çift Kurt Kiremit Fabrikası'nda muhasebe müdürü olarak devam ettirmiş.



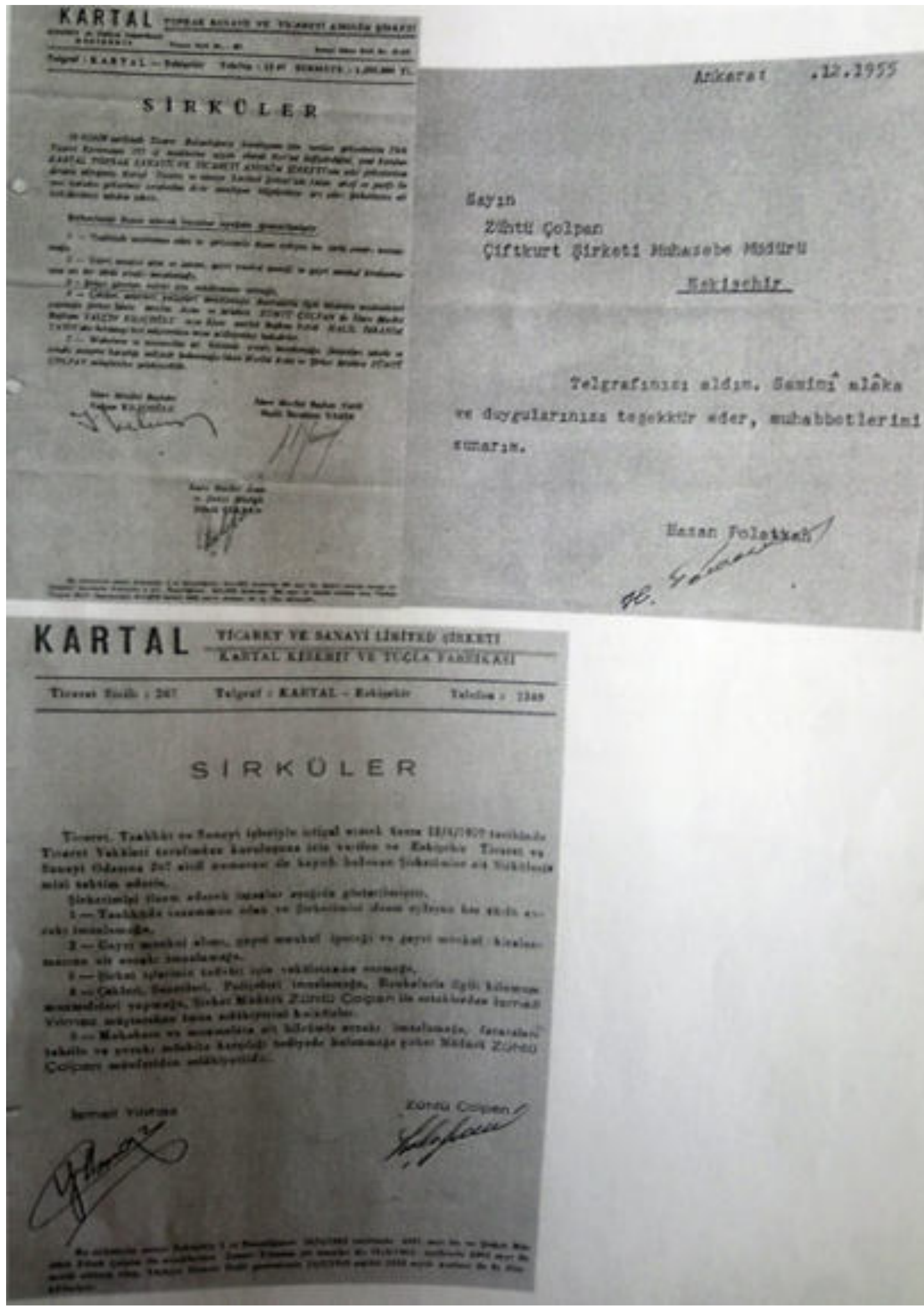
Hıdır Mehmet Çolpan'ın Eserleri

Genç Cumhuriyet'in, Eskişehir'in sosyo-ekonomik yapısını sorduğumuz Zühtü Bey, yapıyı birkaç cümle ile şu şekilde özetliyor.

"... Eskişehir'in ticari hayatına hareket kazandıran Eskişehir'e Bulgaristan, Kırım ve Makedonya'dan gelen göçmenlerdi. Eskişehir'in yerlileri daha çok babadan dededen kalan varlıkları ile ticari hayatlarına devam ederlerdi. Zahir ve hububat ticareti ile uğraşanlar vardı."



Zühtü Çolpan Kartal Kiremit Fabrikası (annesi ve yengesi ile)



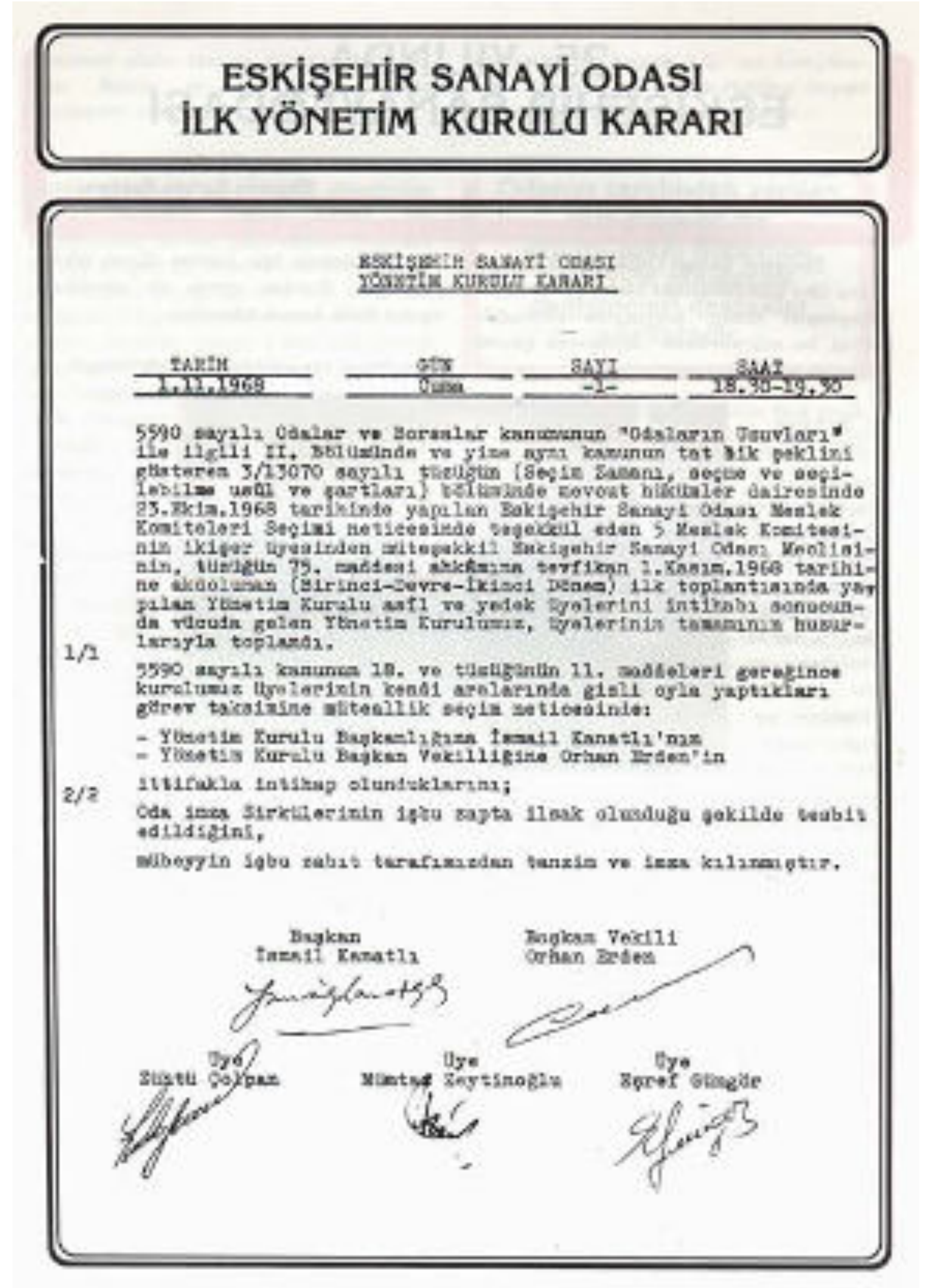
Göçmenlerin kent sanayisine kattıkları ve göçün kapısı olarak tren istasyonunun ise kentin o dönemde cazibe merkezi olduğunu da yine Zühtü Bey'in anılarından öğreniyoruz. Tren geliş saatlerinde istasyon bölgesinin bir gezinti alanı haline gelmesi, dönemin yapısını da aslında bizlere anlatıyor. Kartal Kiremit Fabrikası 1940'lı yıllarda 140 kişiye istihdam sağlarken bugün alanında yer alan iki adet kiremit fırını, iki adet baca olarak, Eskişehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından "Endüstriyel Mimarlık Örneği" olarak tescil edilmiş durumda.



(Soldan sağa) Arif özgen, Kemal Zeytinoglu, Zühtü Çolpan, Hasan Polatkan, Kadir Üçer, Yaşar Köksü, Hikmet Savaş

Kartal Kiremit Fabrikası'nın kapanmasının ardından Çift Kurt Kiremit Fabrikası'nda muhasebe müdürlüğü

yaptığı yıllarda Çift Kurt Kiremit Fabrikası'na tüm mesleki ve teknik deneyimini aktaran Çolpan, takvimler 60'lı yılların sonunu gösterirken Eskişehir sanayisinin dönüm noktasına da imza atanlar arasında yerini alır. 1968 yılına kadar Eskişehir Ticaret ve Sanayi Odası çatısı altında yer alan sanayiciler bağımsız bir oda olarak, Eskişehir sanayisine hız kazandırmak ve sanayicilerin sorunları ile yakından ilgilenmek için Eskişehir Sanayi Odası'nı kurma kararı alırlar. Bu girişimde Zühtü Çolpan imzası da tarih sayfalarına atılır.



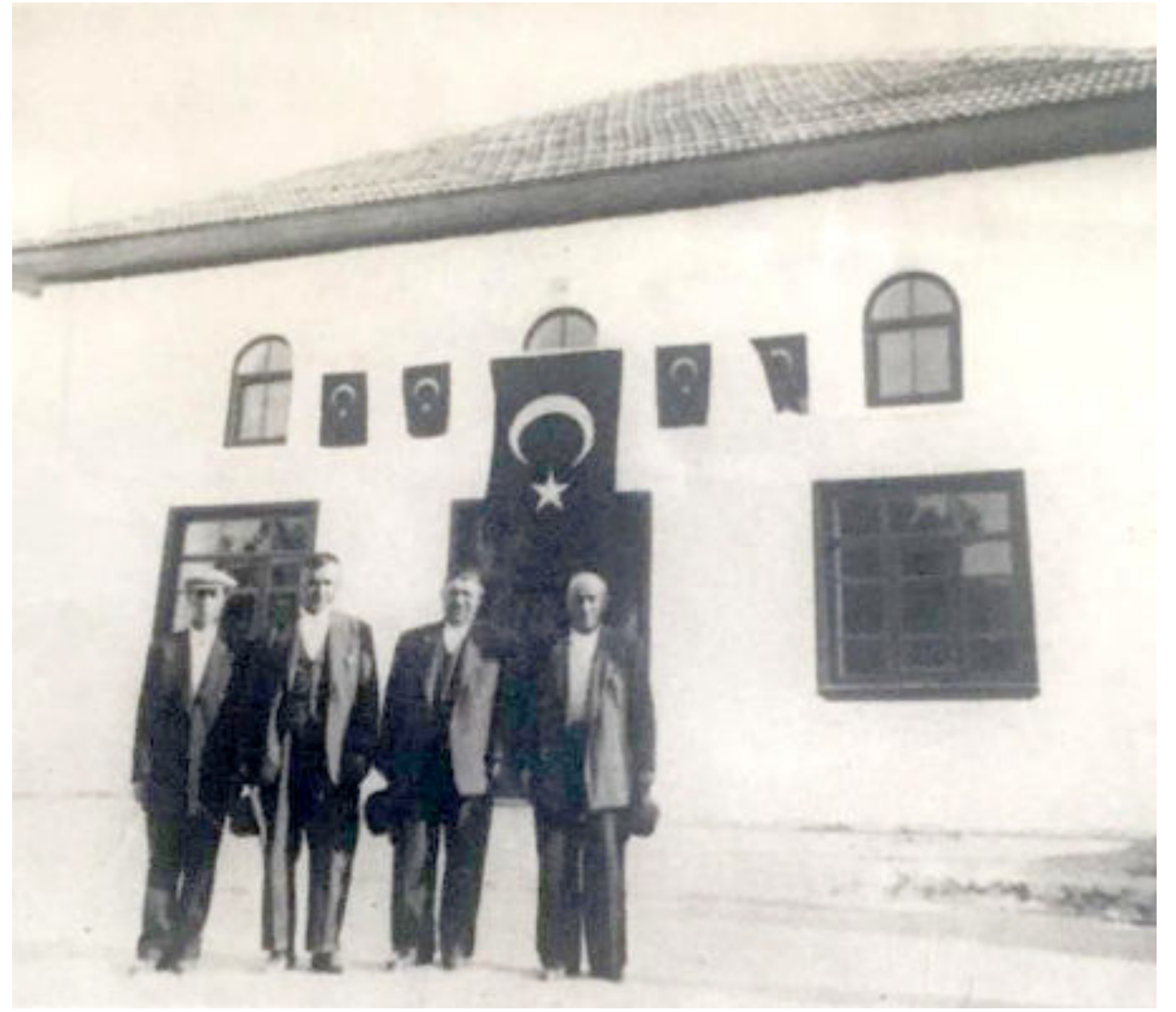
"Sanayi Odası'nı ilk kurduğumuzda Ticaret Odası'ndaki paylarımızı gelir sağlamak için istedik. Oda Başkanı Muzaffer Aksakal, bir kırık sandalye bile vermeyiz dedi. Bize bir şey vermediler. Ardından oda seçimleri yapıldı ve MehmetÖzbek diye bir arkadaş oda başkanı oldu. Onunla işimizi hallettik. Ticaret ve Sanayi Odası varlığından bize de pay verdiler. Yılmaz Büyükerşen'i müşavir yaptık. Bir de Akar Öcal... Bu iki arkadaş aylık bültenimizde yazılar da yazdılar. O dönemde önemli konu Avrupa Ekonomik Topluluğu idi. Sanayi Odası ile üniversite irtibatı böyle başladı." Topraktan Marka Yaratmak, Kılıçoğlu Markasının Yolculuğu 1927-2007

Orhan Erden, Mümtaz Zeytinoglu gibi işin sıkıntısını

çeken insanların başını çektiğini Eskişehir Sanayi Odası kurma girişiminde en büyük desteği ise Mesut Erez'den aldıklarını ifade eden Çolpan, Erez tarafından Eskişehir Bankası'nda kendilerine tahsis edilen bir odada ilk çalışmalarına başladıklarını söylerken o günlere dair heyecanı bugün bile hissederek 50'li yıllar Eskişehir'ini daha yakından tanımak için söyleşimize devam ediyoruz.



Eskişehir'in sosyo- ekonomik/ kültürel yaşamında 1960'lı yıllara doğru giderken çok önemli gelişmelerin kaydedildiğini aktaran Çolpan bu dönemde Porsuk Nehri'nin şehir merkezinde kalan Atatürk Caddesi üzerinde bulunan köprüden Eski salhane köprüsüne kadar uzanan kısmında bir projenin yapıldığını hatta projenin maketlerinin de hazırlandığını, Eski Otogar binasının yapıldığını ve yanında uzun yıllar Eskişehir'e hizmet veren Emek Otel'in inşa edildiğini, Şeker Fabrikası ve Devlet Demiryolları fabrikalarına ek tesisler yapıldığını, Çukurhisar Çimento Fabrikası'nın kurulduğunu, Basma Fabrikası'nın temellerinin atıldığını, Anadolu Üniversitesi'ne giden yolun iki tarafına sağlı- sollu un fabrikaları kurulduğunu, un sanayisinin sadece kent merkezinde değil, ilçelerde de geliştiğini Alpu eşrafından Adurrahman Canarslan'ın değirmenin örnekler arasında yer aldığını, 1957 yılında ETİ Bisküvi Fabrikası'nın kurulduğunu öğreniyoruz.



(Soldan 2- 3) Abdurrahman Canarslanlar ve Murat Atılğan – Fil Kiremit Fabrikası

Eskişehir'in 1960'lı yıllara giderken en görkemli dönemini yaşadığını Hasan Polatkan ve Mümtaz Zeytinoğlu gibi iki bakan ile hızlı bir kalkınma sürecini yaşadığını söylemek mümkün. Atiye Emiroğlu'nun ifade ettiği gibi Eskişehir bu dönemde gökleri delen kiremit fabrikaları bacaları, yedi katlı modern bir un değirmeni ile emsalleri ile yarışır düzeye yaklaştığını anlıyoruz.



Sanayi Sonsuz Sınır diyerek başladığımız sanayi yolculuğumuzda Kartal Kiremit Fabrikası ve 1950'li yılların Eskişehir'inde Değerli Sanayici Zühtü Çolpan'ın canlı tanıklığında keyifle dinlerken bir kere daha anlıyoruz ki Atatürk aydınlanması ve Cumhuriyet kazanımları 21. Yüzyıl

Türkiyesi’ni sanayi cephesinden okumak için oldukça önemli. Sanayi Sonsuz Sınır yeni okumaları ile devam ederken bir Cumhuriyet sanayicisi olan ve bunu gururla ifade eden Zühtü Çolpan’la söyleşimize son verirken son söz Cumhuriyet’e... Cumhuriyet’imizin 97. Yılı kutlu olsun.

Kaynaklar

- ❑ Kemal Yakut, Eskişehir Ticaret Tarihine kısa Bir Bakış,
❑ <http://etonet.org.tr/uploads/bolgesel-sektorel/118-201707/KAPAK/Eski%C5%9Fehir%20Ticaret%20Tarihine%20K%C4%B1sa%20Bir%20Bak%C4%B1%C5%9F-Kemal%20YAKUT.pdf>
- ❑ Uğur Sadioğlu, Esmâ Yürük, Eskişehir’in Endüstriyel Mirası Fabrikalar Bölgesinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkileri, İdeal Kent, ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133 Kentleşme ve Ekonomi Özel Sayısı, Cilt Volume 11, 2020-3, 1049-1072. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1290895>
- ❑ İrfan Kalaycı, Atatürk’ün Kalkınma Modeli (AKM): Günümüz Sanayisi İçin Kazanımlar, <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/10.Irfan.KALAYCI.pdf>
- ❑ Seyhun Doğan, Türkiye Ekonomisi, <http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/kok/turkiyeekonomisiau239.pdf>
- ❑ Topraktan Marka Yaratmak, Kılıçoğlu Markasının Yolculuğu 1927-2007
- ❑ Atiye Emiroğlu, Hasan Polatkan, Nobel Akademik Yayıncılık
- ❑ Gamze Şensoy, Berna Üstün, Eskişehir Fabrikalar Bölgesi: “Çiftkurt Fabrikası İçin Yeni İşlev Önerisi”, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/259568>



KAMPÜS SINIRLARININ ÖTESİNDE: ESKİŞEHİR TEKNİK ÜNİVERSİTESİ – ESKİŞEHİRSPOR İŞ BİRLİĞİ

Dr. Öğr. Üyesi H. Selçuk Kiray
İhsan Tarık Çelik

Şehirle iç içe geçmiş bir Üniversite; kampüs duvarlarını aşmış, şehirle bütünleşmiş bir bilim yuvası. Şehrin adını imtina ile taşımakla kalmayan, onunla bütünleşmeyi de hedefleyen bir kurum. 2018 yılından bu yana sürdürdüğü yeniden yapılanma sürecinde gerek stratejik planı gerek kısa vadeli hedefleri arasında kendine sıkça yer edinen bir gaye Eskişehir Teknik Üniversitesi için şehirle bir olmak. Öğrencisine, akademisyenine uzattığı kadar şehirlisine de mikrofon uzatmaya çalışan yeniden yapılanan ama köklü bir kurum. Şehirle bütünleşmek adına şehrin önemseydiği, şehrin değer verdiği oluşumlara da destek vermek Eskişehir Teknik Üniversitesi'nin öncelikleri arasında.

Yakın bir dönemde Eskişehirspor ile başlatılan iş birliği, şehir ve Üniversite bütünleşmesine en iyi örneklerden biri. Bu noktada Eskişehir'in sınırlarını aşan ama bir o kadar da Eskişehirli olan şehrin simgesi Eskişehirspor ile Eskişehir Teknik Üniversitesi'nin Eskişehirspor altyapısının profesyonel futbol hayatına hazırlanması için yürüttüğü iş birliğinin kıymeti daha anlaşılır bir hal alıyor. Spor Bilimleri Fakültesi bünyesinde bulunan 7 sportif performans ölçüm laboratuvarı ve kapalı salonları ve açık futbol stadyumu sayesinde Eskişehirspor altyapısı oyuncuları akademik bilgi ve beceriler eşliğinde yetiştiriliyor. Bu önemli iş birliğinin en yakın tanığı olan Spor Bilimleri Fakültesi

Antrenörlük Eğitimi Bölümü Öğretim Görevlisi Evrensel Heper'den dinliyoruz hikayeyi.



Hocam, öncelikle sizi yakından tanıyabilir miyiz?

2 Ocak 1972 Eskişehir doğumluyum. Evliyim, Çağan ve Çağla isminde iki çocuğum var. 1980-1991 yılları arasında Eskişehirspor alt yapısında futbol oynadım. 1991 yılının Temmuz ayında ilk profesyonel futbol hayatıma 3. lig takımı Eskişehir Şekerspor ile başladım. 1998 yılına kadar bu takımda 201 lig maçı ve 1 Türkiye Kupası maçı oynadım. 1994 yılında Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümü'nü kazanarak üniversite eğitimime başladım. Bu tarihten sonra eğitimimi ve spor aşkımlı bir arada yürütebilmek için profesyonel futbol hayatıma Eskişehir'de devam etmeye karar verdim. 1998 yılında Üniversiteyi bitirdikten sonra öğretmen olarak Eskişehir Anadolu Lisesi'ne atandım. Fakat öğretmen olarak görev yapmadım. Anadolu Üniversitesinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda

aynı yıl akademik personel olarak göreve başladım. 1998-1999 yılında şehrimizin bir diğer 3. lig takımı olan Eskişehir Demirspor'a transfer oldum. 1999 yılında amatörlüğe dönüş yaparak Anadolu Üniversitesi ve Fatihspor'da 6 sene amatör olarak futbol oynadım. Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde lisansüstü eğitimimi tamamladım. Şu an Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda doktora eğitimimi sürdürüyorum. Alanla ilgili birçok bildiri, makale ve projeler yazdım ve görev aldım.

Eskişehirspor altyapısında yer alan minik sporcuların eğitilmesinde görev alan ekibi yakından tanıyabilir miyiz?

Eskişehirspor altyapısında yer alan minik sporcuların eğitilmesinde görev alan Kaleci Antrenörü Enes Mert, 8-9 yaş gurubunda Selattin Örcüm, 10 yaş gurubunda Muhsin Çakallı, 11 yaş gurubunda Ahmet Süer Öztürk, 12 yaş gurubunda Ümit Tosun, 13 yaş gurubunda Berkant Ogan, Akademi Ligi'nde görev alan hocalarımız 14 yaş gurubunda Aytaç Hokkaömeroğlu, 15 yaş gurubunda Tayfun Solak, 16 yaş gurubunda Serkan Özdemir, 17 yaş gurubunda Yasin Söğüt, 19 yaş gurubunda Orhan Kamacı, Fabrika altyapıda 4-10 yaş gurubunda Serap Meydan, Pınar Konca Becergen ve İrem Fatma Kara görev yapmaktadır.

İş birliği sürecinin başlaması tam olarak nasıl gerçekleşti? Süreçten bahseder misiniz?

Eskişehirspor'un altyapı takımlarına üniversitemiz önceki yıllarda da fiziksel ve bilimsel olarak destek veriyordu. Bu yıl da süreç, yaklaşık üç ay önce Eskişehirspor'un Altyapı Teknik Koordinatörü Serdar Eroy ve Altyapı İdari





Koordinatörü Fatih Dağcı'nın Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Mustafa Şenyel'i Sağlık Kültür Daire Başkanı Ertuğrul Baki ve Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Metin Arğan'ı ziyaret ederek Üniversitemizle çalışmaya devam etmek istemeleriyle gerçekleşti.

Üniversite – şehir iş birliğine de katkı sağlayan bu projenin ne zamanakadar devam edeceğini öğrenebilir miyiz?

Üniversite şehir iş birliğine katkı sağlayan bu projenin Eskişehirspor ve Eskişehir Teknik Üniversitesi yöneticilerinin kararları doğrultusunda uzun süre devam edeceğini düşünüyorum.

Eskişehir Teknik Üniversitesi fiziksel ve akademik altyapısının bu iş birliğine katkıları nelerdir?

Spor Bilimleri Fakültesi, Eskişehirspor'un akademi liginde ve alt yaş gurubunda yer alan sporcuların gelişimini sağlayacak, her alanda bilimsel anlamda eğitim vermektedir. Yaptıkları çalışmalar ile sporcuların performanslarını ve gelişimlerini takip edebilmektedirler. Ayrıca Spor Bilimleri Fakültemizin tam donanımlı laboratuvarları, teknolojik cihazlar ve ekipmanları dünya standartlarına uygun bir şekilde düzenlenmiştir. Eğitimlerimiz sporcuların optimal gelişimine katkıda bulunacak, fiziksel uygunluk düzeylerini belirleyecek ve sporcuların bu düzeyini artıracak uygun programları planlama ve bu planları uygulama aşamalarını da içermektedir.

İş birliği kapsamında hangi yaş gruplarına eğitim veriliyor?

Eskişehirspor alt yapı takımlarında hemen hemen bütün yaş guruplarına Üniversitemiz tarafından bilimsel anlamda destek vermektedir.

Eğitim sadece minikleri mi kapsıyor? Yetişkinler için de bir eğitim planınız var mıdır?

Eğitim sadece minik oyuncular değil, Elit Akademi Ligi'nde yer alan sporcuları, ihtiyaç duyulduğu zaman A Takım oyuncularına da bilimsel, fiziksel ve psikolojik anlamda destek verecek şekilde planlanmıştır.

Bu iş birliği projesinin gelecek hedeflerinden bahsedermisiniz?

Bu iş birliği projesi, Spor Bilimleri Fakültesi'nde görev yapan öğretim elemanlarımıza ve öğrencilerimize kendi alanları ile ilgili bilimsel araştırma ve eğitimleri Eskişehirspor'un akademi ve altyapısında yer alan sporcular eşliğinde yapma imkânı sunmaktadır. Aynı zamanda Antrenörlük Eğitimi Bölümü'nde okuyan ve branşı futbol olan öğrencilerimize de staj yapma, çalışma olanağı sağlamak bu projenin gelecek hedefleri arasındadır.



LEZZET HİKAYELERİ

PROSES

MÜHENDİSLİĞİ'NDEN

KURABIYECİLİĞE BİR BAŞARI

HİKAYESİ: KURABIYECİ

VOLKAN

Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan
Mine Fakılı
İhsan Tarık Çelik

Kentinsokaklarında, kentinseslerini duymak için çıktığımız yolculuğumuzda bir sonbahar gününün tatlı esintisini da yanımıza alarak bayraklarla süslenmiş caddelerde kentin keyfine vararak yürüyoruz. Bir gelini andıran kent; umut, yarın, vatan kokusu ile Ekim'i bitirirken lezzet hikayesinin yeni durağında çocukluğumuzun bayram neşesine takılıp kalıyoruz. Pırıl pırıl, tertemiz, ütülü gömlekleri ile beyefendiler, zerafetin incelikle dokunduğu hanımefendiler ve elbette tüm haylazlığına rağmen bayrağını elinden düşürmeyen çocukları ile Cumhuriyet Bayramı coşkusunu bir bardak limonata ve çeşitçe kurabiyelerle renklendirmek için yeni durağımız

Kurabiyeci Volkan'da buluyoruz kendimizi.

Yarım asırlık bir lezzet hikayesinin kapılarını aralıyor bizlere Kurabiyeci Volkan. 1970 yılında Volkan Pastanesi olarak kurulan işletme Savtekin Caddesi'ndeki yeni yerinde çifte kavrulmuş un kurabiyesi ile Kurabiyeci Volkan olurken 2. kuşak işletme sahibi İskender Bey iki kuşaktır hiç değişmeyen güler yüzle karşılıyor bizleri. O zaman anlıyoruz ki ismi değişse de yeni çağda yeni neslin dinamizmi ve inovatif fikirleri ile işletme büyüse de, insana verilen değer hiç değişmiyor. İskender Bey, alaylı bir kurabiyeci, babasından öğrendiği lezzet sırlarını ETİ Çikolata Fabrikası'nda kazandığı 15 yıllık deneyim ve

proses mühendisi olarak TEİ’de çalıştığı dönemde elde ettiği birikim ile birleştirerek ünü tüm Türkiye’ye yayılan bir kurabiye hikayesine çevirmiş lezzet hikayelerini. Ortadoğu Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği bölümünden 1998 yılında mezun olan İskender Bey, TEİ’de 5 yıl proses mühendisi ve 15 yıl ETİ Çikolata Fabrikası’nda bakım mühendisliği ve proje yöneticiliği yaptıktan sonra 2018 yılında baba ocağında işin başına geçmiş. Firuz Kanatlı öğretilerinin Kurabiyeci Volkan’da yol gösterici olduğunun altını çizen İskender Bey, bizlere bilgi ve deneyimin en üstün değer olduğunu bir kere daha hatırlatıyor.

Yarım asırdır sektörde varlığını sürdürmenin sırrını babası İlker Erdoğan’ın pes etmeyen tavrı ve inancına bağlayan İskender Bey’in ailesinin Kırım göçmeni olduğunu ve üç kuşaktır Eskişehir’de yaşadıklarını öğreniyoruz. Kurabiyeci Volkan adını ailenin ilk erkek çocuğu olan İskender Bey’in abisinden alıyor. Kurabiyeci Volkan’ın kalite politikasını sordüğümüz da ise yıllarca proses süreçlerinde çalışmış bir mühendistence cevabımızı alıyoruz. Ürün kalitesi için gereken hammaddelere her yerde rahatlıkla ulaşılabilirliğini ve bir işletmede özellikle gıda işi yapan bir firmada olağan zorunluluk olduğunun belirten İskender Bey’in önemli olan taklit edilemeyen

ürünler yapmak önemli. Burada inovasyonun önemine vurgu yapan Kurabiyeci Volkan, İskender Bey’in makine mühendisliği nosyonu ile harmanladığı kurabiyecilikte fark yaratan girişimlerini öğreniyoruz. Kendi tasarladığı ekipmanları ile kurabiyeciliği teknoloji ve makineli üretime döndürmüş.

Rakiplerinden bu noktada ayrılan Kurabiyeci Volkan el yapımının özenini, makineleşmenin pratikliği ile birleştirmiş. Bu ise Kurabiyeci Volkan’ın kapasite artışı ile taklit edilemeyen ürün yapmasını sağlamış. İskender Bey bu nedenle, kendi işini kurmak isteyen genç girişimcilere farklılaşmalarını tavsiye ediyor. Genç girişimciler ve yeni mezunlar için bir önerisi de öncelikle küçük firmalarda işi öğrenmeleri. Aşırı uzmanlaşma ve iş bölümünün hakim olduğu büyük işletmelerde üretim sürecinin sadece bir yönünü görebileceklerini belirten İskender Bey, küçük işletmelerde üretimin tüm süreçlerine hakim olabileceklerinin altını çiziyor.

Kurabiyeci Volkan lezzetini tüm Türkiye ile buluşturan İskender Bey, ünü artık yurdun dört tarafında bilinen çifte kavrulmuş un kurabiyesi yanında keçi boynuzlu, leblebili, hindistan cevizli, çikolatalı ve susamlı nostalji kurabiye çeşitleri ile de iddialı olduklarını vurguluyor.

Günlük üretim yapan Kurabiyeci Volkan’ın ürünlerinde herhangi bir katkı maddesi bulunmuyor. Bu nedenle de raf ömürleri uzun süreli değil. Özellikle fırını satış noktasına taşıyan İskender Bey, müşterilerin ürünlerinin tazeliğine tanıklık etmesini de bu şekilde sağladığını ifade ederken, tüm sokağa yayılan o eşsiz kokunun da bu şekilde önünü açmış oluyor.

Covid- 19 pandemi sürecinin tüm sektörleri olduğu gibi onları da etkilediğini belirten İskender Bey, bu dönemde bazı çalışma arkadaşları ile yollarını ayırmak zorunda kalmış. Kar etmeyen şirketin sonu iflastır diyen İskender Bey, süreçte önlemleri alarak Kurabiyeci Volkan’ı hiç kapatmadıklarını ancak yatırım kararlarını ertelediklerini belirtiyor. Bu süreçte makineleşme ile birlikte Eskişehir ile sınırlı kalmayarak, Mardin’den Edirne’ye, Ardahan’dan Muğla’ya kadar neredeyse Türkiye’nin her bölgesine ürün gönde-

rerek sürdürülebilirliğini sağlayan Kurabiyeci Volkan, özel yaptırdığı kutu ve özenli ambalajlar ile sağlam bir şekilde ürünlerin müşterilerine ulaşmasını sağlamış. İşini sürekli takip eden İskender Bey, ürün müşteriye ulaştıktan sonra da işin peşini bırakmıyor. Tek tek müşterilerini arayan İskender Bey, daima bir sonraki gönderiyi düşünüyor. Kurabiyeci Volkan,

Volkan Pastanesi ile başlayan lezzet hikayesinde bugün inovatif fikirleri, vizyon ve misyonu belirlenmiş şirket hedefleri ile Türkiye’nin en iyisi olma yolunda hızla ilerliyor.

Koku sokağa, şehre giden yol diyerek başladığımız lezzet yolculuğumuzda Kurabiyeci Volkan’ın aşkla harmanlanmış lezzet dükkanından ayrılırken sokağa yayılan o eşsiz kokunun eşliğinde Cumhuriyet coşkusu yaşamak için şehrin sokakalarında kayboluyoruz.





Tarihten Bilimsel Notlar

Fizikçi ve Matematikçi

Isaac Newton

Prof. Dr. Abidin KILIÇ

“Gerçek, şeylerin çokluğu ve karmaşası içinde değil, basitlikte gizlidir.”

Isaac Newton, “Kaosa Düzen Vermenin Kuralları” kitabından

Tüm zamanların belki de en büyük matematikçisi ve bilim adamı olan Isaac Newton, matematik, optik, mekanik ve yerçekimi alanlarında önemli adımlar atan kavgacı bir dahi idi. Kalkülüsü buldu, gökkuşağının renklerini açıkladı ve bize ağırlık veren yerçekimi kuvvetinin aynı zamanda Ay ve gezegenlerin hareketlerini de kontrol ettiğini fark etti. İleri yaşlarda önce Darphane Başkanı, sonra da Kraliyet Topluluğu’nun başkanı oldu.



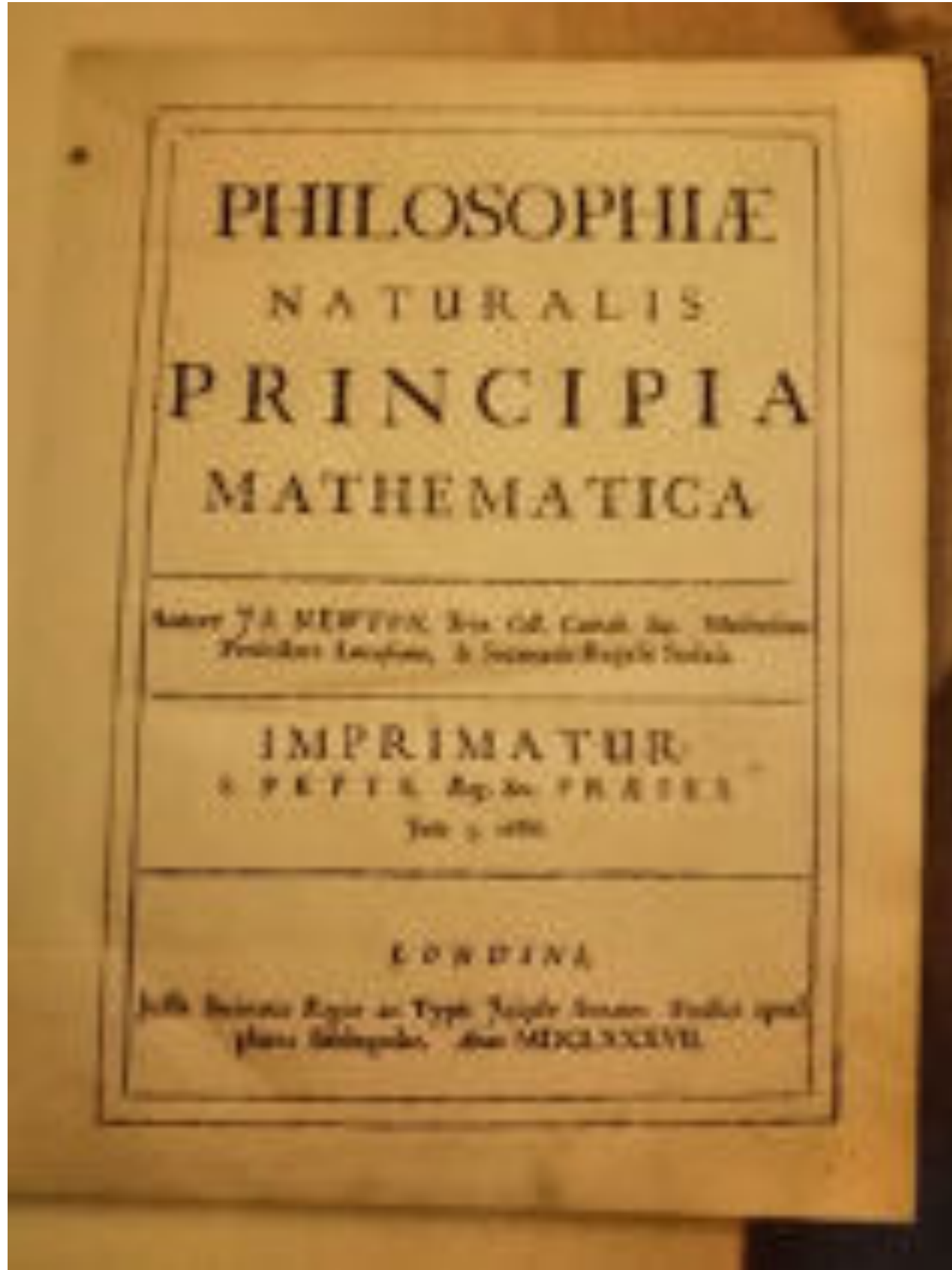
Anne babasız geçen çocukluk

Isaac Newton, 1642’de İngiltere ‘nin Grantham kenti yakınlarındaki Woolsthorpe Manor kasabasında dünyaya geldi. Babası, o doğmadan üç ay önce ölmüştü. Newton henüz üç yaşındayken annesi zengin bir din adamıyla evlendi ve bebeği de anne babasına bıraktı. İkinci kocası ölünce geri döndü. Ancak bu 1653’te oldu. Newton’un insan ilişkilerinde yaşadığı güçlüklerin anne-baba

yoksunluğundan kaynaklanmış olması mümkündür. King's Okulu'nda eğitim gördükten sonra bir süre annesinin çiftlik işlerine yardım eden Newton, daha sonra Cambridge Üniversitesi'ne gitti.

Deha ürünleri

Newton üniversitede pek fazla gelecek vaat etmiyordu. Ama 1665'te meydana gelen büyük Veba Salgını üzerine üniversite kapanınca Newton, Woolsthorpe'a geri döndü. Bundan sonraki 18 ay boyunca matematik ve fizik alanındaki en iyi çalışmalarını üretti. Bir süre sonra, 1671'de yansıtıcı bir teleskop yaptı ve bunu Kraliyet Topluluğu'na sundu. İlk bilimsel yazısı ışığın yapısı üzerineydi. Robert Hooke Newton'un yazıdaki bazı tespitlerine katılmıyordu. Ne yazık ki Newton bunu kişisel bir hakaret olarak aldı ve Hooke yaşadığı sürece optik üzerine hiçbir şey yayınlamamaya karar verdi. Başkalarıyla da kavgaları oldu. Gottfried Leibniz ile kalkülüsü kimin bulduğu üzerinde, John Flamsteed ile astronomik yıldız kataloğu için kavga etti. Newton 1670'li yılların sonlarında zamanının çoğunu simya (doğanın gizli güçleri) araştırmalar risaleler yazarak geçirdi. 1672'de Hristiyan Aryanizm mezhebini kabul ettikten sonra, İsa'nın insandan ileri bir varlık olmakla birlikte Tanrı olmadığını kanıtlamaya çalıştı. 1678'de depresyona girdi ve 1679'da annesinin ölümünden sonra tamamen eve kapandı. 1693'de ikinci bir depresyon geçirdi.



Principia'nın yayınlanışı

Newton 1684'te arkadaşı Edmond Halley'in ikna etmesiyle kuyruklu yıldızların yörüngeleri üzerine bir yazı kaleme aldı. Daha sonra bu yazıyı tekrar elden geçirip genişleterek -daha çok Principia olarak bilinen- Philosophiæ Naturalis

Principia Mathematica'yı yayınladı. Newton'un hareket yasaları ile evrensel yerçekimi kaleme aldı. Newton'un hareket yasaları ile evrensel yerçekimi yasası bu kitapta yer almaktaydı. Bu yasalar dünyaya bakışımızı değiştirecekti. Newton 1696'da Darphane Amiri olarak Londra'yı yerleşti. İki yıl sonra da Darphane Başkanı oldu. Ardından Kraliyet Topluluğu'nun başkanlığına seçilen Newton burayı demir yumrukla yönetti ve 24 yıl topluluğun başında kaldı. Robert Hooke'un bilinen tek portresi bu zaman içinde kayboldu.



Düşen elma

William Stukeley 15 Nisan 1726'da Newton 'la birlikte öğle yemeği yedi. Daha sonra Newton'un kendisine, yerçekimi fikrinin bahçede oturduğu sırada düşen bir elmadan çıktığını anlattığını söyledi. Görünüşe göre Newton elma olayından ilk kez burada söz etmişti. Bu tuhaftır, çünkü Newton bu olayın tam 60 yıl önce meydana geldiğini söylemişti. Newton'un, yerçekimi hakkında Hooke' dan çok önce fikri olduğunu kanıtlamak adına bu öyküyü uydurmuş olması mümkündür



BULUS-TIRTIKLI BOZUK PARALAR

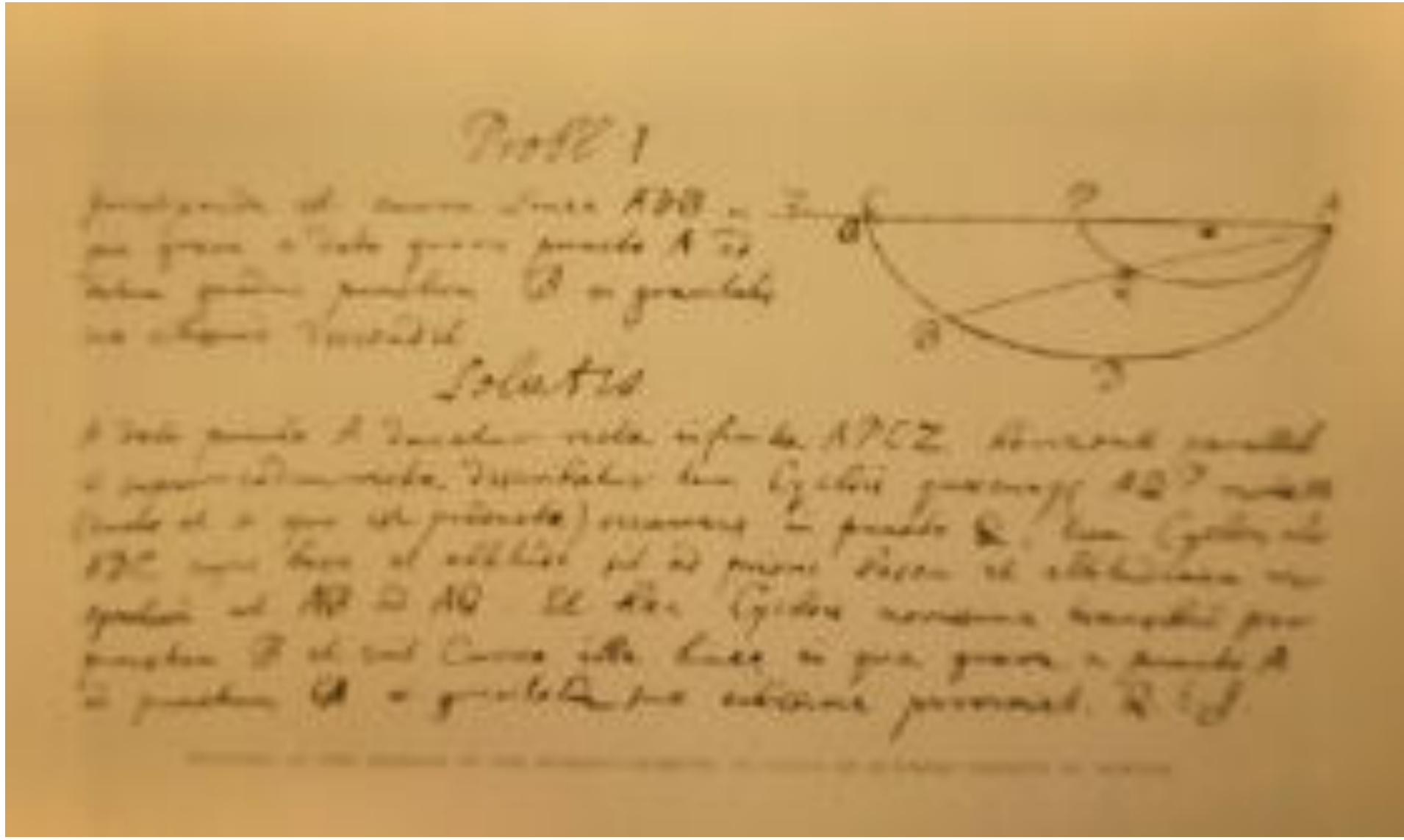
Newton, darphanede geçirdiği yıllarda eski bozuk paraları kaldırarak tırtıklı bozuk para bastı. Tırtıklar sayesinde

sahte para basımı ve dolandırıcılık zorlaştı. O tarihte paralar gümüş ve altından yapılmaktaydı ve zaman içinde eskiyordu. Dolayısıyla herhangibiribuparaların kenarından bir parça koparınca kimsenin dikkatini çekmiyor, koparan kişi de bu değerli madeni satıyordu. Diğer bir suç yöntemi de ucuz metalle sahte para basımıydı. Kenarları tırtıklı paralar her iki yöntemi de engelleyerek Hazine’ nin büyük miktarlarda tasarruf yapmasını sağladı.



Woolsthorpe Manor

Isaac Newton, İngiltere’de Grantham yakınlarındaki Woolsthorpe’ta bulunan bu evde dünyaya geldi. Kendisini büyükannesiyle büyükbabası yetiştirdi.



Brachistochrone eğrisi

Brachistochrone ya da en kısa zaman eğrisi, sürekli yerçekimi etkisiyle yol alan bir cismin iki nokta arasında en kısa zamanda kat ettiği eğridir. İlk kez 1696’da Newton tarafından ortaya atılmıştır. Günümüzde sikloid eğrisi adı verilmektedir.



Isaac Newton

Bu portre, Newton’un 46 yaşında, Principia’nin yayınlanmasıyla ünlü olmasından kısa bir süre sonra, Sir Godfrey Kneller tarafından yapıldı.

BES KİTAP BES DÜNYA

Elçin Ulusoy

Kitapların dünyasında yeni bir yolculuğa hazırlanıyoruz. ESTÜ Aktif okurları için Elçin Ulusoy'un arşivinde keyifli bir gezintiye çıktığımız "Beş Kitap, Beş Dünya" ile sözcüklerin evreninde haftanın en çok satan kitaplarının sayfalarını sizler için çeviriyoruz.





**Gazi Mustafa Kemal Atatürk/ İlber Ortaylı
Kronik Kitap**

Gazi Mustafa Kemal Atatürk kitabı, evvela imparatorluğu diriltiren nesil olan 1880’liler kuşağı, Balkan coğrafyası ve Mustafa Kemal’in aile kökeni ile başlıyor. Akabinde Atatürk’ün askeri eğitimi, Manastır yılları, Milliyetçilikler Dönemi, İttihat ve Terakki, II. Abdülhamid, Enver Paşa, Ziya Gökalp, Trablusgarb, Balkan Savaşları ve Sofya yıllarıyla devam ediyor. Ordumuzun İtilaf devletleriyle sekiz cephede mücadele ettiği Birinci Dünya Savaşı, kutlu zaferlerimiz Çanakkale ve Kutü’l Amâre, Mondros, son padişah Vahideddin, bir milletin ve ülkenin ölüm fermanı olan Sevr... Tüm detaylarıyla Milli Mücadele dönemi, 23 Nisan 1920 ve sonrasında muhalefete rağmen verilen Kurtuluş Savaşı, İnönü Muharebeleri, Lozan Konferansı, Büyük Taarruz ve Cumhuriyet’e giden yol... Saltanat ve hilafet tartışmaları, Lozan, On İki Ada, mübadele, Osmanlı’dan kalan borçlar, Musul ve yakın tarihin en önemli meselesi olan inkılablar... Son olarak kişisel özellikleriyle, dünyada, anılarda, hafızalarda kalan izleriyle modern Türkiye’nin kurucusu Atatürk... İlber Ortaylı bu ilk biyografisinde yaşamının tüm yönleriyle büyük lider Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ü anlatıyor. Türk tarihçiliğine hiç unutulmayacak ve sürekli başvurulacak bir rehber kitap daha kazandırıyor...”



**Dahi Kurtarıcı-Büyük Atatürk'ün En Özel Fotoğraflarla
Kronolojik Yaşam Öyküsü/
Kolektif Boyut Yayın Grubu**

"Atatürk'ün En Özel Fotoğraflarla Kronolojik Yaşam Öyküsü

Dahi Kurtarıcı'nın izinde...

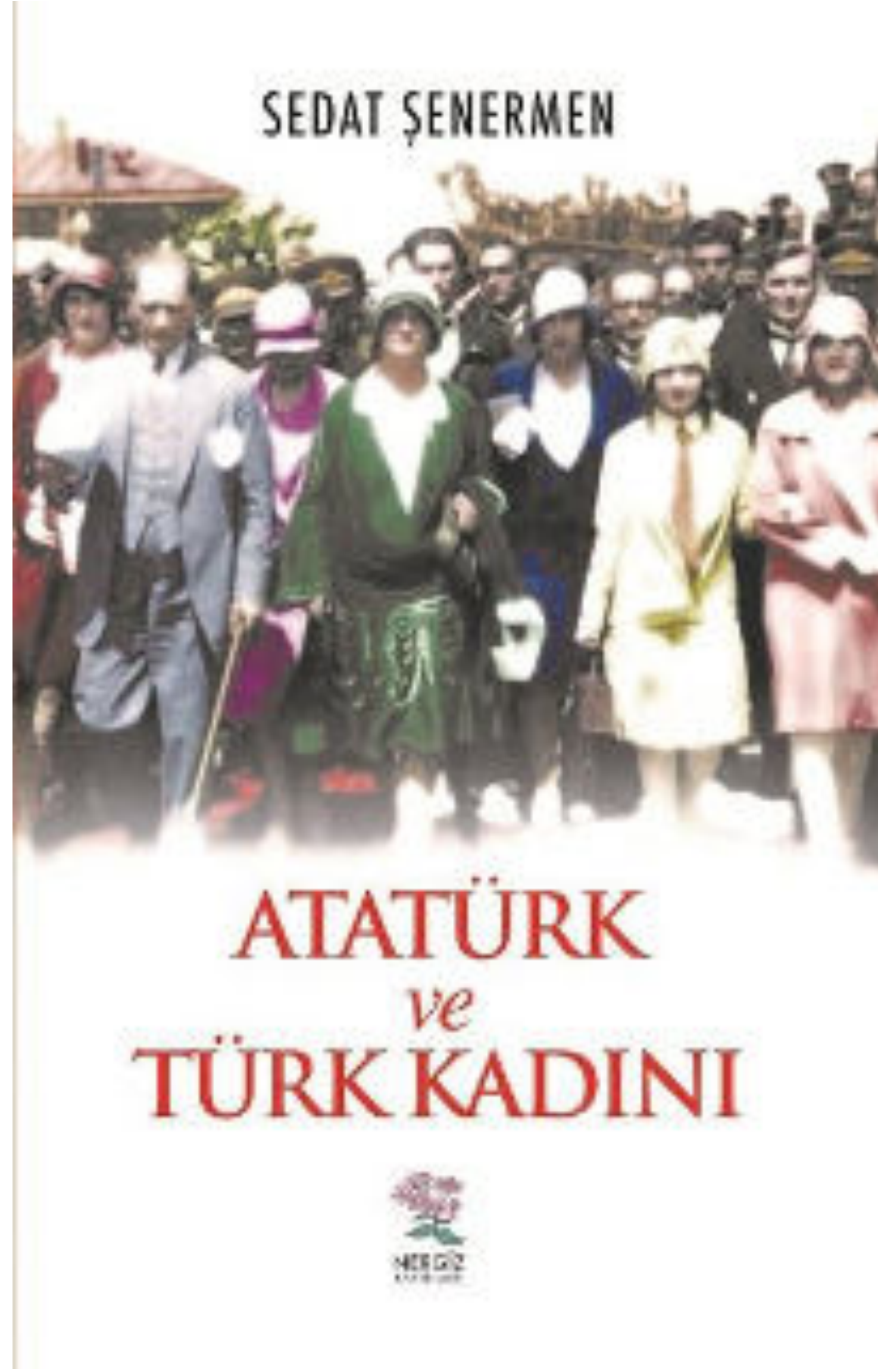
Mustafa Kemal Atatürk'ün "Dahi Kurtarıcı" olarak ele alan bu kitapta tarihçi-yazar Orhan Koloğlu O'nu, asker, lider, devlet adamı, devrimci, eğitimci, ekonomist ve siyasetçi kimlikleriyle, 7 ayrı makalede yorumluyor. Her bölüm konu ile ilgili Mustafa Kemal'in belge niteliğindeki özgün ve az bilinen fotoğraflarıyla okuyucuya sunuluyor. 20. yüzyılın başlarını ve Mustafa Kemal'i daha iyi anlayabilmek için yaşamına ilişkin kronoloji, döneminin bilim, siyaset, sanat ve toplumsal olaylarına ilişkin bilgilerle ele alınıyor. Dünyaya geldiği 1881 yılından itibaren Türkiye ve Dünya'daki politik, sosyal ve kültürel olayların kronolojik akışı paralelliğinde, Atatürk'ün, Osmanlı İmparatorluğu'nun 1. Dünya Savaşı'ndan yenilmiş olarak çıktığı sosyo-politik iklimde emperyalist devletlerin iştahını daha da kabartan "Hasta Adam"dan çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'ni var etme çabası, tarihe birer belge olarak geçecek nitelikteki fotoğraf ve belgelerden derlenmiş bir seçkiyle sunuluyor."



Balkanlar'da Osmanlı Mirası ve Ulusçuluk / Prof. Dr. Kemal H. Karpat İmge Kitapevi Yayınları

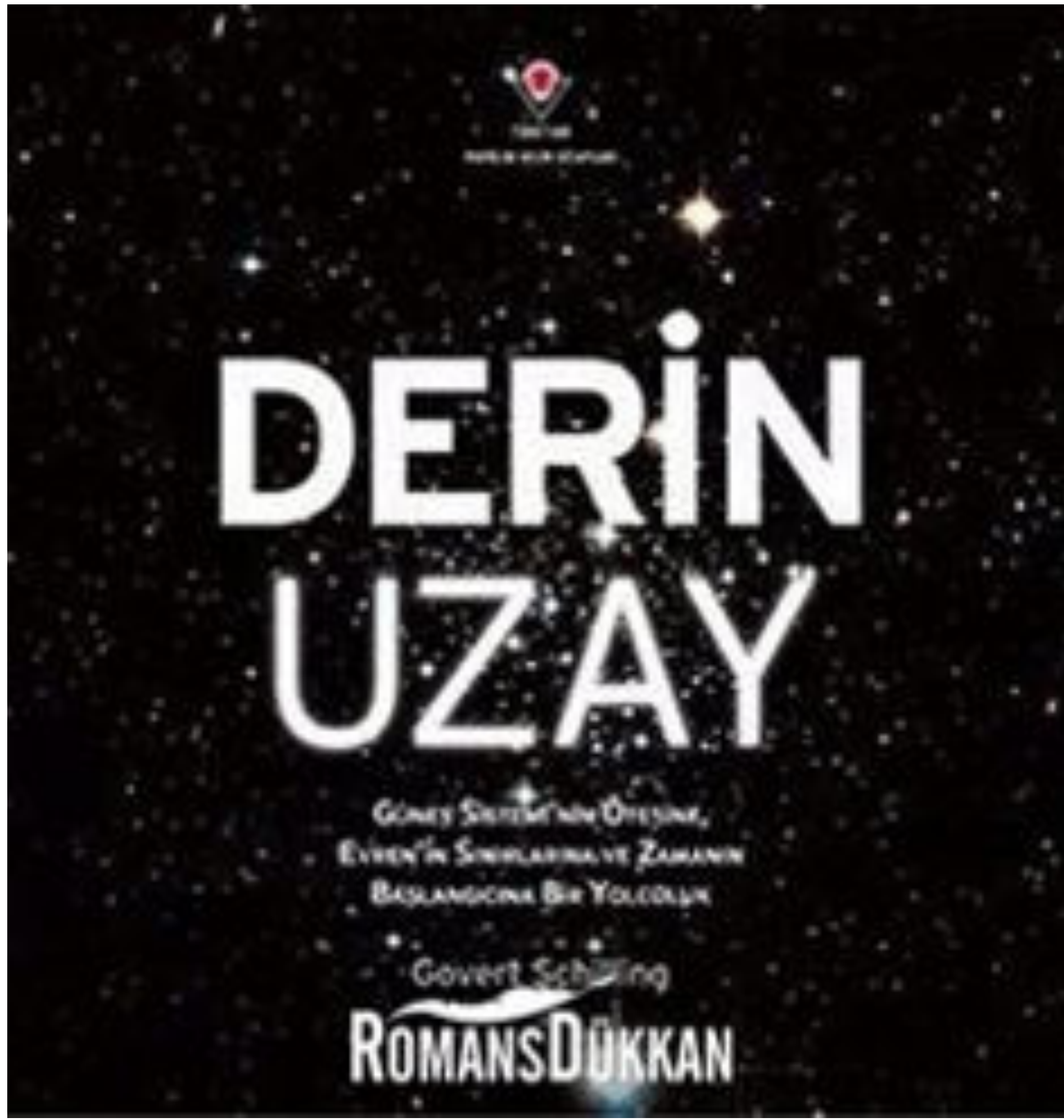
"Balkan toplumlarının geçmiş, bugün ve geleceği arasındaki sürekliliği vurgulayan Balkanlar'da Osmanlı Mirası ve Ulusçuluk, Osmanlı İmparatorluğu'nun ardından Balkanlar'da ortaya çıkan siyasal, toplumsal ve ekonomik yapıların tarihidir. Kemal H. Karpat, on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıl Balkan tarihinin Osmanlı tarihinden ayrı düşünülmemeyeceğini savunarak; Balkanlar'daki siyasal yendine yapılanma ve kurumsal dönüşüm üzerindeki Osmanlı etkilerini sergileyen özgün bir eser olarak koymaktadır.

Balkanulusçuyazınınıniddialarınınaksine, Osmanlıİmparatorluğu'nun Balkan toplumlarının uluslaşma süreçleri üzerindeki yapıcı etkileri bu eserin ana temasını oluşturmaktadır. Osmanlı toplumsal örgütlenmesi ile Balkan toplumlarının din ve milliyet anlayışları arasındaki ilişkileri sorgulayan bu yapıt, Balkanlar'ın ulusal kökenlerinin Osmanlı tarihinde aramaktadır. Bulgar, Sırp, Yunan, Makedon, Rumen, Gagavuz ve Bosna-Hersekliilerin "ulusal" tarihlerinin ve tarihyazını anlayışlarını gelişimi ve değişimi bütüncül bir Osmanlı tarihi çerçevesinde incelenmektedir.



**Atatürk ve Türk Kadını/Sedat Şenermen
Nergiz Yayınları**

“Anadolu kadınının gösterdiği çok ulvi, çok yüksek, çok kıymetli özveridir. Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir milletinde, Anadolu köylü kadınının üstünde kadın mesaisi zikretmek imkânı yoktur ve dünyada hiçbir milletin kadını; “Ben, Anadolu kadınından daha çok çalıştım, milletimi kurtuluşa ve zafere götürmekte Anadolu kadını kadar himmet gösterdim” diyemez.” “Belki erkeklerimiz memleketi istila eden düşmana karşı süngüleri ile düşmanın süngülerine göğüslerini germekle düşman karşısında ispatı vücut ettiler. Fakat erkeklerimizin oluşturduğu ordunun yaşam kaynaklarını kadınlarımız işletmiştir. Memleketin varlık nedenlerini hazırlayan kadınlarımız olmuş ve olmaktadır. Kimse inkâr edemez ki, bu savaşta ve ondan önceki savaşlarda milletin hayat kabiliyetini tutan hep kadınlarımızdır. Çift süren, tarlayı eken, ormandan odunu, keresteyi getiren, ürünleri pazara götürerek paraya çeviren, aile ocaklarının dumanını tütüren, bütün bunlarla beraber sırtıyla, kağnısıyla, kucağındaki yavrusuyla yağmur demeyip, kış demeyip, sıcak demeyip cephenin mühimmatını taşıyan hep onlar, hep o ulvi, o fedakar, o ilahi Anadolu kadınları olmuştur.”



Derin Uzay/ Govert Schilling Tübitak Yayınları

“Uzun zaman önce gökbilimciler Dünya’nın eşsiz olduğunu düşünüyordu. Artık Güneş etrafında dönen yedi gezegen daha olduğunu biliyoruz. Bir zamanlar Güneş’in eşsiz olduğunu düşünüyorduk. Artık Samanyolu’nda yüz milyarlarca güneş olduğunu biliyoruz. Yalnızca yüz yıl önce çoğu gökbilimci Samanyolu’nun eşsiz olduğunu kabul ediyordu. Ama artık gözlemlenebilir Evren’in en azından 100 milyar gökada içerdiğini biliyoruz. Schilling, Derin Uzay adlı kitabında, yapılan her gökbilimsel keşfin bizlere tekrar tekrar bilinen evrenin, düşündüğümüzden çok daha geniş olduğunu, bildiğimiz her şeyin çok daha büyük bir yapının bir parçası olduğunu gösteriyor. Önce Dünya’yı, Güneş’i, Ay’ı ve o sönük beyaz noktacıları merak ettik sonra gökadalara ve şimdi de Güneş Sistemi dışındaki ötegezegenleri yine aynı keşif duygusuyla merak ediyoruz, inceliyoruz. İşte Govert Schilling’in TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları arasındaki yerini alan ünlü Derin Uzay adlı kitabı, bizleri uzayın derinliklerine, ötegezegenlere kadar götüren bir keşif gemisi niteliğinde. Dünya’dan kalkıp uçsuz bucaksız Evren’in derinliklerine, gökada kümelerinin içlerine doğru çıktığımız bu seyahatte kaptan Schilling’in belirlediği rota bizleri, arka bahçemizdeki gezegenlerin arasında kısa bir tur attıktan sonra çok daha uzağa, yıldızların ve bulutsuların, atarcaların ve yıldız kümelerinin, süpernova patlamalarının ve kara deliklerin, gökadalara ve gökada kümelerinin diyarına, uzayın sınırlarına ve zamanın başlangıcına götürecektir. Bulduğumuz yer ve zamandan başlayıp o uzak yerlere ve zamanlara giderken Betelcus Yıldızı, Avcı Bulutsusu, Ülker Kümesi ve Andromeda Gökadası gibi Evren’in birçok ünlü sakini ile karşılaşacağız. Mavi aykırı yıldızlar, magnetarlar ve kuazarlar gibi garip nesneleri göreceğiz, karanlık madde ve karanlık enerji gibi gizemli bileşenlere yakından bakacağız. Yıldızların doğumuna tanık olacağız, yıldızların ölümünü göreceğiz, artık neredeyse kesin olduğu kabul edilen süper kütleli kara deliklere yaklaşacak, bilinen evrenin teorik sınırlarında gezineceğiz. Yüzlerce fotoğraf ve çizimin yanı sıra son derece kapsamlı bir yıldız haritası da içeren Derin Uzay, öğrencilerden gökbilimcilere kadar kozmosun güzelliğini büyüleyici bulan herkes için tam bir başucu kitabı niteliğinde.”

Kaynak

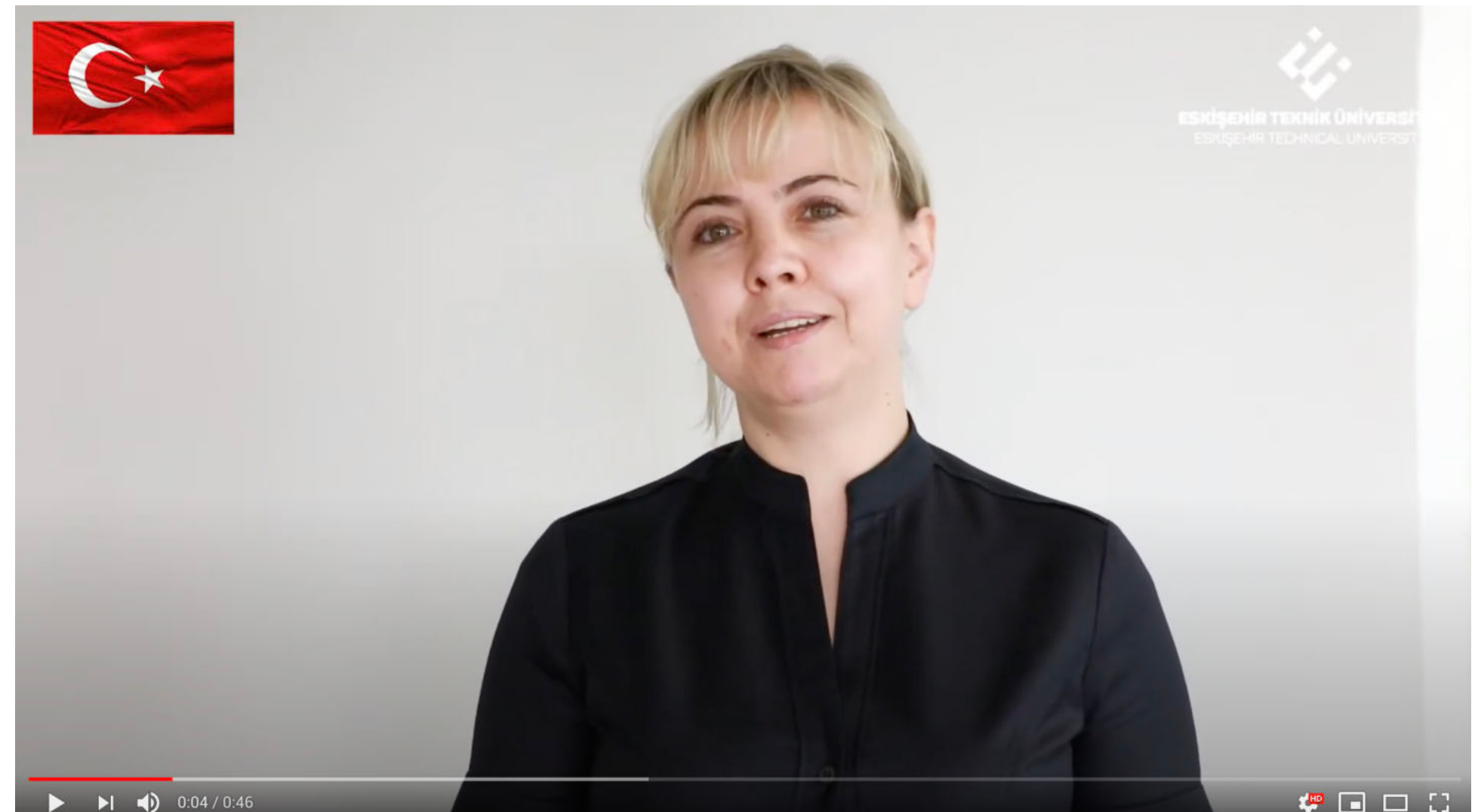
www.kitapyurdu.com

www.idefix.com



29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Mesajları

Cumhuriyet ve Cumhuriyet kazanımlarına sahip çıkabildiğimiz ölçüde ulusal kimliğimizi ve varlığımızı koruyabileceğimize olan inancımızla 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'mızın 97. yılını ESTÜ ailesi olarak tüm coşkumuzla kutluyor, bu güzel ülkeyi bizlere vatan yapan başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve aziz şehitlerimizi rahmet ve saygı ile anıyor, kahraman gazilerimize şükranlarımızı sunuyoruz. ESTÜ ailesinin Cumhuriyet Bayramı coşkısına QR kodları okutarak ulaşabilirsiniz.





RADYO
ESTÜ

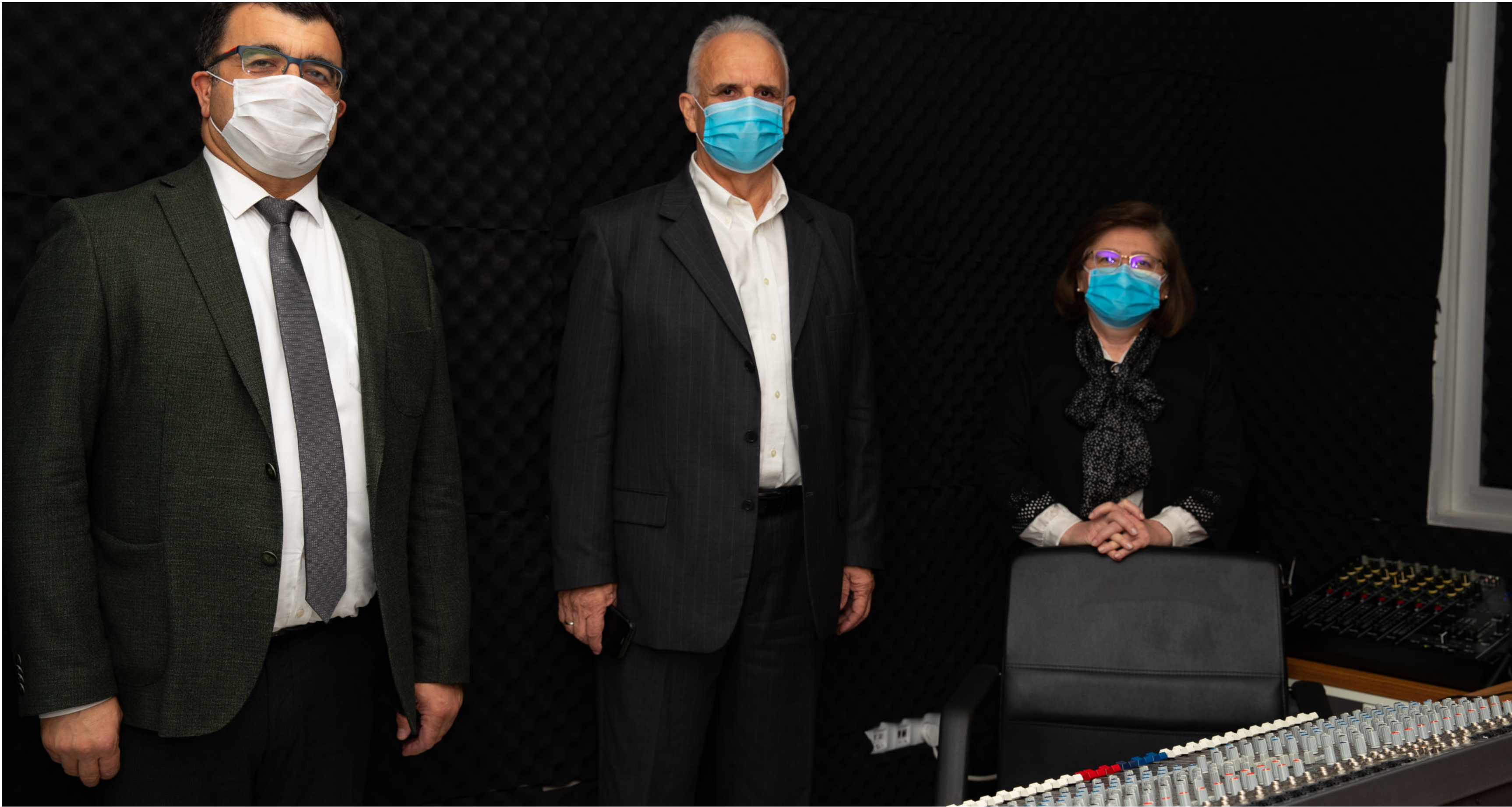
Eskişehir Teknik Üniversitesi'nin ortak sesi olacak RADYO ESTÜ yayında.

Eskişehir Teknik Üniversitesi değerleri ile harmanlanmış kültür, sanat, eğitim programları, Eskişehir Teknik Üniversitesi'nin nabzını tutan haberler ve çokça müzik ile RADYO ESTÜ 28 Ekim 2020 Çarşamba günü Eskişehir Teknik Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu ve Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mustafa Şenyel'in katılımı ile yayın hayatına başladı.

Danışmanlığını Prof. Dr. Abidin Kılıç'ın, Yürütücülüğünü Doç. Dr. Burçin Yersel'in yaptığı, Dr. Öğr. Üyesi Başak Kalkan, Öğr. Gör. Dr. Arzu Çelen Özer ve Öğr. Gör. Dr. Aysel Ulukan Korul'dan oluşan proje ekibinin "Katılımcı Alternatif Yayıncılık Yaklaşımıyla Modellenen Üniversite Radyosunun Kurumsal İletişim Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı bilimsel araştırma projesi kapsamında kurulan RADYO ESTÜ kurum içi tüm paydaşlarını merkeze alan katılımcı bir yönetim anlayışını hedefliyor.

RadyoESTÜ'yü <http://radyoestu.eskisehir.edu.tr/> adresinden dinleyebilirsiniz







Basında
Biz

ESTÜ YÖK'ÜN SANAL LABORATUVAR PROJESİNDE



Eskişehir Teknik Üniversitesi, YÖK (Yüksek Öğretim Kurulu) tarafından 26 Ekim 2020 tarihinde uygulanmaya başlayacak olan "YÖK Sanal Laboratuvar" projesinde yer alan üniversiteler arasında, 21 Ekim 2020 tarihinde YÖK binasında düzenlenen tanıtım toplantısında konuşan Prof. Dr. Yekta Saraç, küresel salgın nedeniyle geçtiğimiz Mart ayında üniversitelerde uzaktan öğretime geçilmesiyle birlikte laboratuvar uygulamaları gerektiren derslere ilişkin çalışmaların aranmaya başlandığını altını çizerek, salgın ortaya çıkmadan önce başlatılan Yükseköğretimde Dijital Dönüşüm Projesi kapsamında uygulamaya başlanan "YÖK Sanal Laboratuvar" projesini tanıttı. 15000 öğrencinin yararlanacağı proje kapsamında, yıl sonuna kadar kimyada 14, fizikte 10 olmak üzere toplam 24 deneyin tamamlanması hedefleniyor.

HER DENEYDE KONU ANLATIM Vİ
Sanal olarak yürütülecek olan her bir deneyin anlatım videosu ve PDF dosyası yer alıyo

deneye başlamadan sanal videoyu izleyip laboratuvara girmeden önce o deneyle ilgili yetkinliğini ve bilgisini ölçmeyi hedefleyen seçmeli sınavı dolduracak. Ardından dersi karşısına çıkan açık uçlu soruları yanıtlayarak yanıtlarını sisteme yükleyecek. Sorulara öğrencilerin yanıtları ise dersi veren öğretim üyeler tarafından değerlendirilecek.

18 ÜNİVERSİTE ARASINDA

YÖK binasında düzenlenen tanıtım toplantısına katılan Ardahan Üniversitesi, Bingöl Üniversitesi, Bitlis Eren Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi, Hitit Üniversitesi, Konya Teknik Üniversitesi, Munzira Üniversitesi, Siirt Üniversitesi, Alparslan Üniversitesi, Sırt Üniversitesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Bozok Üniversitesi'nin rektörleri de

Yarışmada ESTÜ farkı

5. İstanbul Uluslararası Buluş Fuarı'nda Eskişehir Teknik Üniversitesi (ESTÜ) öğretim üyeleri kazandıkları ödüllerle büyük bir başarıya imza attı. ISIF'20 'Uluslararası Buluş Yarışması'nda, uluslararası jüri kurulu tarafından değerlendirilerek ödüle layık görülen projeler çevrimiçi gerçekleştirilen ödül töreniyle açıklandı. ISIF'20 "Uluslararası Buluş Yarışması"nda Dr. Öğretim Üyesi Burak Evirgen, Prof. Dr. Mustafa Tuncan ve Prof. Dr. Ahmet Tuncan "Granüler Zeminler İçin Örselenmemiş Numune Alıcı" projesi ile Türk Patent Best Academic ödülünü alırken, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Cam Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Ekrem Kula yürütücülüğünde ESTÜ Öğretim Üyesi Dr. Öğr. Üyesi Burak Evirgen ve Prof. Dr. Mustafa Tuncan ile birlikte geliştirilen



Koroğlu ve Dr. Öğr. Üyesi Derya Över'de "Bor Atığından Montiselit (Camsgio4) Esaslı Biyoaktif Seramiklerin Üretimi" başlıklı ve Dr. Öğretim Üyesi Burak Evirgen, Prof. Dr. Mustafa Tuncan, Prof. Dr. Ahmet Tuncan "Yüksek Mukavemetli Jet Ankraj" başlıklı buluşlarıyla Gümüş Madalya kazandı. Prof. Dr. Hatice Mehtap Kutlu ve Anadolu Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Gökhan Kuş ise "Ceranib-2 Molekülün Akciğer ve Meme Kanserinin Tedavisinde Kullanımı" başlıklı çalışmaları ile Doç. Dr. Tolga Yasa ve Efe Mesut Kılıç "Fren Kaliperi" başlıklı çalışmaları ile Prof. Dr. Serdar Göncü "Yenilenebilir Enerjili Hibrit Hipolimnetik Havalandırma Ekipmanı" başlıklı buluşları ile ISIF'20'de Bronz Madalya ödülüne layık görüldü. Eskişehir Teknik Üniversitesi öğretim üyelerinin kazandıkları ödüllerle büyük bir başarıya imza attığı ISIF'20 Uluslararası Buluş Yarışması'nda Doç. Dr. Tansu FİLİK ve Dr. Öğretim Üyesi Seçkin ULUSKAN'da katılımcı sertifikası almaya

Akciğer ve meme kanseri tedavisinde

ÖNEMLİ BULUŞ

Prof. Dr. Kutlu ve Doç. Dr. Kuş'un "Ceranib-2 Molekülün Akciğer ve Meme Kanserinin Tedavisinde Kullanımı" çalışması ISIF'20'de ödüle layık görüldü

Anadolu Üniversitesi ve Eskişehir Teknik Üniversitesi öğretim üyeleri, ortak-



laşa yürüttükleri çalışmalarla bilim dünyasına katkıda bulunuyor. Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından düzenlenen 10 Eylül tarihleri arasında alınan ülkemizin ilk ve uluslararası buluş fuarı olan Uluslararası Buluş Fuarı'nın Mehtap Kutlu ve Doç. Dr. ISIF'20 kapsamında düzenlenen Uluslararası Buluş Yarışması'nda Bronz Madalya ile büyük başarıya imza attı. ARINK Transfer Ofisi aracılığıyla kazanan ISIF'20 'Uluslararası Buluş Yarışması'nda, her biri alar uluslararası jüri kurulu tarafından değerlendirilen buluş, çevrimiçi gerçekleştirilen ödül töreniyle ödüle layık görüldü.

ESTÜ ES ES'E KAPILARINI AÇTI



Eskişehir Teknik Üniversitesi Eskişehirspor altyapısına destek veriyor. Eskişehir Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi tarafından Eskişehirspor altyapısındaki 17, 18 ve 19 yaş grubu futbolcu adaylarına, antrenörlük ve sportif performans ölçüm hizmetleri veriliyor.

Haftanın 3 günü çalışıyorlar

Eskişehir Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi tarafından Eskişehirspor altyapısına destek veriliyor. Haftanın 3 günü Eskişehirspor genç futbolcular haftanın üç günü Eskişehir Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi Öğr. Gör. Evrensel Heper eşliğinde antrenman yaparak Eskişehirspor Akademisi'ne hazırlanıyor.



ES ES İÇİN BÜYÜK ŞANS

Eskişehirspor Altyapı Antrenörü Orhan Kamaç, ise Eskişehir Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nin akademik ve fiziksel altyapı olarak güçlü bir donanımına sahip olduğunu söyledi. Eskişehirspor olarak Eskişehir Teknik Üniversitesi ile iş birliği içinde olmak son derece memnundur. Fakültesi sportif performans ölçüm laboratuvarları başta olmak üzere Eskişehir Spor Bilimleri Fakültesi'nin kapılarını açtığı için Eskişehirspor'un sanal performans ölçümleri gerçekleştirilen genç futbolcu adaylarının başarılı birer futbolcu olacağına inandıklarını ifade etti.



Adım adım ilerliyorlar



Pandemide yükseköğretim deneyimi masaya yatırıldı



2. Uluslararası Afet ve Dirençlilik Kongresi idRc 2020 kapsamında gerçekleştirilen özel oturumda, Rektör Prof. Dr. **Tuncay Döğeroğlu**'nun katılımlarıyla "Pandemi Dönemi Yükseköğretim Deneyimi" konuşuldu.

Alper KARACA 13 Ekim 2020 Salı günü açılış töreni ile başlayan 2. Uluslararası Afet ve Dirençlilik Kongresi idRc 2020 kapsamı konu başlıkları ve yoğun katılımlı oturumları ile devam ediyor. Kongrenin 14 Ekim 2020 Çarşamba günü devam eden ikinci gününde Pandemi döneminde Yükseköğretim kurumlarının deneyimlenen durumlar konuşuldu. Rektör Prof. Dr. **Tuncay Döğeroğlu**, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Alper Çabuk, Yer ve Uzay Bilimleri Enstitüsü Müdür Yardımcısı Doç. Dr. Muammer Tün, Uluslararası İlişkiler Birimi Müdürü Doç. Dr. Saye Nihan Çabuk, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekan Yardımcısı Dr. Öğr. Üyesi Engin Kapkın, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Sekreteri Ergül-

han Baltacıoğlu'nun konuşmacı olarak yer aldığı özel oturumda öğretim elemanları ve panelistler yer aldı. Rektör Prof. Dr. **Tuncay Döğeroğlu**, dünya genelinde 2019 yılı Aralık ayında; ülkemizde ise 10 Mart tarihinden itibaren hissedilmeye başlayan Covid-19 Pandemisi'nin Yükseköğretim sisteminin ve sağlık sisteminin en çok etkilenen iki sistem olduğunu belirtti. Dünya genelinde 190'a yakın ülkede 1.6 Milyar öğrencinin olduğunu da sözlerine ekleyen Rektör Prof. Dr. Döğeroğlu, ülkemizdeki öğrenci sayısının ise 26 Milyon olduğunu; bu rakamın 8 Milyonunun Yükseköğretim sisteminde, diğerlerinin ise Kİ2'de kayıtlı olduğunu vurguladı. Pandeminin seyrinden dolayı 2020 yılı Mart ayı ortasından itibaren pandeminin etkilenen

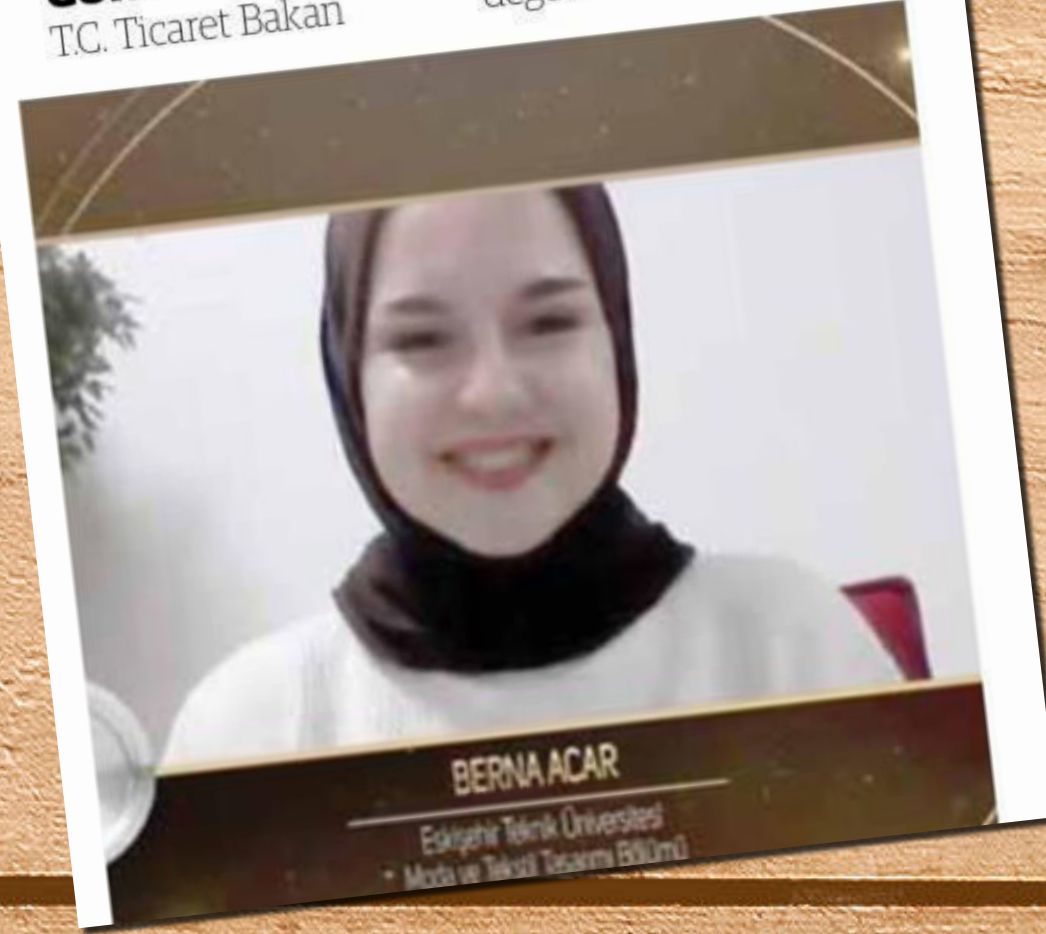
hemen her ülkede uzaktan eğitime geçildiğini de sözlerine ekleyen Rektör Prof. Dr. Döğeroğlu, "Pandemi hiçbirimizin alışık olduğu bir durum değildi, dirençliliği nasıl göstermemiz gerektiğini öğrenmemizi gerektiren bir dönemdi. Tüm zorlukların yanı sıra o süreç bize çok şey öğretti. Tüm dünyada çevik bir biçimde harekete geçilerek ülkemizde ise Yüksek Öğretim Kurulu tarafından hızlı kararlar alınarak sürecin en iyi şekilde yürütülmesi sağlandı. Yüksek öğretim Kurulu ile eş zamanlı olarak kurum içinde oluşturulan hızlı iletişim kanalları sayesinde Covid -19 Pandemisi koruma tedbirlerinin anlık olarak öğrenci ve çalışanlarımızla paylaşılması gibi süreçleri başarılı bir biçimde yönettik" dedi.

ESTÜ MEZUNLARI GURURLANDIRAN BAŞARI

Eskişehir Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü 2019 - 2020 dönemi mezunu Berna Acar, Türkiye Ev Tekstil Tasarım Yarışması "Ecoprint" tasarımıyla 2.lik ödülüne değer görüldü. Uludağ Tekstil İhracatçıları Birliği (UTİB) tarafından bu yıl 10.su düzenlenen Türkiye Ev Tekstil Tasarım Yarışması'nda finale kalan projeler, uzman isimlerden oluşan 14 kişilik jüri tarafından değerlendirildi. Değerlendirme sonucunda on finalist arasından dereceye giren proje sahiplerine çevrimiçi olarak düzenlenen programda ödülleri takdim edildi.

GURUR DUYDUK
T.C. Ticaret Bakan

Yardımcısı Rıza Tuna Turagay ve Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü'nün de konuk olduğu programda TİM Başkanı İsmail Güllü Covid-19 pandemisinin getirmiş olduğu olağanüstü koşullara rağmen bu yarışmanın devam ettirilip, düzenlenmesinin gurur verici olduğunu söyledi. Güllü, yarışmanın bu yıl 'Sürdürülebilirlik ve Sorumlu Üretim-Tüketim' temasıyla gerçekleştirilmesi de önemli bir konu olduğunu söyledi. T.C. Ticaret Bakan Yardımcısı Rıza Tuna Turagay ise tasarım yarışmalarının tekstil ve hazır giyim sektörünün gelişimi açısından önemine vurgu yaparak, ev tekstil sektörünün ihracatımıza verdiği katkayı değerlendirdi. **HM**



Çevrimiçi Stantlar etkinliği gerçekleştirildi

Eskişehir Teknik Üniversitesi Öğrenci Kulüpleri Koordinatörlüğü tarafından "Çevrimiçi Stantlar" etkinliği gerçekleştirildi. 21 - 22 Ekim 2020 tarihlerinde ZoomMeting platformu üzerinden çevrimiçi olarak gerçekleşen etkinlikte **Eskişehir Teknik Üniversitesi** yeni öğrencilerine öğrenci kulüplerini tanıttı.



Eskişehir Teknik Üniversitesi Kulüpler Koordinatörü Dr. Öğr. Üyesi Gökçen Uysal ve Koordinatör Yardımcısı Arş. Gör. Dr. Eda Tuna Öz-şeklinde gerçekleşen etkinlikte çevrimiçi stantlar **ESTÜ** öğrenci kulüpleri ve kulüp akademik danışmanları tarafından temsil edildi. Etkinliğin ilk günü olan 21 Ekim 2020 Çarşamba günü 10, ikinci günü olan 22 Ekim 2020 Perşembe günü 10 olmak üzere toplam 20 öğrenci kulübünün ta-

Endüstri ve Verimlilik Kulübü, Motorsporları Kulübü, Tasarım Kulübü, Rekreasyon ve Etkinlik Kulübü, Yapı Kulübü, Veri Bilimi Kulübü, Dans Kulübü, Ortak Alan Mekân Tasarımı ve Planlama Kulübü, Kariyer ve Girişimcilik Kulübü, IEEE **ESTÜ** Öğrenci Kolu Kulübü, Fotoğrafçılık Kulübü, Avrupa Elektrik Mühendisliği Öğrencileri Kulübü (EESTEC), Ateş Böceği Kulübü, Çevre ve Sürdürülebilirlik Kulübü, Spor ve Yaşam Kulübü, Kimya ve Teknolojileri

bulundu. Etkinlik boyunca tüm öğrencilere dokunabilmek amacıyla **ESTÜ** Öğrenci Kulüpleri Koordinatörlüğü, öğrenci kulüpleri ve kulüp akademik danışmanları tarafından kulüplere katılım süreçleri, kulüplerin sunduğu imkân ve olanaklar, kulüplerle iletişim süreçlerinin yürütülmesi gibi tüm sorular anlık olarak **ESTÜ** Kulüpler Koor-

Vatan görevi için Türkiye'den Karabağ'a gittiler, biri şehit, diğeri gazi oldu

Kayseri Erciyes Üniversitesi'nden mezun olan ve Azerbaycan-Ermenistan arasında devam eden Dağlık Karabağ savaşında Azerbaycan cephesine katılan Murat Mamedov şehit düşerken, Eskişehir'de okuduğu üniversitedeki kaydını dondurarak Azerbaycan ordusuna katılan Emin Şahbazlı ise ağır yaralanarak gazi oldu.

Dağlık Karabağ savaşındaki çatışmalar yirmi beşinci gününe girdi. Azerbaycan kendi topraklarını geri almak için bu yana kadar onlarca şehit verirken, bir o kadar da gazi oldu. Şehit ve gaziler listesinde Türkiye'den mezun olan ve hala eğitimini Türkiye'de devam eden öğrenciler de yerini aldı. Savaşta, vatan için gönüllü olarak Azerbaycan ordusuna cephesine katılan ve 2017 yılında Kayseri Erciyes Üniversitesi Rus Dili ve Edebiyatı'ndan mezun olan Murat Mamedov geçtiğimiz hafta Hadrut kasabasını düşman işgalin-

den kurtarıırken şehit düştü. Mezuniyetten sonra Bakı'da yaşayan ve bekar olan şehit Mamedov'un şehit düşmesi hem Türkiye hem de Azerbaycan halkın gurur kaynağı oldu.

Diğer yandan, **Eskişehir Teknik Üniversitesi** Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri üzerine yüksek lisans yapan Emin Şahbazlı, üniversite kaydını dondurarak vatan görevini yerine getirmek için Ağdere cephesinde katıldığı savaşta kol, bacak, köprücük kemiği ve dudagından şarapnel yarası olarak gazi oldu. Halen vücudunda çıkarılmayan şarapnel parçaları olduğundan hareket etmekte zorluk çeken gazi Şahbazlı, hastanede tedavi görüyor.

Öte yandan, Anadolu Üniversitesi Sivil Havacılık Bölümü mezunu Toğrul Hasanazade ve Anadolu Üniversitesi Maliye Bölümü mezunu Murad Zakirli'nin de gönüllü olarak cepheye savaşmakta olduklarını öğrenildi. -İHA-



Hasan Polatkan Havalimanı hava hudut kapısı ilan edildi

Eskişehir Teknik Üniversitesi Hava-
cılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi eği-
tim faaliyetleri ile Eskişehir ve
çevre illerde oluşan ulusal ve ulus-
lararası hava taşımacılığı talebini
karşılama amacıyla Hasan Po-
latkan Havalimanı
uluslar-

arası giriş-çıkışlara açık daimi hava
hudut kapısı olarak ilan edildi. Büy-
lece, uluslararası giriş-çıkışlara açık
daimi hava hudut kapısı
oldu 10'DA



ESTÜ

DERGİ YAYINDA

2 Şubat 2020 tarihinde yayın
hayatına başlayan Eskişehir
Teknik Üniversitesi "ESTÜ
Aktif" 18. sayısı ile yayında.
Eskişehir Teknik Üniversi-
tesi Kurumsal İletişim Birimi
ekibi tarafından her iki haf-
tada bir çıkarılan e-gazete;
hem üniversitenin iç sesi
olması hem de üniversite
ile kentimizi ve ülkemizi bir
araya getirmesi yönünden
oldukça yoğun beğeni ve
okunma oranı ile yayın ha-
yatına devam ediyor. **HM**



Eskişehir Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nde

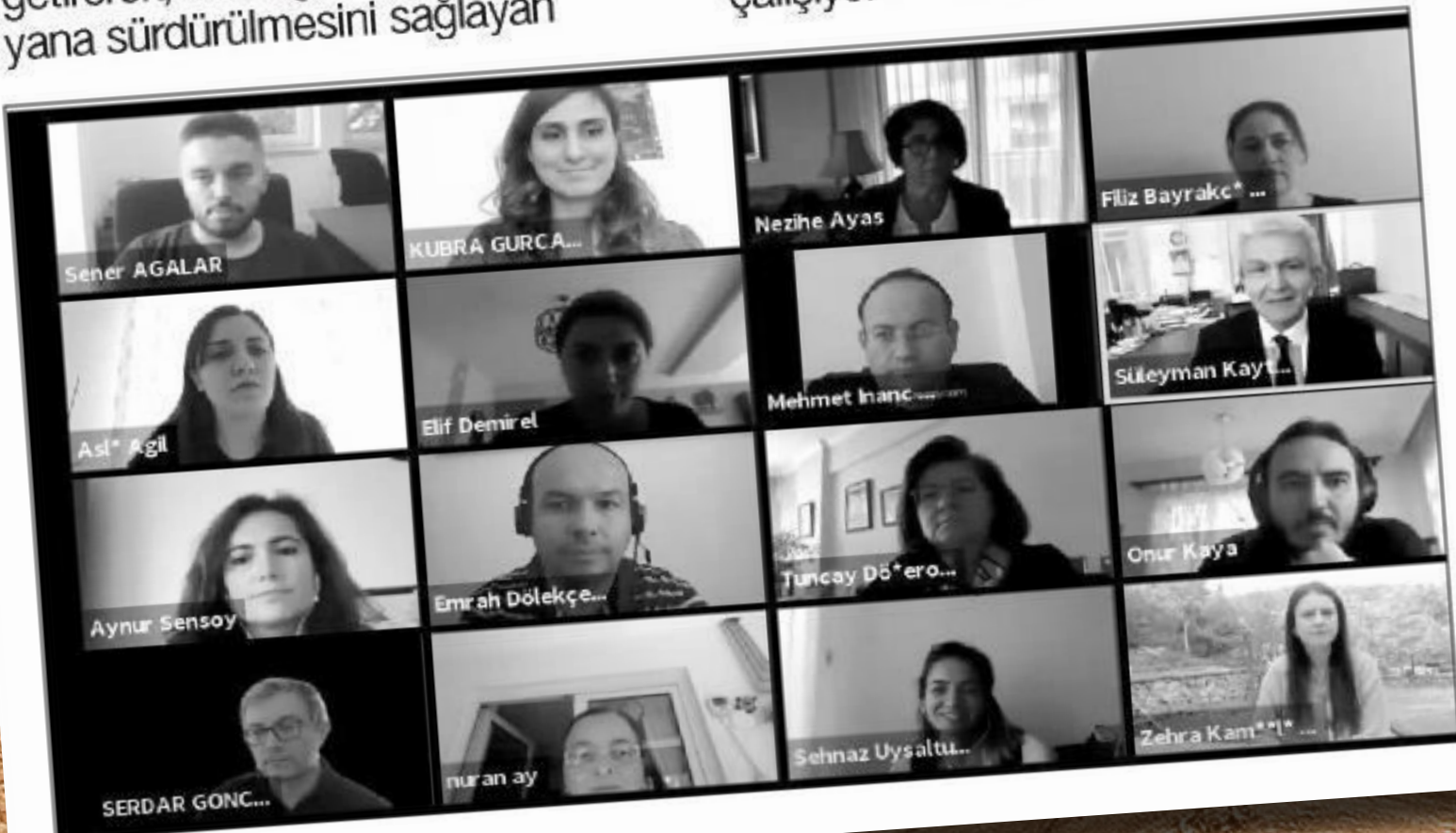
"17. Mezunlar Buluşması"

17 Ekim 2020 Cumartesi günü
17.'si çevrimiçi olarak düzenlenen
"Mezunlar Buluşması" etkinliğine
Rektör Prof. Dr. Tuncay Döğeroğlu,
Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof.
Dr. Süleyman Kaytaoğlu, öğretim
üyeleri, öğrenciler ve Mühendislik
Fakültesi mezunları katıldı.

"MEZUNLARIMIZ BİZLERİ
TEMSİL EDEN ELÇİLERİMİZ."

Rektör Prof. Dr. Tuncay
Döğeroğlu ise Mühendislik
Fakültesi Mezunlar Buluşması
etkinliğinin 2004 yılından bu yana
kesintisiz olarak devam ettiğini dile
getirerek, etkinliğin 17 yıldan bu
yana sürdürülmesini sağlayan

Mühendislik Fakültesi mensuplarına
teşekkürlerini ileterek sözlerine
başladı. Mezunların Eskişehir Teknik
Üniversitesi için önemli ve değerli
olduğunu vurgulayan Rektör Prof.
Dr. Döğeroğlu, "Mezunlarımız, yurt
içi ve yurt dışındaki önemli pozisyon-
larda bizleri temsil eden elçilerimiz-
iz. Bu yüzden mezunlarımızla olan
bağımızın ve iletişimimizin çok daha
güçlü ve sürdürülebilir olmasını arzu
ediyoruz. Bu yüzden hem Üniversite
düzeyinde hem de fakülte ve
birimlerimiz düzeyinde de farklı
iletişim kanalları oluşturmaya ve bu
kanalları etkili biçimde kullanmaya
çalışıyoruz" dedi. **HM.**



HACIOĞLU
can.hacioglu@zeylul.com.tr



Kızına Atatürk Anadolu ismini vermişti

Eskişehir'de ufak tefek nakliye işleri yapan İran Türk-
lerinden birisi kamyonetine Türk ve Azerbaycan bay-
rağı yan yana yapıştırdı. Eskişehir'de böyle geziyor.
Sabahleyin Eskişehir Teknik Üniversiteden bir fotoğraf
attılar. Bölgede son gelişen olaylardan sonra üniversite-
temiz, girişindeki Türk ve üniversite bayrağının yanına
Azerbaycan bayrağını göndere çekti. ESTÜ rektörlü-
ğün önünde bu durumu görünce keyfim arttı. Kurtuluş
savaşında olan olaylar aklıma geldi.
Kurtuluş Savaşının Halide Edip'in 'ateşten gömlek gi-
yildi' diye konuştuğu günleri düşündüm. Her zaman
bir millet iki devlet olmuş bir ulus olarak Birinci
Dünya savaşından sonra dünya yeniden şekillenirken,
Atatürk ve Ankara'daki devrimci hükümet Sovyetler
Birliği ile kardeş Azerbaycan'dan büyük destek gördü.

KARDEŞİN ELİ TUTULUR

Atatürk Azerbaycan'dan hem silah hem de parasal
yardım talebinde bulundu. Hatta Atatürk'ün daha
sonra ödemek ko-
şulu ile talebine o
dönemdeki Azer-
baycan başbakanı
Nerimanov, şu ce-
vabı verir: "Paşam,
Türk milletinde bir
anane vardır; kardeş
kardeşe borç ver-
mez, kardeş, her du-
rumda kardeşinin
elinden tutar. Biz
kardeşiz, her zaman
elinizden tutacağız,
her zaman ve her
şartta birbirimizin elinden tutacağız ve tutmaya devam
edeceğiz."



Atatürk ve arkadaşları Türk milleti ile birlikte Kurtuluş
Savaşı verirken, zafer kazanıncaya kadar, Sovyet Elçisi



2020